

Planstrategi 2019

Fredericia Kommune og Trekantområdet

Indsend dine
kommentarer

Fredericia Kommune

trekantområdet

Læsevejledning

Planstrategien består af en fælles del, som gælder for alle syv kommuner i Trekantområdet, samt en lokal del, der gælder specifikt for Fredericia Kommune.

Planstrategien er en af de vigtigste strategier for kommunens langsigtede udvikling og er som sådan en strategi for kommuneplanlægningen. Planstrategien fokuserer på den strategiske og fysiske planlægning og er derfor rettet mod de fysiske strukturer, arealanvendelse mv. Strategien tager afsæt i byrådets Vision 2020 og øvrige overordnede politiske mål for kommunen. Planstrategien suppleres af andre strategier, blandt andet kommunens bæredygtighedsstrategi.

I den lokale del af planstrategien er fokus rettet på de emner, der er særlig vigtige for hver enkelt kommune.

Planstrategi 2019 for Fredericia Kommune tilføjer derfor 7 emner til den fælles planstrategi for Trekantområdet, så planstrategien kommer til at omhandle netop det, der har særlig interesse for Fredericia Kommune.

Planstrategi 2019 for Fredericia Kommune tager afsæt i nedenstående temaer med fokus på:

- Bymidten
- Detailhandel
- Bosætning
- Erhverv
- Infrastruktur og mobilitet
- Natur, landskab og friluftsliv
- Klimatilpasning

Hvert tema indeholder en status over de seneste års udvikling, en vision for fremtiden og målsætninger for, hvordan vi kommer dertil. Afslutningsvis følger på punktform, hvorledes kommuneplanen forventes revideret under overskriften "Ved revisionen af kommuneplanen vil vi".

Den lokale planstrategi begynder på side 5.

Trekantområdets Planstrategi 2019 "Strategi for vækst og attraktivitet" udgør den fælles del af planstrategien for Billund, Fredericia, Haderslev, Kolding, Middelfart, Vejen og Vejle kommuner.

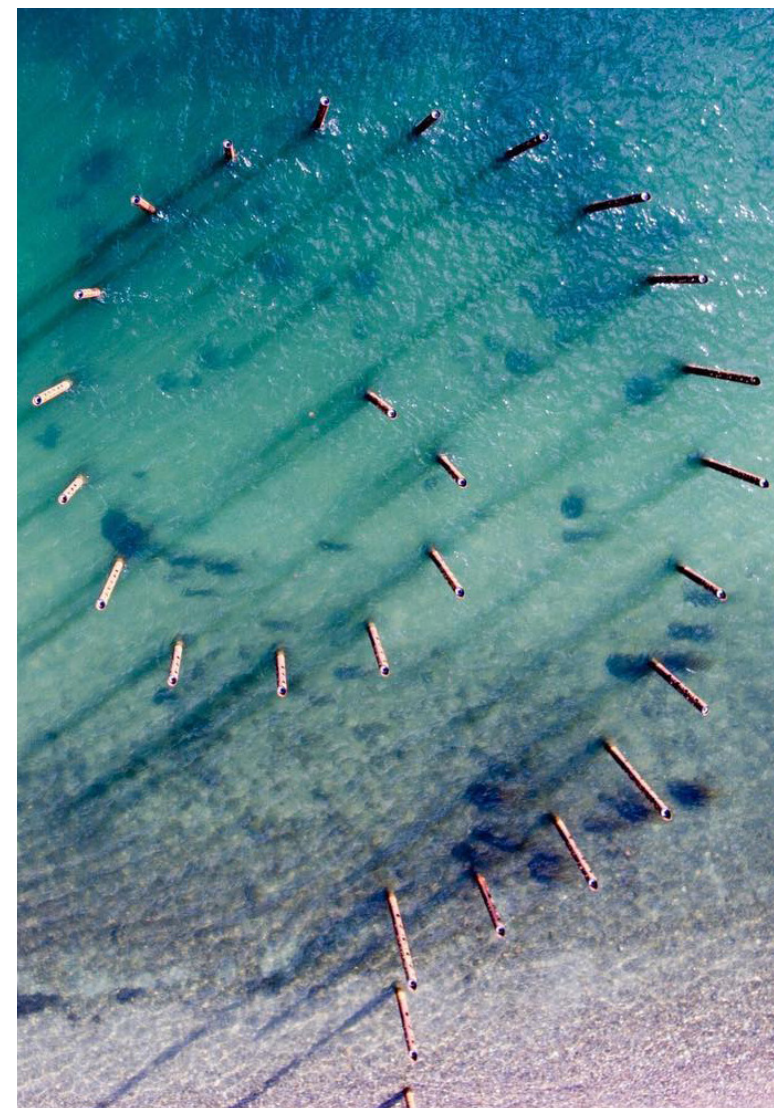
Strategien er baseret på fire strategiske spor:

- Erhvervsudvikling
- Arbejdsmarked og uddannelse
- Bosætning, kultur og oplevelser
- Mobilitet og forsyning

Hvert spor samler de konkrete handlinger i den kommende periode under overskriften "Indsatsområder".

Den fælles planstrategi begynder på side 28.

Endelig afsluttes såvel den lokale som den fælles planstrategi med en revisionsbeslutning, der indeholder en oversigt over hvilke specifikke emner, der revideres i kommuneplanen. Derudover gives en oversigt over den planlægning, der er gennemført siden sidst.

Hvad er en planstrategi?

Byrådet skal inden udgangen af den første halvdel af en valgperiode – det vil sige inden udgangen af 2019 – offentliggøre en strategi for kommuneplanlægningen.

Strategien skal indeholde oplysninger om den planlægning, der er sket efter den seneste revision af kommuneplanen samt byrådets vurdering af og strategi for udviklingen. Desuden skal den indeholde byrådets beslutning om omfanget af en kommende revision, det vil sige:

- Enten at kommuneplanen revideres i sin helhed,
- Eller at der skal foretages en delvis revision af kommuneplanens bestemmelser for særlige emner eller områder i kommunen, og dermed hvilke dele kommuneplanen der genvedtages for en ny fireårig periode.

Byrådet fastsætter en frist på mindst otte uger for fremsættelse af idéer, forslag mv. og bemærkninger til den offentliggjorte strategi.

Herefter skal byrådet tage stilling til de fremkomne bemærkninger og offentliggøre eventuelle ændringer i planstrategien. Formålet med en planstrategi er således at sikre, at det lokale planlægningsarbejde sker efter bevidst valgte visioner og mål.

Indhold

Planstrategi 2019 – Fredericia Kommune og Trekantområdet 1	Strategi for vækst og attraktivitet – Trekantområdets Planstrategi 2019 28
Planstrategi 2019 – Fredericia Kommune 5	Et nyt kapitel.....29
Forord.....6	En strategi, Fire spor, Syv kommuner.....30
Indledning.....7	Vision.....31
De 7 temaer	De 4 spor
• Bymidten.....8	• Erhvervsudvikling.....32
• Detailhandel.....10	• Arbejdsmarked og uddannelse.....34
• Bosætning.....12	• Bosætning, kultur og oplevelser.....36
• Erhverv.....15	• Mobilitet og forsyning.....38
• Infrastruktur og mobilitet.....18	De 17 verdensmål.....40
• Natur, landskab og friluftsliv.....20	Samarbejdet i Trekantområdet.....42
• Klimatilpasning.....22	Temaer for kommuneplanrevision.....44
Den hidtidige udvikling – befolkning og boliger.....24	Baggrund og indsatsområder.....45
Den hidtidige udvikling – erhverv og jobs.....25	• Den åbne, grønne storby – midt i Danmark.....47
Revisionsbeslutning for Fredericia Kommune.....26	• Erhvervsudvikling.....51
Planlægning siden sidst i Fredericia Kommune.....27	• Arbejdsmarked og uddannelse.....60
	• Bosætning, kultur og oplevelser.....69
	• Mobilitet og forsyning.....77

Planstrategi 2019

Fredericia Kommune

Fredericia Kommune

Forord

Der er gang i Fredericia. I Kanalbyen skyder Langebro og Port House op, og bådhusene er på vej. Vi har fået åbnet bymidten ud mod Lillebælt, Bevaringsfonden har pyntet på byens arkitektur, og der er et forbedret og mere sammenhængende voldanlæg på vej.

Også uden for voldene sker der noget. Flere virksomheder har meldt deres ankomst - de kan også se værdien i en god placering, både for medarbejdere og samarbejdspartnere. Det er også værd at nævne, at vi arbejder behårdt på at fremme bosætningen i vores oplandsbyer.

Vi har mange at takke for den gode udvikling. For det er i høj grad i samarbejdet med vores borgere, erhvervsliv, foreninger, kulturliv og mange andre, at det er lykket at aktivere en række af Fredericias mange potentialer. Vi er sammen om at udvikle en attraktiv, levende og inspirerende kommune at bo og arbejde i. Og sådan skal det fortsat være. For ambitionerne er høje, og vi er slet ikke færdige endnu.

Byrådet har arbejdet målrettet på at skabe et budget i balance, så der også fremadrettet er råd til nye investeringer i kommunens udvikling. Det er der bl.a. kommet denne langsigtede planstrategi ud af.

Med Planstrategi 2019 sætter Fredericia Byråd fokus på 7 temaer, som alle udgør centrale elementer i kommunens videre fysiske og strategiske udvikling. Temaerne er:

- Bymidten
- Detailhandel
- Bosætning
- Erhverv
- Infrastruktur og mobilitet
- Natur, landskab og friluftsliv
- Klimatilpasning

Vi ser frem til samarbejdet om at realisere strategien. God læselyst.

Jacob Bjerregaard
Borgmester

Steen Wrist Ørts
Formand for By- og Planudvalget

Indledning

Planstrategien er byrådets strategi for, hvilken overordnet retning byrådet ønsker, at kommunen skal udvikle sig i. Med byrådets Vision 2020 og Kommuneplan 2017 har vi et godt fundament at bygge videre på.

Budskabet i Vision 2020 er, at Fredericia skal vokse. Vi skal være en attraktiv bosætningskommune, der, bl.a. i kraft af vores udbud af attraktive boligområder, oplever en befolkningstilvækst af aktive borgere, der bidrager til fællesskabet og den fælles velfærd. Budskabet er også, at vi skal have en levende bymidte, et velfungerende handelsliv, et stærkt erhvervsliv, en god infrastruktur samt være en grøn kommune.

Med 135 km² er Fredericia arealmæssigt en af landets små kommuner og er kendetegnet ved, at en stor del af kommunen er brugt eller reserveret til bymæssig bebyggelse. Kommunens struktur og geografi udgør en udfordring i forhold til den ønskede byudvikling. Der er bindinger i forhold til udpeget natur, landskab og kystnærhedszone, hvor områderne skal beskyttes mod ændret anvendelse, og bindinger i forhold til infrastruktur og virksomheder, hvor der skal holdes afstand bl.a. på grund af støj. Udviklingen skal derfor ske med stor omtanke, og mulighederne er reelt begrænsede.

I juni 2016 blev der indgået en politisk aftale om et "Danmark i bedre balance", hvilket resulterede i en modernisering af planloven. Det har givet kommunerne en række nye muligheder fx indenfor detailhandel og udpegningsområder indenfor kystnærhedszonen, men det har også medført en række nye krav til kommuneplanlægningen eksempelvis ift. produktionsvirksomheder, kysterosion og oversvømmelse samt landsbyplanlægning.

Planstrategien giver os mulighed for at se grundlæggende på kommunens fysiske og strategiske udvikling fremover. Det gør vi med udgangspunkt i et statusbillede af de seneste års udvikling samt en vurdering af situationen netop nu, med henblik på at identificere styrkerne og få det bedste ud af de nuværende og fremtidige muligheder.

Med Planstrategi 2019 prøver vi at løfte blikket og se på kommunens udvikling i et mere helhedsorienteret og samlet perspektiv. Planstrategien udpeger de temaer, som byrådet særligt ønsker at fokusere på de kommende år, og er på den måde et vigtigt redskab til at udstikke retningen for arbejdet med den kommende revision af kommuneplanen.

Planstrategien anvendes som udgangspunkt for en dialog med kommunes borgere, erhvervsliv, forenings- og kulturliv samt staten og andre interesserede forud for revisionen af kommuneplanen.

Tema: Bymidten

Status

Fredericia blev grundlagt i 1650. Byen ved Lillebælt blev nøje planlagt som en fæstningsby med et enestående voldanlæg, snorlige gadeforløb og markant karréstruktur, helt unik i nordeuropæisk sammenhæng. Siden satte industrialiseringen sit præg på byen med store industrivirksomheder og en driftig havn.

Gennem en lang årrække har Fredericia Byråd valgt at fokusere på bymidten som drivkraften for kommunens udvikling ud fra overbevisningen om, at en attraktiv bymidte øger interessen for at investere i byen og bosætte sig i kommunen. Beslutningen om at igangsætte det ambitiøse byudviklingsprojekt mellem Fredericias historiske bymidte og byens centrale havnefront markerer således starten på en ny epoke i Fredericias historie. Sideløbende med udviklingen af Kanalbyen blev der igangsat en revitalisering af den historiske bymidte.

Kanalbyen vil blive udviklet over de næste mange år. Fuldt udbygget vil området rumme omkring 1.300 boliger, 2.600 beboere og 2.800 arbejdspladser. Realisering af en ny bydel tager tid, men Kanalbyen er kommet godt fra start. Den første kanal langs Oldenborggade er anlagt sammen med et nyt byrum omkring Gl. Havn. Nye byggerier skyder op langs Oldenborggade med både ejer-, lejer- og ungdomsboliger og en café. Kongens Punkt og Frederikshuset er bygget, og snart opføres Promenaden og Oldenborghus. Ved Sønder Voldgadekvarteret er Langebro opført, der rummer ejerboliger og en Michelinrestaurant. Dertil kommer kontordomicilet Port House, et kommende parkeringshus og nye andelsboliger i Bådehusene. Kanalbyen rummer også en lang række midlertidige aktiviteter, såsom C-Byen, Grow Your City og anløb af krydstogtskibe med mange krydstogtgæster, som bidrager til, at Kanalbyen allerede nu er et levende og oplevelsesfyldt sted. Der er ønske om at få placeret et fremtidigt teater i Kanalbyen, hvilket vil være en unik motor for den videre udvikling af bydelen.

I denne forandringsproces har det været afgørende, at byen indenfor voldene tænkes som en helhed, hvor der skabes synergi og sammenhæng mellem den historiske bymidte og den nye bydel, så Kanalbyen bliver en integreret del af byen indenfor voldene.

Siden 2015 har byrådet arbejdet med strategien "Gang i byen", hvor bl.a. sammenbindingen af den centrale del af bymidten

med det nye Sønder Voldgadekvarter via Gothersgade er i fokus. Ønsket er, at Gothersgade syd bliver et område med et florerende byliv, og det er godt på vej. Flytningen af spillestedet Det Bruunske Pakhus til Tøjhuset, har skabt et kulturelt tyngdepunkt i gaden. Der er etableret parklets, så der nu er mulighed for udeservering langs gaden, og udvalgte gadestrækninger har fået ny belægning. Senest er der åbnet et Street Food marked ved siden af Tøjhuset.

Skabelsen af levende bymiljøer er i fokus. Østerstrand er med sin placering inden for voldene helt unik. Med afsæt i byrådets Vision Østerstrand fra 2015, er der skabt et attraktivt bade- og fritidsområde med gode parkerings- og tilkørselsforhold, svømmeanlæg, faciliteter til blinde og multifunktionel aktivitetsplads, promenade og en ikonisk cirkelbro. Stranden er blevet udvidet via strandfodring, der også bruges til kystsikring af volden. Byrådet har ligeledes vedtaget en vision for udviklingen af Gl. Havn, men realiseringen er endnu ikke påbegyndt.

Med lukningen af Fredericia Sygehus og Bülow's Kaserne mistede Fredericia Kommune vigtige offentlige institutioner, som begge bidrog med arbejdspladser og byliv indenfor voldene. Fredericia Kommune har købt bygningerne, og i dag er sygehuset omdannet til et sundhedshus med lægeklinikker og andre sundhedstilbud til kommunens borgere. Kasernen rummer i dag en række forskellige virksomheder og foreninger samt et iværksættermiljø med et Fabrication Laboratory (FabLab) og Makerspace-værksted til fremme af teknologiforståelsen blandt fredericianske unge. Eksercerhuset bruges nu som koncertsted.

A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal har doneret 65 mio. kr. til renovering af bygningsfacader inden for voldene. Via Bevaringsfonden for Fæstningsbyen Fredericia har bymidten gennem de senere år undergået en forskønnelse af de bevaringsværdige bygninger. Bevaringsfonden, der lukker i 2019, har bidraget til, at 125 huse indenfor voldene er blevet restaureret. I 2017 blev der igangsat et områdefornyelsesprojekt i Øgadekvarteret. Her arbejdes både med boligforbedring af utidssvarende boliger samt med forskønnelse af gader, veje og pladser. Realiseringen af projektet er godt i gang.

Fredericia rummer en enestående bystruktur. Fredericia Vold og

bymidten har indgået i en historisk symbiose, hvor vold og by har været hinandens forudsætninger. Samspelet mellem fæstningens grønne krans og byens særlige karréstruktur med snorlige gader giver Fredericia en helt særlig identitet. En donation fra A.P. Møller Fonden på 35 mio. kr. har muliggjort udarbejdelse af en helhedsplan for volden. Realiseringen forventes at ske i løbet af de kommende år. Der er også ønsker om etablering af et fæstningscenter.

Bymidten rummer desuden en række kultur- og aktivitetshuse til både børn, unge og voksne. Den Kreative Skole underviser børn og unge i musik, drama og billedkunst. Ungdommens Hus er bl.a. rytmisk øvested for unge og afholder koncerter. I Kongensgade 111 er der løbende kunststillinger, og på Depotgården kan de forskellige værksteder (træ, metal, tekstil, keramik mm.) benyttes af alle borgere. Det Bruunske Pakhus udgør i dag scenen for Teater Malstrøm og fungerer som bymidtens forsamlingshus, og Det Grønne Rum udgør Fredericias dialogrum for en bæredygtig byudvikling. Den Danske Scenskole (tidl. Musicalakademiet) og Fredericia Maskinmesterskole er ligeledes beliggende indenfor voldene.

Bymidten har gennem de senere år undergået en mærkbar forandring og summer i dag af aktivitet og god energi. Der er etableret et væld af nye spisesteder, nye landsdækkende kædebutikker er åbnet, og bymidten har indtil videre været forskånet for omfattende butiksdød og tomme butiksvinduer. Der afholdes uden-dørs koncerter og store sportsevents, og arrangeres spændende programmer for byens borgere og krydstogtgæster, når krydstogtskibene ankommer.

Med strategien "Gang i byen" er der arbejdet målrettet på at understøtte og videreudvikle bymidten som et velfungerende centrum i kommunen handelsmæssigt og kulturelt, hvilket er lykkedes via et tæt samarbejde med bl.a. Fredericia Shopping, Business Fredericia, Kanalbyen og ADP. En del af æren for bymidtens udvikling skal også tilskrives Fredericia Teater og deres store succes på den nationale musicalscene. Teatret er i dag en stor generator for byliv, hvor de mange teatergæster understøtter byens restauranter og caféer.

Vision

Fredericia Kommune har en levende og stærk bymidte med et blomstrende byliv.

Bymidten tilbyder attraktive og mangfoldige boliger og bomiljøer i god kvalitet og flot arkitektur. Der er et bredt udbud af arbejdspladser, et spændende ungdomsmiljø med ungdomsboliger, uddannelsesinstitutioner og fritidsaktiviteter, et stærkt handelsliv med såvel det brede sortiment som specialbutikker og torvehandel samt interessante gågademiljøer med gader og pladser, der indbyder til ophold og samvær. Langs Lillebælt er der skabt en spændende havnepromenade med caféer, restauranter og butiksliv, der sammen med kanalerne og Gl. Havn danner oplevelsesrige og attraktive byrum, som supplerer den historiske bymidte.

Bymidten rummer et levende kultur- og friluftsliv og et bymiljø, der i sit fysiske udtryk opmuntrer til såvel spontan som organiseret fysisk aktivitet og rekreativ brug. Byens forskellige kvarterer har differentieret puls og intensitet, der giver rum til både det afdæmpede og det mere tempofyldte liv.

Hvad er målet?

Bymidten som helhed er drivkraften for kommunens udvikling, ikke kun i forhold til bosætning og erhverv, men også handelsmæssigt og kulturelt. Målet er at fastholde og videreudvikle bymidten som en mangfoldig og levende by, der appellerer til alle typer af mennesker.

Med byrådets mangeårige fokus på bymidten, er der igangsat en lang række projekter og foretaget massive investeringer, der har gjort en mærkbar forskel for bymidten og kommunen som helhed. Det overordnede mål er derfor at fortsætte i samme spor som nu, men også at foretage justeringer rettidigt, når det viser sig nødvendigt.

Byliv skabes af mennesker. Der er derfor afgørende, at bymidten rummer funktioner, spændende attraktioner og aktiviteter, der kan trække borgerne ind i bymidten og få dem til at opholde sig i byens rum. Da indkøb er en af de aktiviteter, borgerne ofte bruger byen til, er detailhandel en væsentlig drivkraft for byliv i bymidten. Et attraktivt handelsmiljø kan bl.a. fremmes ved en tættere kon-

centration, så kunderne ikke skal gå langt mellem butikkerne, og ved at udvikle detailhandlen sammen med andre aktiviteter der kan skabe en mangfoldig og levende by.

Den generelle udvikling indenfor detailhandel vil på sigt medføre butikslukninger. Visionen om en levende og stærk bymidte med et blomstrende byliv vil blive udfordret, hvis ikke vi foretager os noget. Det er derfor målet, at der udarbejdes en bymidtestrategi, der bl.a. fokuserer på, hvordan bymidstens mange forskellige byfunktioner og aktiviteter kan sammentænkes og eventuelt koncentrereres, for derigennem at generere en større gennemstrømning af mennesker på ønskede gadestrækninger. På sigt vil udviklingen medføre en vis funktionstømning af bymidten. Derfor bør der også fokuseres på at sikre en attraktiv transformation af byrummene til andre formål, eksempelvis beboelse.

Kanalbyen er Fredericia Kommunes vigtigste byudviklingsprojekt, og vil på sigt rumme mange boliger og arbejdspladser. Sideløbende med udviklingen af Kanalbyen skal den historiske bymidte også have mulighed for at udvikle sig med flere attraktive boliger, butikker og arbejdspladser. Synergien og sammenhængen skal bl.a. sikres gennem en bevidst stillingtagen til placering af byfunktioner og et indbyrdes hierarki.

Den historiske bymidtes fysiske udvikling sikres bl.a. via byfortætning og via byomdannelse af de mange områder, som over tid har mistet deres funktion. Byudviklingen skal ske med respekt for historien og den velbevarede fæstningsstruktur og skala. Her skal historien, den moderne bybygning og arkitektur mødes og skabe nytænkning og være af en kvalitet, der er værd at bevare for eftertiden.

Kanalbyen tilbyder en lokaliseringsmulighed for erhverv som supplement til DanmarkC. Bydelen vil som blandet byområde appellere til helt andre virksomhedstyper, der ønsker at nyde godt af det byliv og de funktioner, en mangfoldig og moderne bymidte kan tilbyde. Det er målet, at DanmarkC og Kanalbyen spiller tættere sammen, eksempelvis med funktionsdeling af virksomhederne med lokalisering af pladskrævende aktiviteter i DanmarkC og lokalisering af kontor- og vidensarbejdspladser i Kanalbyen.

Ved revisionen af kommuneplanen vil vi:

- Kigge på planlægningen på nye måder, der kan sikre en levende bymidte. Her skal der kigges bredt på de parametre, der har betydning for, om man kan generere en menneskestrøm.
- Afklare en placering af byfunktioner og et indbyrdes hierarki med henblik på at understøtte synergi og sammenhæng mellem den historiske bymidte og Kanalbyen
- Udarbejde en overordnet strategi for bymidten, der kan skabe et samlet overblik over alle bymidstens udviklingsprojekter og -muligheder, og koordinere projekterne med henblik på at skabe en optimal synergieffekt for udvikling af bymidten.

Tema: Detailhandel

Status

Detailhandel udgør en vigtig del af Fredericias byliv, da indkøb er en af de aktiviteter, borgerne hyppigt bruger byen til. Kvaliteten og omfanget af butiksudbuddet har stor betydning for borgerne og for byens attraktion som helhed. Et godt udbud af butikker er et vigtigt element i at kunne fastholde borgerne og tiltrække nye, ligesom et stærkt handelsliv spiller sammen med kulturtilbuddene og byens øvrige publikumsfunktioner og er et væsentligt tilbud til byens turister og gæster.

En detailhandelsanalyse fra 2014 viste, at detailhandlen i Fredericia var udfordret bl.a. på grund af nethandel og økonomisk lavkonjunktur, men også på grund af konkurrencen fra nabokommunerne. Fredericia Kommune ligger tæt på større byer og indkøbscentre med et stort udbud. Det var bl.a. nogle af årsagerne til, at den samlede detailhandelsomsætning i kommunen var lavere end Fredericia-borgernes forbrug.

Analysen viste ligeledes, at detailhandlen (særligt dagligvarebutikker og mindre udvalgswarebutikker) i bymidten var under pres. Byrådet har i 2015 forholdt sig til kommunens detailhandelsudvikling med vedtagelse af strategien "Gang i byen". Strategien arbejder med at understøtte og videreudvikle bymidten til at være et velfungerende centrum i kommunen både handelsmæssigt og kulturelt, og hvor sammenbindingen af den historiske bymidte og Kanalbyen via Gothersgade er et særligt fokuspunkt. Som supplement til dette blev der i en ny lokalplan for Vestcentret indført krav om, at butikkerne her skulle være minimum 500 m² store, for at sikre en skarpere arbejdsdeling mellem dette område og bymidten med sine mindre strøgbutikker.

Siden er der sket en stor og positiv udvikling i hande­lsgaderne i Fredericia bymidte. Der er etableret et væld af nye spisesteder, delvist båret af Fredericia Teaters store publikumssucceser. Omdannelsen af en tidligere Føtex butik i Gothersgade til tre landsdækkende kædebutikker og åbningen af flere caféer centralt i gågadenettet og senest et Street Food marked i Gothersgade har været med til at revitalisere detailhandlen i Fredericia bymidte.

Fremadrettet er der en forventning om, at en fortsat befolknings­tilvækst i Fredericia Kommune vil styrke grundlaget for detail-

handlen, da det lokale kunde­grundlag stiger. Der er en stærk tendens til, at forbrugerne handler mest i de nærliggende butikker, og derfor vil befolknings­tilvækst i og tæt på bymidten også føre til øget handel indenfor voldene. Ud over befolknings­tilvæksten forventes ca. 2.800 nye arbejdspladser i Kanalbyen også på sigt at medføre et øget forbrugs­grundlag til bymid­ten­ts butikker og øvrige serviceerhverv som caféer og restauranter.

Der er dog grund til fortsat opmærksomhed på detailhand­lens fremtidsudsigter. Detailhand­len i Danmark har længe været under transformation, hvor bymidterne bl.a. udfordres af ændrede indkøbsvaner, øget e-handel, forlængede åbningstider, etablering af relativt store butikker udenfor bymidterne, øget kædedannelser blandt udvalgswarebutikker, ændrede lokaliseringsstrategier for både dagligvare- og udvalgswarebutikker etc. med butikslukninger til følge.

Dertil kommer, at der i 2017 kom en plan­lovsændring, hvilket indebar en række lempelser af planlovens detailhandelsbestem­melser. Det har bl.a. betydet, at der nu er mulighed for større dagligvarebutikker, og at størrelsesbegrænsningen på udvalgswarebutikker helt er ophævet. Det har også betydet, at det nu er muligt at udpege nye aflastningsområder (til aflastning af bymidterne) og udvide de eksisterende.

Fredericia Kommune modtager desuden nye og anderledes typer af detailhandelsforespørgsler vedr. hybridbutikker og megabutikker, som er svære eller umulige at rumme indenfor kommunens nuværende detailhandelsstruktur og kommuneplanrammer. Det kan være i form af lagervirksomheder med e-handel der får behov for en udvalgswarebutik i tilknytning vil virksomheden, eller forespørgsler på lokalisering af meget store udvalgswarebutikker med særlige lokaliserings- og eksponeringsbehov.

Den strukturelle udvikling indenfor detailhandelsområdet og planlovens nye muligheder giver behov for at kigge nærmere på planlægningen på nye måder, hvor flere parametre end blot detailhandel har betydning for, hvordan man kan generere en menneskestrøm, særligt med fokus på at sikre en levende bymidte i fremtiden.

FAKTABOKS

Fredericia Kommunes centerstruktur er i Kommuneplan 2017 opdelt i følgende centertyper:

- Fredericia bymidte inkl. Kanalbyen, som hovedcenter
- Bymidterne i Taulov og Skærbæk.

Målet er at give de to byer let adgang til dagligvarebutikker og de mest almindelige udvalgswarebutikker samt andre byfunktioner.

- Aflastningscenteret i Fredericia Vest.

Aflastningscenteret i Fredericia Vest er planlagt som en mulighed for aflastning af bymidten med butikker, som kræver særligt meget plads og skaber særlig meget trafik.

- Seks bydelscentre i/ved Erritsø, Afkørsel 59, Vesterbrogade, Ny­marksvej, Skansevej og Højdepunktet på Egeskovvej.

Målet med bydelscentrene er, at de giver bydelen let adgang til dagligvarebutikker, gerne flere, og de mest almindelige former for udvalgswarebutikker.

- Syv lokalcentre: To i Taulov og et i hhv. Herslev, Pjedsted, Egeskov og Trelde samt et i Kongens Kvarter.

Lokalcentret skal alene betjene lokalområdet og målet er, at det kan tilbyde den enkelte landsby mulighed for først og fremmest at handle dagligvarer lokalt. Lokalcentret i Kongens Kvarter skal betjene erhvervsområdets brugere med dagligvarebutik, kiosker, restauranter og lignende.

- Seks områder til butikker med særligt pladskrævende varer – og kun særligt pladskrævende varer (defineret liste).

Områderne rummer typisk en eller nogle få stor butikker uden mulighed for etablering af yderligere butikker. Undtagelsen er områderne ved Afkørsel 59 og Kongens Kvarter.

- Udenfor kommunens centerstruktur kan der etableres enkeltstående butikker til lokalrådets daglige forsyning. Det er muligt i 32 af kommuneplanens rammeområder.

Efter vedtagelse af Kommuneplan 2017 har et lokalcenter i Taulov ændret lokalisering, og lokalcentret i Kongens Kvarter er blevet nedlagt.

Vision

Fredericia Kommune rummer et attraktivt og rigt handelsliv med udvalgsware- og dagligvarebutikker både i form af kæde- og specialbutikker, torvehandel og interessante gågademiljøer med gader og pladser, der indbyder til ophold og samvær, hvor bymidten og Kanalbyen har status som kommunens handelscentrum.

Fredericia har et velfungerende butiksliv indenfor og udenfor voldene, med en god balance mellem på den ene side et lokalt udbud med korte afstande til dagligvareindkøb i kommunens bydele, i Taulov og Skærbæk og i de små byer og på den anden side et stærkt, attraktivt og koncentreret udbud af udvalgsvarer i bymidten, aflastningscentret og områderne langs motorvejen, der har et større kommunalt og regionalt opland.

Kommunens brede sortiment indenfor detailhandel begrænser behovet for at køre til andre byer for at handle. Via bæredygtig lokalisering af detailhandlen i forhold til infrastruktur og kollektiv transport samt god butiksforsyning tæt på borgerne i de enkelte bydele og mindre byer, kan transportbehovet minimeres.

Hvad er målet?

Bymidten som helhed skal være drivkraften for kommunens udvikling, ikke kun i forhold til bosætning og erhverv, men også i forhold til detailhandel, kulturliv mv. Der er målet, at bymidten og Kanalbyen har et attraktivt handelsmiljø, der giver liv i byen og giver borgerne mulighed for at få både daglige og mere specielle behov dækket. Et attraktivt handelsliv kan fremmes ved en tættere koncentration, så kunderne ikke skal gå langt mellem butikkerne, og ved at udvikle detailhandelen sammen med andre aktiviteter der kan skabe en mangfoldig og levende by. Målet er at udvikle bymidten i retning mod Kanalbyen via Gothersgade.

Det er ligeledes kommunens målsætning at styrke detailhandlen udenfor voldene, således at der også fremover findes et passende udbud af både dagligvare- og udvalgswarebutikker i kommunens øvrige centerområder.

Det skal være en positiv oplevelse at handle i Fredericia Kommune. Det skal være nemt og bekvemt at handle i en stadig mere

travl hverdag. Det kræver god tilgængelighed. God tilgængelighed handler både om let adgang for biler fra det overordnede vejnet og gode parkeringsforhold, og om at det skal være nemt at tage bussen og gå eller cykle til butikkerne. Særligt indenfor bymidten skal der skabes et flow omkring detailhandelsbutikkerne i form af parkeringspladser tæt på og offentlig transport omkring butikkerne samt let adgang til fods og på cykel.

Bæredygtighed i forbindelse med detailhandel handler bl.a. om, at butikkerne lokaliseres nær kundernes bopæl eller arbejdsplads, så transportbehovet minimeres. En bæredygtig handelsstruktur for udvalgsvarer handler i høj grad om en tæt koncentration af butikker, hvilket gør bymidten og Kanalbyen til et attraktivt indkøbssted, der kan holde den mere specialiserede handel hjemme i Fredericia Kommune. Dagligvareindkøb sker hyppigere og mere lokalt, hvor en bæredygtig handelsstruktur derfor i højere grad handler om, at der er korte afstande til lokale dagligvarebutikker.

Det er Fredericia Kommunes mål at fremtidssikre kommunens samlede detailhandel bedst muligt. Der behov for at kigge på de rammevilkår, som den nuværende detailhandelsstruktur udstikker på detailhandelsområdet og behov for at afsøge de nye muligheder, planlovsændringen har givet. Dette skal sammenholdes med de strukturelle ændringer, der er på vej indenfor detailhandlen. Der skal derfor arbejdes strategisk med en revision af kommunens nuværende detailhandelsstruktur således, at Fredericia også i fremtiden udgør en attraktiv handelsby.

Ved revisionen af kommuneplanen vil vi:

- Understøtte bymidten ved at sikre en skarpere arbejdsdeling mellem bymidten og de øvrige centerområder i kommunen.
- Undersøge mulighederne for udpegningsaf et eller flere aflastningsområder.
- Revidere kommunens samlede detailhandelsstruktur samt kommuneplanens rammebestemmelser for detailhandel.

Tema: Bosætning

Status

Fredericia Kommune har tidligere stået i skyggen af vores nabo-kommuner, hvad angik evnen til at tiltrække nye borgere. Det var der formentlig mange grunde til, men kommunens tunge industrihistorie havde uden tvivl stor betydning for kommunens manglende attraktivitet som bosætningskommune. Meget har ændret sig siden da.

Fredericia Byråds beslutning om at igangsætte det ambitiøse byudviklingsprojekt mellem den historiske bymidte og Lillebælt markerer således starten på en ny epoke i Fredericias historie. Med udviklingen af Kanalbyen har kommunen fokus på at om-danne det tidligere industriområde til en moderne, bæredygtig og levende bydel med byliv, boliger, erhverv, detailhandel og kulturoplevelser. Sideløbende med udviklingen af Kanalbyen har bymidten undergået en omfattende revitalisering til gavn for hele kommunens fremtidige udviklingsmuligheder.

I 2015 formulerede byrådet en vision om, at Fredericia skal vokse. Her blev øget bosætning udpeget som et vigtigt indsatsområde for Fredericia Kommune, hvor byrådet ønsker flere aktive borgere i kommunen, der bidrager til fællesskabet og den fælles velfærd. Visionen blev efterfølgende udmøntet i en bosætningsstrategi, hvor byrådet har fastlagt en ambitiøs målsætning om en årlig befolkningstilvækst på 350 personer. Det forudsætter en øget tilflytning til kommunen.

Fredericia Kommune skal derfor også i de kommende år øge sin attraktion som bosætningskommune, og her spiller udbuddet af boliger og bomiljøer en væsentlig rolle. Med byrådets vision fastholdes det mangeårige fokus på bymidten, som en væsentlig drivkraft for kommunens udvikling. Navnlige indsatsen omkring den videre udvikling af kanalbyen, skal være med til at tiltrække nye borgere til kommunen. Fredericia skal ligeledes arbejde videre med at forny og løfte kvaliteten af den eksisterende boligmasse – primært inden for voldene. Byrådet ønsker derudover at kunne tilbyde et stort og varieret udbud af gode boliger og flere attraktive byggegrunde.

Den seneste revision af kommuneplanen gav anledning til en gennemgang og vurdering af kommunens udlagte arealer til boligformål, hvor især attraktive byggegrunde til parcelhuse var i fokus. For flere af områderne gjaldt det, at de hverken var hensigtsmæssigt placeret i forhold til eksisterende servicefunktioner og infrastruktur, eller tilstrækkelig attraktive til at de ville blive bebygget. Da Fredericia Kommunes rummelighed var tilstrækkelig til at kunne imødekomme den forventede boligudbygning og befolkningstilvækst i en 12 årige planperiode, blev der foretaget en omfordeling af arealer til byudvikling, hvor nye attraktive arealer til boligformål blev udlagt i kommuneplanen, mod at et tilsvarende areal blev udtaget.

Med Kommuneplan 2017 blev der således udlagt 7 mindre områder til byudvikling bl.a. i Ullerupkvarteret, i Snoghøj og i Herslev på i alt 33 ha med plads til ca. 165 boliger. Siden har Fredericia Kommune fået mulighed for at udlægge et 28 ha stort udviklingsområde ved Sønderskov med plads til ca. 195 boliger.

Vision

Fredericia er en attraktiv bosætningskommune, der oplever en tilvækst af aktive borgere, der bidrager til fællesskabet og den fælles velfærd.

Fredericia Kommune er et rart sted at bo og være i. Kommunen tilbyder attraktive, varierede og mangfoldige boliger og bomiljøer i god kvalitet og flot arkitektur samt et bredt udvalg af lokaliteter i kommunen, så forskellige boligønsker og behov imødekommes. Kommunen har til enhver tid et bredt udvalg af bosætningsmuligheder, herunder byggegrunde, der imødekommer efterspørgslen både blandt nuværende og kommende borgere.

Særligt i bymidten findes de rette betingelser og rammer for et godt byliv og varierede aktiviteter, der sikrer et mangfoldigt og levende bomiljø, der appellerer til alle typer af mennesker. Samtidigt tilbydes attraktive bosætningsmuligheder i kommunens øvrige bydele, lokalbyer og landsbyer, der fungerer som selvstændige

lokalsamfund med egen identitet. Byudviklingen skal skabe rum for byliv og livskvalitet for alle, uanset hvor i kommunen byudviklingen finder sted.

Byudviklingen sker på et bæredygtigt grundlag og finder derfor fortrinsvis sted indenfor de eksisterende bygrænser. Gennem byomdannelse af utidssvarende byområder og gradvis fortætning af bebyggelser i centrale byområder, hvor det er muligt og ønskværdigt, øges kvaliteten i de eksisterende byer. Kommunens arealer til byudvikling på bar mark lokaliseres tæt på servicefunktioner og infrastruktur med tanke på ressourcebevidsthed og hensyntagen til natur, landskab, miljøforhold, kystnærhedszone og klimaforandringer.

Hvad er målet?

Bymidten som helhed skal være drivkraften for kommunens udvikling. En væsentlig del af boligudviklingen skal derfor ske indenfor voldene.

Kanalbyen vil med sin særlige karakter og beliggenhed ved Lillebælt kunne tilbyde attraktive boliger og bomiljøer i god kvalitet og flot arkitektur, der er unikke for Trekantområdet. Intentionen er, at Kanalbyen bidrager til en væsentlig forbedring af kommunens attraktion som bosætningskommune.

Indbyggertallet i bymidten forventes på sigt at runde 10.000 mennesker. I 2016 boede der 6.000 mennesker indenfor voldene, og Kanalbyen forventes at rumme 2.600 borgere, når bydelen er fuldt udbygget. Den øvrige del af befolkningstilvæksten skal opnås ved, at Fredericia Kommune gør en særlig indsats for fortætning i den historiske del af bymidten og realiserer de byomdannelse-områder, som ligger indenfor voldene. Byudviklingen skal ske med respekt for fæstningsbyens historiske udtryk, kombineret med mulighed for at historie, det moderne og arkitektur kan mødes og skabe nytænkning i en kvalitet, der er værd at bevare for eftertiden. Derudover skal der arbejdes målrettet på at højne den eksisterende boligmasses kvalitet inde for voldene, eksempelvis via områdefornyelsesprojekter som i Øgadekvarteret.

Et varieret udbud af bosætningsmuligheder er en væsentlig forudsætning for, at Fredericia kan vokse. Som supplement til bymidten, skal vi derfor kunne tilbyde gode og attraktive bosætningsmuligheder via et bredt udvalg af lokaliteter i kommunen. Fredericia Kommune har særligt fokus på at kunne tilbyde attraktive byggegrunde til parcelhuse. Der vil derfor i de kommende år blive investeret i nye udstykninger bl.a. i Fuglsangkvarteret og i Ullerupkvarteret, ligesom der også er ønske om at igangsætte realiseringen af det store udviklingsområde i Sønderskov.

Det skal ligeledes være muligt at tilbyde et bredt udvalg af attraktive og forskelligartede boligtyper og -størrelser, så varierede boligønsker kan imødekommes. Da boligens attraktivitet er tæt forbundet med de fysiske omgivelser, handler det ligeledes om, at kunne tilbyde indbydende og mangfoldige bomiljøer.

Bydelene og lokalbyerne skal derfor styrkes som selvstændige og velfungerende lokalområder med egen identitet og samhængskraft. Via fysisk planlægning kan dette understøttes ved etablering af byrum med samlende funktioner, der kan fungere som det naturlige mødested og hjerte for områdets beboere, erhvervsliv, institutioner mv.

For mange borgere er det væsentligt at kunne blive boende i lokalområdet, selv om livssituationen og boligbehovet ændrer sig. Der skal derfor arbejdes for mere blandede byområder med forskellige boligtyper. Det vil i realiteten ofte betyde byfortætning i eksisterende byområder via tæt-lav bebyggelse. By- og Planudvalget fastlagde i 2018 nogle principper for byfortætning, som disse projekter skal vurderes efter, for at sikre bedre naboinvolvering, større fokus på kvalitet og skabelse af merværdi for lokalområdet som helhed.

Også landsbyernes bosætningskvaliteter skal styrkes og synliggøres. Det forudsætter, at omdannelse og udvikling sker på et højt kvalitetsniveau og i respekt for landsbyernes særlige værdier og bygningskultur. Derved vil mange af landsbyerne kunne leve op til det behov for nærhed, tryghed og "fred og ro", som mange borgere efterspørger.

Byplanlægning skaber ikke i sig selv byliv, men det kan være med til at skabe rammerne for en velfungerende by, hvor bykvalitet opleves som resultatet af en byudviklingsproces, hvor trafik, miljø, arkitektur, natur, byliv, fritidsaktiviteter, handels- og kulturliv spiller sammen. Kommunen kan sammen med borgerne, erhvervslivet og kulturlivet skabe byrum, der inviterer til et spændende og attraktivt byliv.

Byudvikling kan ske i eksisterende byområder eller på bar mark. Fredericia Kommunes fortsatte fokus på byomdannelse og byfortætning, sker ud fra et bæredygtighedsprincip om, at understøtte den eksisterende by frem for at tage nye arealer i brug. Dermed kan der gøres brug af den tilstedeværende infrastruktur i bred forstand, herunder veje, forsyningsvæsen, offentlig service mv. Gennem en fortætning af byen kan der skabes mere byliv, og når fortætningen sker med omtanke, kan kvaliteten i den eksisterende by højnes.

På samme måde medtænkes bæredygtighed i de udlagte arealer til byudvikling på bar mark. Områderne er placeret i direkte forlængelse af eksisterende bebyggelse og kan dermed gøre brug af områdets trafik- og forsyningsanlæg, samt udnytte eksisterende servicefunktioner som skoler, institutioner og indkøbsmuligheder. Byudvikling på bar mark skal foregå med ressourcebevidsthed og hensyn til natur, landskab, miljøforhold, kystnærhedszonen og klimaforandringer.

Fredericia kommunes samlede rummelighed til boligformål udgør ca. 4.550 boliger og vurderes at være tilstrækkelig til denne planperiode. Der vil også i den kommende kommuneplanrevision være behov for en gennemgang og vurdering af kommunens udlagte arealer til boligformål med fokus på områdernes attraktivitet og realiserbarhed. Der vil blive arbejdet med en omfordeling af arealer bl.a. med henblik på nye arealudlæg på bar mark, mod at andre arealer bortfalder. Fokus vil primært været rettet på at få realiseret de allerede udlagte områder til boligformål i kommuneplanen, således at nye arealudlæg på bar mark minimeres mest muligt.

Ved revisionen af kommuneplanen vil vi:

- Fastholde kommunens samlede rummelighed til boliger.
  - Vurdere kommunens udlagte arealer til boligformål i forhold til attraktivitet og realiserbarhed, med henblik på tilretning af kommunens udbud af byudviklingsmuligheder. Der er særligt fokus på arealer på bar mark og til byomdannelse.
  - Undersøge mulighederne for fortsat byudvikling indenfor kommunens tre byudviklingsretninger.
  - Vurdere behov og mulighed for byudvikling i kommunens bydele, lokalbyer og landsbyer.
  - Arbejde for at realisere allerede udlagte rammeområder til boligformål.
  - Arbejde for at aktivere omdannelsesprocessen i de byomdannelsesområder, som er realiserbare.
  - Arbejde for at realisere det nye udviklingsområde ved Sønder-skov.
  - Undersøge mulighederne for at videreudvikle kommunens bydele, kvarterer, lokalbyer som attraktive bosteder og lokal-samfund.
  - Arbejde med blandede bomiljøer samt med byfortætning efter fastlagte principper for byfortætning.
  - Undersøge mulighederne for at forbedre boligmassens sammensætning og kvalitet primært indenfor voldene.
  - Understøtte den strategiske udviklingsplan for Korskerparken, kommunens boligsociale helhedsplaner og øvrige indsatser for boligområder i kommunen, der viser tegn på sociale udfordringer.
- Nationale interesser i kommuneplanlægningen*
- Udarbejde retningslinje for strategisk planlægning for landsbyer.

Tema: Erhverv

Status

Erhvervsudvikling

Fredericia ligger centralt i Danmark midt i Trekantområdet. Her krydser landets øst-vestgående banelinjer hinanden, og området udgør derved landets vigtigste knudepunkt for den nationale og internationale godstransport. Beliggenheden direkte op til et motorvejsknudepunkt samt nærhed til Fredericia Havn, som er en af Danmarks største godshavne, bevirker, at Fredericia er et internationalt multimodalt trafikknudepunkt.

DanmarkC er landets største sammenhængende erhvervsudviklingsområde på ca. 600 ha. Områdets beliggenhed gør DanmarkC ganske unik for mange typer virksomheder med stort transportbehov, pladsbehov og eksponeringsbehov med optimal adgang til motorvej, jernbane samt kobling til Fredericia Havn og Billund Lufthavn.

Masterplanen for DanmarkC har opdelt erhvervsudviklingsområdet i en række kvarterer med fokus på forskellige brancher, spændende fra kvarterer med besporingsmulighed egnet til godshoteller, distribution og kombiterminal, kvarterer egnet til større produktionsvirksomheder bl.a. indenfor fødevarerbranchen, til virksomheder med stort eksponeringsbehov og til vidensvirksomheder med behov for et stort arbejdskraftopland.

Taulov Transportcenter er beliggende i DanmarkC og udgør Vestdanmarks primære omlastningscenter for gods mellem jernbane og lastbil. Gennem de senere år er Taulov Transportcenter blevet udvidet, og flere af de tilstødende erhvervsarealer i DanmarkC har fået ændret anvendelsen til transport- og logistikvirksomheder. Denne satsning har været en succes.

Mange nye transport- og logistikvirksomheder har valgt at lokalisere sig i DanmarkC. Nyt er også etableringen af Taulov Dry Port, et 28.000 m² stort logistikcenter, finansieret i et joint venture mellem PFA Pension og ADP. Målet er, at transport- og logistikoperatørerne effektivt kan håndtere modalskifte fra en transporttype til en anden (havn, jernbane, motorvej), hvor særligt sammenbindingen mellem Fredericia Havn og Dry Port er i højsæde. DLG er

blandt lejerne i Taulov Dry Port.

Ved siden af Taulov Dry Port er IT-giganten Google ved at etablere et datacenter. Google forventes at ansætte 200 medarbejdere og ydermere bidrage til 1.000 stillinger i følgevirksomheder. Derudover er DLG ved at etablere deres nye domicil ved Lillebæltsbroen tæt ved motorvejsafkørsel 59. Der kommer til at sidde ca. 300 højtuddannede personer i domicilet.

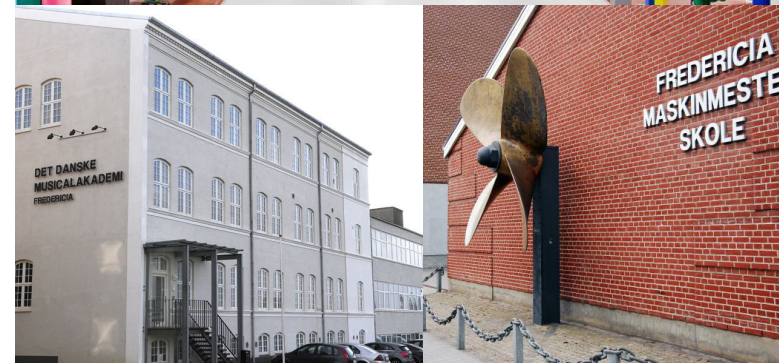
Udviklingen af Kanalbyen som et nyt og spændende byområde i bymidten udgør er supplement til erhvervsudviklingen i DanmarkC. Kanalbyen appellerer til helt andre virksomhedstyper, der ønsker at nyde godt af det byliv og de funktioner, herunder nærhed til kollektiv trafik, en mangfoldig og moderne bydel kan tilbyde. Her er flere kontorbyggerier under opførelse, herunder blandt andet Port House. Kanalbyen forventes at kunne rumme 2.800 arbejdspladser.

Viden og uddannelse

Der er gode muligheder for at tage en erhvervsuddannelse i Fredericia, hvor der udbydes 32 erhvervsuddannelser på EUC Lillebælt. Det samme er tilfældet for de gymnasiale ungdomsuddannelser. Ud over det almene gymnasium i den nordlige bydel på Nørrebrogade, kan man også tage eksamen på handelsgymnasiet på IBC i Erritsø og det tekniske gymnasium på EUC Lillebælt, ligeledes i Erritsø.

Maskinmesterskolen, Social- og Sundhedsskolen og Den Danske Sceneskole (tidl. Musicalakademiet) har hidtil været de eneste videregående uddannelser i Fredericia. Som noget nyt er der tiltrukket to uddannelser til Fredericia: En trainee læreruddannelse (MVU) og en automationsteknologuddannelse (KVU), begge beliggende på Maskinmesterskolen.

Efter endt studentereksamen flytter de unge fra kommunen for at tage en videregående uddannelse. Vi vil derfor gerne kunne tilbyde endnu flere videregående uddannelser i kommunen, så dels kan fastholde nogle af vores egne unge, dels få mulighed for at tiltrække andre uddannelsessøgende til byen. Et inspirerende og livligt ungdoms- og studiemiljø kan ligeledes være med til at få de unge til at vende tilbage til Fredericia efter endt uddannelse.

Byrådet har i flere år haft fokus på, hvordan kommunen i samarbejde med Business Fredericia (BF), erhvervslivet, fagbevægelsen og uddannelsesinstitutionerne kan løse nogle af de udfordringer, som kommunen står overfor. Fokus er på, hvordan parterne bedst kan hjælpe og understøtte hinanden i en tid med knappe ressourcer.

Et af sporerne hedder "DanmarkC – Transport og logistik", hvor præmissen er, at hvis erhvervslivet ansætter ledig, lokal arbejdskraft, vil kommunens udgiftsbesparelse medføre øgede investeringer i infrastrukturen. Som et understøttende tiltag, er der lavet en aftale mellem EUC Lillebælt, Jobcentret og 3F kaldet "Klar til job i lager og logistik", hvor ledige kommer i skole, for dernæst at komme videre ud i virksomhedspraktik. Der er ligeledes lavet en trepartsaftale mellem kommune, BF og LO om efteruddannelse af medarbejdere og ansættelse af lokale langtidsledige via jobrotation, mod at dækningsbidraget sænkes.

Fredericia Kommune har som primus motor sammen med uddannelsesinstitutionerne og brancheorganisationerne lavet en aftale med EUC Lillebælt, IBC Kolding og EAL Erhvervsakademi Lillebælt i Vejle om et transportakademi med fokus på uddannelser indenfor transport og logistik. Det er uddannelser som kranoperatør, flyoperatør, togklargører og lastbilchauffør. Sporerne dækker de fire modaliteter; havn, lufthavn, jernbane og veje.

Turismeerhvervet

Turisme skaber arbejdspladser, vækst og udvikling, og turismen i Fredericia Kommune har et stort vækstpotentiale. Byrådet har fokus på oplevelses- og krydstogtturisme med Naturpark Lillebælt, Madsby Legepark, Bridgewalking, den historiske bymidte og Fredericia Vold som vigtige attraktioner samt 5. og 6. juli dagene som historisk højdepunkt. Kommunen arbejder ligeledes på at tiltrække og skabe store events indenfor kultur og sport.

Fredericia Kommune har gode rammer for at udvikle ferie- og

erhvervsturismen. Den centrale beliggenhed gør os til et oplagt sted at afholde konferencer. Vi mangler imidlertid overnatningsmuligheder for et større antal mennesker, som kan supplere de muligheder, som eksempelvis Trinity og Hotel Fredericia i dag kan tilbyde.

Vision

Fredericia Kommune skal fortsat fremstå som en attraktiv, erhvervsvenlig og dynamisk kommune med optimale muligheder for virksomhedsplacering og -udvikling, hvor der skabes flere virksomheder og arbejdspladser. Kanalbyen og DanmarkC er omdrejningspunktet for kommunens erhvervsudvikling.

I takt med at de udlagte arealer til transport- og logistik bliver opbrugt, vil realiseringen af den resterende del af DanmarkC gradvist blive igangsat, idet andre virksomhedstyper og brancher vil etablere sig, og nye erhvervs-klynger vil opstå.

På sigt vil vi tiltrække og udvikle nye uddannelser, som vil udgøre et spændende supplement til den brede palet af videregående uddannelser, der allerede udbydes i Trekantområdet. Kommunens samarbejde med virksomheder, faglige organisationer og uddannelsesinstitutioner vil blive udbygget med henblik på at få flere lokale, ledige i beskæftigelse og forbedre det lokale erhvervs-livs rammevilkår.

Vi vil øge fokus på Fredericia som spændende turistdestination for krydstogtturister, erhvervsturister og ferieturister via markedsføring, udvikling af nye turistprodukter samt skabe rammerne for opførelse af flere hoteller.

Hvad er målet?

Erhvervsudvikling

Fredericia Kommune har attraktive erhvervsarealer til et bredt udvalg af virksomhedstyper. DanmarkC og Kanalbyen er omdrejningspunkterne for kommunens erhvervsudvikling og giver muligheder for etablering af såvel storskala virksomheder, transportintensive virksomheder, som virksomheder der ønsker bynær placering og som kan indpasses i bymiljøet.

Masterplanen for DanmarkC er baseret på en række principper om arbejdsfordeling, klyngedannelse, tilgængelighed til infrastruktur, byggemodning før salg etc. Vi ønsker, at disse principper videreudvikles i den kommende kommuneplan for at sikre, at virksomhederne fortsat etableres i klynger, så der opstår mest mulig synergi mellem beslægtede erhverv, eksempelvis indenfor energisektoren og tech-virksomheder omkring Google. Samtidig sikres det, at områderne fremstår harmonisk i forhold til samme fysiske skala i byggerierne.

Kommunens satsning på tiltrækning af transport- og logistikvirksomheder har båret frugt, hvilket har sat gang i jordsalget i DanmarkC. De nye virksomheder har øget trafikmængden betragteligt i og omkring DanmarkC. Der er derfor behov for store investeringer i infrastrukturen, så trafikafviklingen også fremover kan fungere tilfredsstillende.

Rummeligheden i erhvervsarealer udlagt til transport- og logistik er ved at være opbrugt i DanmarkC. Opmærksomheden skal derfor rettes på, hvordan vi får realiseret de resterende erhvervsarealer i DanmarkC og får aktiveret erhvervsudviklingen i Kanalbyen – gerne i samspil med hinanden. Det er målet at udarbejde en erhvervsstrategi, der blandt andet fokuserer på, hvilken erhvervsudvikling kommunen ønsker, når erhvervsrummeligheden engang slipper op og ikke mindst, hvilke erhvervstyper vi giver plads til indtil da. Erhvervsstrategien skal ses i relation til kommunens ambition om at være en attraktiv bosætningskommune.

De sidste par år er kommunens erhvervsrummelighed faldet med 135 ha, men da der stadig er godt 500 ha tilbage, er der ikke behov for store, nye arealudlæg til erhverv. Der er dog målet at undersøge muligheden for at udlægge mindre arealer til erhverv omkring DanmarkC, eksempelvis støjbelastede arealer der med den rette anvendelse vil kunne fungere som støjdæmpning i forhold til nærliggende boligområder.

I den forestående planperiode skal der holdes skarpt fokus på, at erhvervsarealerne udnyttes optimalt. Vi skal blandt andet have fokus på, at den enkelte type virksomhed placeres i det område,

som den passer ind i. Vi skal ligeledes have fokus på at økonomisere med erhvervsjorden, så der sælges grunde, der matcher virksomhedens fysiske behov, samt at der sikres plads til virksomheder med flere arbejdspladser i forhold til arealforbruget.

Viden og uddannelse

Viden, uddannelse og arbejdspladser er tæt forbundne, og erhvervslivet har til stadighed brug for kvalificeret arbejdskraft. For at understøtte dette arbejder vi for at tiltrække og udvikle endnu flere uddannelsesinstitutioner i Fredericia, der på sigt også kan føre til øget beskæftigelse og bosætning.

Vi ønsker også at få kommunens samarbejde med virksomheder, faglige organisationer og uddannelsesinstitutioner om at få flere lokale, ledige i beskæftigelse og forbedre det lokale erhvervslivs rammevilkår bredt ud til andre brancher end transport- og logistikvirksomhederne. Det kunne eksempelvis være produktions- og industrivirksomheder.

Vi skal i højere grad betragte Trekantområdet som en samlet uddannelsesby, hvor man sagtens kan bo i én by og studere i den anden. Det er derfor væsentligt at gøre det mere attraktivt for de unge at blive boende i kommunen, mens de uddanner sig. Vi vil fokusere på mulighederne for at udvikle et godt ungdoms- og studiemiljø i kommunen, og her er de kommende 40 ungdomsboliger i Oldenborghus i Kanalbyen et vigtigt skridt på vejen. Vi arbejder ligeledes på at etablere et uddannelsescampus centralt i Fredericia, Målet er, at få de unge til at blive boende, når de er færdige med deres uddannelse.

Turismeerhvervet

Kendskabet til Fredericia som turistdestination skal øges i Danmark og udlandet. Som ferieturisme er krydstogtturismen i højsædet, men også par uden børn og familier med børn er i fokus. Fredericia har allerede nu mange turistprodukter på hylderne i form af Fredericias rige historie, storslåede naturoplevelser og spændende attraktioner. Det er målet, at antallet af både overnatninger og antallet af guidede ture i kommunen skal øges indenfor

de næste år. Gennem markedsføring vil vi synliggøre vores mange turisme produkter, samt udvikle nye i samarbejde med turismeerhvervet, men også i tæt samarbejde med kultur- og idrætsområdet, som i høj grad bidrager til udvikling af Fredericias turisme produkt.

Vi vil arbejde tværfagligt med henblik på at udarbejde en planlægning, der tilgodeser de potentialer, kommunen har for at udvikle såvel ferie- og erhvervs turismen. Denne planlægning hænger tæt sammen med ønsket om at blive en attraktiv bosætningskommune, idet den giver vigtige muligheder for gode oplevelser i fritiden.

Ved revisionen af kommuneplanen vil vi:

Erhvervsudvikling

- Udarbejde en erhvervsstrategi med fokus på den erhvervsudvikling, Fredericia Kommune fremover skal satse på.
- Udlægge mindre arealer til erhverv omkring DanmarkC.
- Videreføre principperne i Masterplanen for DanmarkC.
- Gennemgå rammebestemmelserne for erhvervsområderne med henblik på at få klarhed over udvidelsesmuligheder for eksisterende virksomheder, så der skabes gode rammer for vækst.
- Opdatere rammebestemmelserne for erhvervsområderne med fokus på grundvandsbeskyttelse.
- Arbejde for at understøtte den fortsatte udbygning af Taulov Transportcenter som internationalt multimodalt transportknudepunkt.
- Understøtte muligheden for en fortsat udvikling af erhvervs-havnen.

Viden og uddannelse

- Understøtte indsatsen for tiltrækning og udvikling af flere uddannelser i Fredericia.

Turismeerhvervet

- Understøtte en strategi for markedsføring af Fredericia som turistdestination.
- Understøtte ADP i arbejdet med at tiltrække flere krydstogtskibe og udvikle destinationen Cruise Fredericia.
- Understøtte principperne for masterplanen for Madsby området.

Nationale interesser i kommuneplanlægningen

- Udarbejde retningslinje for områder til produktionsvirksomheder med tilhørende konsekvenszoner og evt. transformationszoner.
- Udarbejde retningslinje til sikring af, at arealer, der er belastet af luft, støv og anden luftforurening, ikke udlægges til boliger, institutioner, kontorer, rekreative formål mv.

Tema: Infrastruktur og mobilitet

Status

Fredericia Kommunes centrale beliggenhed og den stærke infrastruktur gør det nemt at komme til og fra – både for virksomheder og personer. Trafik er en faktor, der berører såvel virksomheder som den enkelte borger, og et stigende behov for både gods- og persontransport har øget presset på kommunens veje og tilslutningen til det statslige vejnet.

Fredericias rolle som multimodalt transportknudepunkt med omlastning af gods mellem havn, motorvej og jernbane vil naturligt medføre en del tung trafik. Den store tilgang af transport- og logistikvirksomheder samt etableringen af Taulov Dry Port har konsolideret Taulov Transportcenter som Danmarks vigtigste transportknudepunkt. Det har imidlertid også medført et pres på kommunens infrastruktur, hvor den øgede trafikmængde har betydning for fremkommeligheden. Virksomhedernes stigende efterspørgsel på anvendelse af modulvogn tog stiller samtidig nye krav til udformning af bl.a. rundkørsler, lyskryds og overkørsler. Det kræver alt sammen betydelige investeringer i infrastrukturen.

En effektiv trafikafvikling og øget fremkommelighed på kommunens veje er tæt forbundne med tilslutningerne til motorvej E20. I 2019-2020 vil den vestvendte rampe og flere spor ved afkørsel 59 blive etableret. Det forventes at sikre en mere hensigtsmæssig trafikafvikling ind og ud af byen for både person- og godstrafik samt mindske belastningen på Røde Banke og Snaremostevej.

Der er ligeledes behov for at skabe en bedre trafikafvikling ved Taulov, hvor langt størstedelen af trafikken til og fra DanmarkC kommer. Det videre samarbejde med Vejdirektoratet vil afklare, hvordan udfordringerne skal løses, eksempelvis via udbygning af det eksisterende tilslutningsanlæg ved afkørsel 61 og etablering af en østvendt rampe ved afkørsel 60b.

Den kollektive trafik udgør kun en lille del af den samlede trafik i Trekantområdet, hvor privatbilen er det foretrukne transportmiddel. Fredericia Kommune betjenes af togtrafik og regional og kommunal bustrafik. Kommunen har potentialet til etablering

af en togsstation i Erritsø ved Snaremostevej, hvor hoved- og omfartsbanen deler sig. Det vil give adgang til bydelens uddannelsesinstitutioner samt et stort antal arbejdspladser. Også for bydelens beboere vil et standsningssted skabe et alternativ til bil og bus.

Fredericia Kommune er en cykelvenlig kommune og har i en årrække gjort en stor indsats for at forbedre trafikikkerheden og udbygge faciliteterne for cykeltrafikken. Midlerne til trafikikkerhedsfremmende foranstaltninger er blevet anvendt hovedsageligt til afhjælpning af kommunens sorte pletter og grå strækninger, dvs. punkter på vejnettet, hvor der er særlig høj uheldsrisiko. Der er etableret en supercykelstiforbindelse mellem Middelfart og Fredericia. I Fredericia har det betydet, at fremkommeligheden og sikkerheden for cyklister er højnet på Snoghøj Landevej og Strandvejen, hvilket gør cykling til og fra arbejde, uddannelse og fritidsaktiviteter mere attraktivt på en af kommunens mest trafikerede indfaldsveje.

Vision

Fredericia Kommune har en central placering i Danmark med enestående gode trafikforbindelser, både i forhold til bil- og lastbiltrafik, togtrafik og skibstrafik. Fredericia skal fortsat være kendetegnet af en effektiv infrastruktur og høj mobilitet for både virksomheder og personer.

Til håndtering af de stigende mængder af såvel gods- som persontransport, skal der løbende foretages investeringer i udbygning af infrastrukturen og de trafikale forbindelser på såvel de kommunale veje som tilslutningen til det statslige vejnet.

Kollektiv trafik kan minimere trafikken miljøgener og trængselsproblemer og kan samtidig sikre en vis grad af mobilitet for personer uden bil. Det er derfor vigtigt, at den kollektive trafik understøtter kommunens bymønster og erhvervsudvikling, og reelt udgør et velfungerende alternativ til privatbilen. De lette trafikanter (cyklisterne) skal fortsat prioriteres gennem forbedring af trafikikkerhed, tilgængelighed og fremkommelighed.

Byudviklingsprojekter er til tider svære at realisere. En løsning kan

være mobilitetsdrevet byudvikling. Præmissen er, at attraktive mobilitetsløsninger kan medvirke til at understøtte en ønsket byudvikling, hvilket samtidig kan tiltrække større investeringer i byudviklingen. Infrastruktur bør derfor medtænkes fra begyndelsen i forbindelse med nye byudviklingsprojekter. Fredericia Kommune vil undersøge mulighederne for at arbejde med mobilitetsdrevet byudvikling i en lokal kontekst.

Hvad er målet?

En effektiv trafikafvikling og god mobilitet er afgørende for udviklingen i Fredericia Kommune, da det har betydning for borgernes adgang til arbejdspladser og virksomhedernes konkurrenceevne.

Udviklingen i Fredericia Kommune gennem de senere år har været markant. Der har været en stigning i arbejdsrelateret ind- og udpendling og en stigning i antal arbejdspladser, hvilket har øget mængden af persontransport. En tilvækst af transport- og logistikvirksomheder i og omkring Taulov Transportcenter har samtidig øget godstransporten til/fra motorvejen samt til/fra havnen.

Den øgede transportmængde og stigningen i antal modulvogntog gør det nødvendigt at foretage store investeringer i udbygning af infrastrukturen på såvel de kommunale veje som tilslutningen til det statslige vejnet, så der skabes bedre trafikal sammenhæng mellem Fredericia by, Fredericia Havn og Taulov Transportcenter/ DanmarkC.

Fredericia Kommune er ved at klarlægge investeringsbehovet. Analysen er centreret omkring Taulov Transportcenter, men strækker sig reelt fra Kolding Landevej til krydset ved Hejse Kro. Analysen kigger også på forbindelsen mellem DanmarkC og havnen. Analysen fokuserer på, hvilke infrastrukturelle investeringer der er nødvendige, for at erhvervsområdet også fremadrettet kan være velfungerende. Trafikmodellen går frem til år 2035.

Den kollektive trafik skal i fremtiden spille en større rolle i forhold til at løse det stigende transportbehov og de tiltagende trængsels- og miljøproblematikker, samt udgøre et reelt alternativ til den individuelle transport. Kommunen har igangsat en transport-

analyse for kollektiv trafik, der bl.a. skal se på forbedringsmuligheder indenfor kollektiv trafik og visiteret kørsel.

Fredericia Kommune vil arbejde for, at der etableres flere togstationer, hvorved sammenhængen mellem jernbanenettet og vejnettet forbedres. Det er målet, at der sker en bedre udnyttelse af jernbanen til persontransport bl.a. via etablering af en ny togstation i Erritsø, der også bliver standsningssted for de gennemgående timemodeltog, der ellers ikke vil standse i Trekantområdets største byer. En station vil understøtte og udvikle bydelens erhvervsliv og uddannelsesinstitutioner samt tilbyde et mere bæredygtigt alternativ til borgernes transportbehov. Hvis timemodetoget baseres på en ny bane vest om Fredericia, kan der alternativt findes et areal til en station i Taulov.

Generelt skal der tages store hensyn til cyklister og fodgængere hver gang, der ændres på infrastrukturen i kommunen. Der skal løbende etableres flere cykelstier og sikres forbedringer på de eksisterende stier. Det handler om komfort, tilgængelighed og sikkerhed.

Fredericia er præget af de mange infrastrukturanlæg, der gennemskærer kommunen på kryds og tværs. Trafikken giver nogle miljøgener, hvor særligt støj er en udfordring. Kommunen skal gennem den overordnede fysiske planlægning arbejde for at reducere de nuværende og fremtidige miljøgener, som trafikken har for beboerne langs vejnettet.

Ved revisionen af kommuneplanen vil vi:

- Fastholde mulighed for etablering af en togstation i Erritsø.
- Arbejde for at den planlagte togstation i Erritsø bliver standsningssted for de gennemgående timemodeltog. Alternativt kan der findes et areal til en station i Taulov, hvis timemodetoget baseres på en ny bane vest om Fredericia.
- Sikre plangrundlaget for kommende infrastrukturprojekter.
- Undersøge mulighederne for at arbejde med mobilitetsdrevet byudvikling.

Tema: Natur, landskab og friluftsliv

Status

Selvom Fredericia er en bykommune, kan Fredericia byde på en enestående natur og unikke landskabstyper. Kommunen rummer store kontraster i det åbne land fra næsten urørte naturområder til intenst opdyrkede landbrugsområder.

Hovedparten af den beskyttede natur findes i Elbodalen og dens omgivelser, der rummer mange og varierede naturtyper i form af enge, moser, søer, overdrev og skovklædte områder. Trelde Næs udgør et naturmæssigt vigtigt skovområde, der samtidig er kommunens største skov. Trelde Næs er en mosaik af fugtige moser, vandløb og skov og er et helt unikt naturområde med mange sjældne og truede arter. Området ved Hannerup Skov og Fuglsang Skov samt Erritsø Mose udgør et værdifuldt, bynært naturområde.

Generelt er naturen i kommunen trængt, hvor både kvalitet og mængde er på retur. At vende udviklingen vil kræve en indsats i form af fx naturpleje og naturgenopretning. Kommunen har en naturkvalitetsplan, der omhandler natur beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. I planen beskrives naturområdernes status og plejebehov samt kommunens prioritering af naturindsatser. Ligeledes har kommunen en forvaltningsplan for skovene, der fokuserer på naturværdier og friluftsliv mm., og der arbejdes løbende på forbedring af andre grønne områder inkl. vandløb med henblik på at sikre kvalitet og øget biodiversitet.

Fredericia Kommune har et smukt og ganske unikt landskab med en varieret landskabskarakter. Kommunen kan fremvise et stort slået og afvekslet kystlandskab og dramatiske bakke- og dallandskaber, hvor sammenhængen med det omkringliggende landskab er bevaret. Sådanne områder har stor betydning for oplevelsen af og forståelsen for, hvordan landskabet oprindeligt blev dannet, samt for, hvordan mennesket har udnyttet det og bosat sig i det.

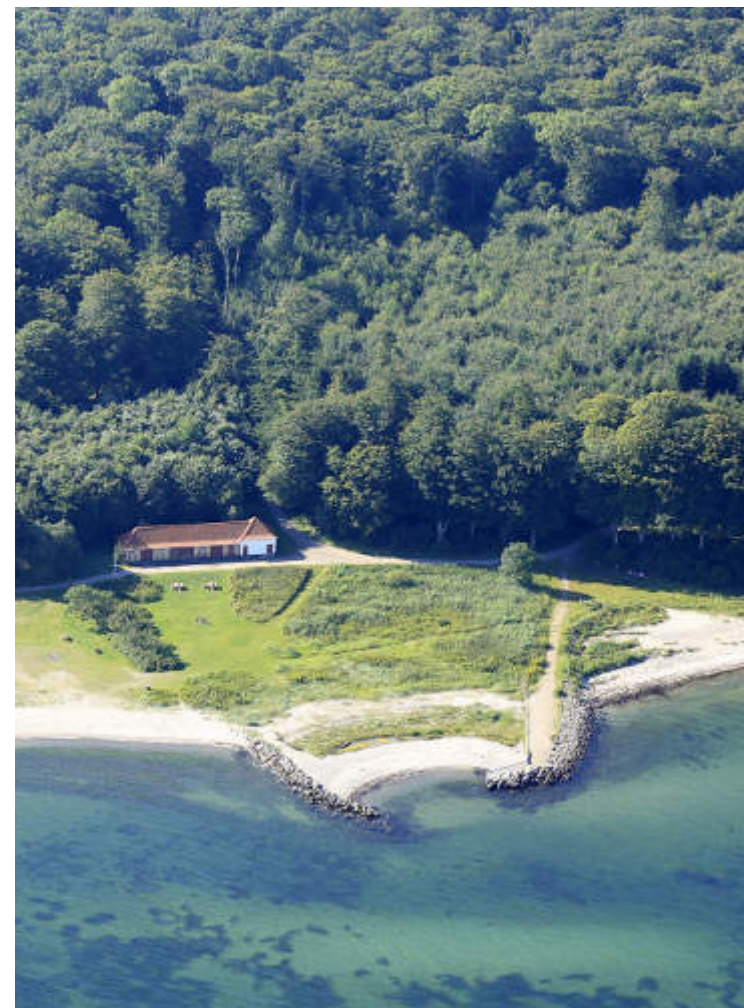
Landskabsparken ved Elbodalen og Rands Fjord samt Trelde-halvøen, kystområdet syd for Kolding Landevej og området omkring Erritsø Bæk udgør kommunens bevaringsværdige og større, uforstyrrede landskaber, som indeholder værdier, vi skal værne om. Kommunen rummer også steder i landskabet, hvor man særligt

tydeligt kan se resultatet af de geologiske processer. Det er områderne ved Vejlbj nær Rands Fjord, langs kysten ved Hagenør, Børup og Trelde Næs og ikke mindst Elbodalen i dennes fulde udstrækning. Kystklinerne ved Hagenør og Børup er tilmed udpeget som geosites og dermed af international geologisk interesse.

Kommunens mange natur- og landskabsværdier er ukendt for mange. En større indsats for markedsføring af natur- og landskabsoplevelser og kulturmiljøer i Fredericia samt et veludviklet tilbud indenfor friluftsliv vil ikke alene være til glæde for kommunens borgere, men vil også være med til at tiltrække nye borgere, som er i færd med at bosætte sig i Trekantområdet.

Med Naturpark Lillebælt er Fredericia Kommune godt i gang. Naturpark Lillebælt omfatter hav- og kystområdet mellem Fredericia, Kolding og Middelfart kommuner og rummer et unikt hav- og fjordområde med et fantastisk dyre- og planteliv, flotte landskaber, en spændende kulturhistorie og en spektakulær geologi. I regi af Naturpark Lillebælt etableres der natur- og kulturoplevelser samt friluftaktiviteter målrettet borgere og turister gennem frivillige projekter og samarbejder. Målet er at understøtte og udvikle formidlingen af områdets natur- og kulturværdier, bidrage til udviklingen af bæredygtige erhverv og fremme bosætning. Et andet eksempel er Destination Lillebælt, som har turismen i fokus. Her samarbejder Fredericia, Kolding og Middelfart kommuner med en række private partnere om at udvikle forskellige tiltag og tilbud med afsæt i Lillebælt og de kystnære kvaliteter.

De åbne kyster, smukke landskaber og dejlige naturområder er attraktive og er under et stigende pres for udnyttelse til især boligformål. Det er derfor nødvendigt at bevare og beskytte de landskaber og naturområder, der er særligt værdifulde. Fredericia Kommune har fået udarbejdet en landskabskarakteranalyse (LKM) af kommunens arealer beliggende i landzone med henblik på at kunne foretage en nøje vurdering af, hvilke områder der reelt er særligt værdifulde ud fra et landskabsperspektiv.

Vision

Fredericia Kommune vil være en grøn kommune med mere og bedre natur i det åbne land og i skovene.

Vi skal videreudvikle de sammenhængende grønne og blå strukturer mellem vores byområder, skove, kysten, naturen og landskabet, hvor der er gode muligheder for spændende naturoplevelser for kommunens borgere og besøgende. Samtidig gør kommunen en indsats for at øge befolkningens adgang til naturen og kysten.

Naturens tilstand og den biologiske mangfoldighed skal forbedres væsentligt, også i byerne. Naturen og den biologiske mangfoldighed skal indgå som et styrkende element i kommunens planlægning af fx nye boligområder, klimatilpasning og grønne områder.

Fredericia Kommune lægger vægt på at bevare og beskytte særligt værdifulde landskaber, herunder de åbne kystlandskaber, som derfor bør friholdes for unødigt bebyggelse eller rekreative anlæg.

Hvad er målet?

Fredericia Kommune rummer en værdifuld og alsidig natur. Det er kommunens mål at beskytte og forbedre naturværdierne, skabe et bedre sammenhængende naturnetværk samt øge befolkningens adgang til naturen.

Vi vil arbejde for, at de sammenhængende strukturer i landskabet og i naturen trækkes mere ind i byerne. Vi vil derfor etablere forbindelser mellem byområder, skov, strand, natur og landskab, hvor der er gode muligheder for færdsel i spændende naturområder for borgere og besøgende i kommunen.

Trods sin beskedne størrelse har Fredericia Kommune særdeles varierede landskaber, med dramatiske bakke- og dallandskaber og et 45 km langt storslået kystlandskab med flade strande, stejle klinte, skovklædte eroderede bakkelandskaber, strandenge og rørsumpe. Et smukt landskab, storslåede udsigter, langstrakte kig og nærhed til kysten rummer et stort potentiale i relation til bosætning. Det er dog fortsat et mål, at de særligt værdifulde

landskaber, herunder de åbne kyster, skal friholdes for unødigt byggeri, da de udgør en væsentlig natur- og landskabsressource for kommunen som helhed. Det er ligeledes målet, at der skal være forskel på land og by og at der er en klar adskillelse mellem det bebyggede miljø og det åbne land.

Via Naturpark Lillebælt skal vi i tæt samarbejde med Kolding og Middelfart kommuner og de lokale lodsejere udvikle tilbud om flere oplevelser i det kystnære landskab.

Ved revisionen af kommuneplanen vil vi:

Natur & fritid

- Gennemgå udpegninger af potentiel natur, økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser med fokus på eksisterende og fremtidige arealudlæg til byudvikling særligt indenfor byudviklingsretningerne samt sikring af bedre sammenhæng i udpegninger på tværs af kommunegrænser (Grønt Danmarkskort).
- Justere udpegninger til skovrejsning og uønsket skovrejsning med afsæt i kommunens øvrige arealreservationer.
- Justere udpegnings af Naturpark Lillebælt i overensstemmelse med lodsejernes ønsker til udtag eller optag af egne arealer.
- Inddrage borgernes viden om deres brug af naturen til fritidsoplevelser.
- Igangsætte projekter, der fremmer biologiske mangfoldighed og samtidig sikrer, at vores naturområder bevarer et rigt og varieret dyre- og planteliv.

Landskab

- Gennemgå udpegninger af bevaringsværdige landskaber og større, uforstyrrede landskaber med afsæt i kommunens landskabskarakteranalyse og fremtidige ønsker til byudvikling.
- Indarbejde landskabskarakteranalysen i kommuneplanen evt. via udarbejdelse af lokale retningslinjer og justering af rammer omfattet af landskabsinteresser.

Tema: Klimatilpasning

Status

I fremtiden forventes Danmark at opleve mere voldsomt vejr, der kan betyde flere oversvømmelser og mere erosion af kysten. Fysisk planlægning er et vigtigt redskab til at forebygge væsentlige skader i forbindelse med skybrud og stormflod, når kommunerne skal sikre nye og eksisterende by- og sommerhusområder mod oversvømmelse og erosion.

Planlovens nye regler for forebyggende planlægning for oversvømmelse og erosion gælder hele kommunen – både land og by. De nye regler stiller kun krav om etablering af afværgeforanstaltninger, når der planlægges for nye byområder, fortætning af eksisterende by, særlige tekniske anlæg eller ændret arealanvendelse mv. i områder, som udpeges som potentielt oversvømmelses- eller erosionstruede i den kommende kommuneplan.

Klimatilpasning er imidlertid ikke et nyt begreb indenfor fysisk planlægning. I kommunernes økonomaftale for 2013 blev det besluttet, at kommunerne skulle udarbejde klimatilpasningsplaner. I 2013 blev aftalen om klimatilpasning fulgt op af en mindre planlovsændring, der gjorde det muligt at indarbejde klimahensyn i lokalplaner.

Fokus i klimatilpasningsplanerne var at prioritere indsatsområder i kommunen. Kysterrosion var ikke dengang en del af klimatilpasningsplanerne. Først med lovændringen den 1. feb. 2018 er det blevet en lovbunden opgave, at kommunerne skal lade oversvømmelse og erosion indgå i den fysiske planlægning.

Fredericia Kommunes planlægning for klimatilpasning tager udgangspunkt i den klimatilpasningsstrategi, byrådet vedtog i 2013. I 2014 blev der udarbejdet en klimatilpasningsplan med tilhørende handleplan. Handleplanen indeholder en prioritering af indsatser, og udgør Fredericia Kommunes første oplæg til en klimasikret kommune i forhold til nuværende og kommende klimaudfordringer.

Kommunens klimatilpasningsplan omhandler udelukkende de kloakerede områder, og omfatter dermed ikke det åbne land.

Kommunen er inddelt i 39 områder, der prioriteres i forhold til nedbør (skybrud) og 16 områder i forhold til oversvømmelse fra havet (stormflod). Eksempler på handlinger er klimatilpasningen i Kanalbyen samt klimatilpasningsprojekterne ved Korskilde Sø, Erritsø Bæk og Ullerup Bæk.

Klimatilpasningsplanen er udarbejdet som et tillæg til Kommuneplan 2013, hvilket blandt andet har resulteret i to nye retningslinjer om hhv. klimatilpasset lokalplanlægning og om klimatilpasset planlægning.

Staten har efterfølgende udpeget Fredericia Kommune som risikoområde, fordi der i kommunen er en væsentlig risiko for oversvømmelse ved ekstrem stormflod. Fredericia by samt Skærbækværket er udpeget som kommunens risikoområder. Fredericia Kommune har i 2015 udarbejdet en risikostyringsplan for, hvordan vi håndterer ekstreme oversvømmelser for de to risikoområder. Begge områder er genudpeget som risikoområder i december 2018, hvorfor der inden udgangen af 2020 skal ligge en revideret risikostyringsplan klar.

I kraft af Fredericia Kommunes arbejde de senere år med klimatilpasningsplan, risikostyringsplan, spildevandsplan og klimatilpasset lokalplanlægning er kommunen kommet godt i gang med klimatilpasningen. Der er dermed lagt et godt fundament til, at den nuværende forebyggende planlægning for oversvømmelse og kysterrosion bredes ud til hele kommunen således, at det åbne land og kommunens samlede kyststrækning bliver omfattet.

Vision

Som følge af et generelt varmere klima må vi påregne at skulle håndtere oversvømmelser som følge af stigende regnmængder, skybrud, stigende havniveau og stormflod. Fredericia Kommune vil tilrettelægge en fleksibel og robust klimatilpasning til håndtering af disse klimaudfordringer.

Fredericia Kommune vil udnytte forandringerne i klimaet til at nytænke bæredygtige løsninger, der dels kan tage hånd om stigende regnmængder, hævet grundvandsspejl og skybrud og dels kan

udnytte det potentiale, der ligger i vandet som en ressource. I den forbindelse skal der opnås størst mulig synergi mellem indsatser for klimatilpasning og andre interesser såsom natur, miljø og friluftsliv.

De danske kyster eroderes af vind og bølger. Det er naturlige processer, der i sig selv intet har med klimaændringer at gøre. En fremtid med højere vandstande, flere og mere ekstreme storme og øget nedbør vil dog føre til øget erosion af kysterne, hvor nogle kystlinjer er mere udsatte end andre. For at bevare de geologisk værdifulde profiler langs kysterne i Fredericia skal de naturlige kystdynamiske processer forløbe frit, hvor dette er foreneligt med de øvrige samfundsmæssige interesser.

Hvad er målet?

Det er Fredericia Kommunes mål, at de ulemper, som borgerne vil opleve som følge af klimaændringerne, reduceres mest muligt.

Arealer i eksisterende byområder, der i fremtiden bliver påvirket af følgerne af klimaændringerne, skal ved omdannelse udformes, så eksisterende værdier så vidt muligt sikres og på en sådan måde, at de større vandmasser øger områdets værdier.

Ved lokalplanlægning for byudvikling- og byomdannelse skal lokalplanerne konkret redegøre for, hvorledes de forventede konsekvenser af en langsigtet klimaændring imødegås. Anlæg og arealer nødvendige herfor skal udformes, så eksisterende bymæssige og kulturelle værdier så vidt muligt sikres.

Udenfor bymæssig bebyggelse er det oplagt, at de områder, der er oversvømmelsestruede, tilpasses klimaændringerne, så naturinteresserne tilgodeses bedst muligt. Flora og fauna bør sikres mulighed for at vandre ind i nye områder i takt med vandstandsstigningerne. Det vil kræve, at de bagvedliggende landområder gradvist friholdes for andre interesser.

Områder truede af oversvømmelser skal i videst muligt omfang friholdes etablering af mere byggeri og tekniske anlæg. Der skal

således foretages en samfundsmæssig og menneskelig afvejning af omkostningerne, hvis det er nødvendigt at bygge i sådanne områder.

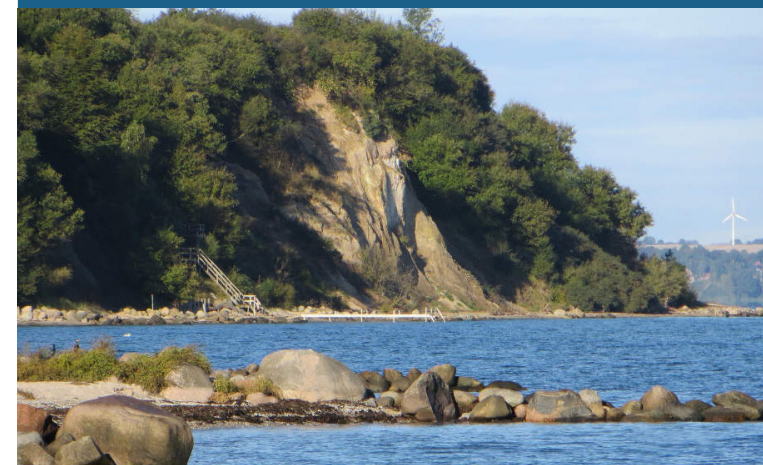
De naturlige kystdynamiske processer skal forløbe frit uden kystsikringsforanstaltning på kyststrækninger, hvor dette er foreneligt med øvrige samfundsmæssige interesser.

Ny bebyggelse og nye anlæg i kystområderne skal fortsat begrænses til det helt nødvendige. Hvor byggeri og anlæg tillades, skal det sikres, at de placeres i en passende kote i forhold til de forventede fremtidige tilstande.

Ved revisionen af kommuneplanen vil vi:

Nationale interesser i kommuneplanlægningen

- Udpege områder med risiko for oversvømmelse, herunder de særlige risikoområder udpeget i EU's oversvømmelsesdirektiv, med tilhørende retningslinje for etablering af afværgeforanstaltninger ved planlægning for byudvikling, særlige tekniske anlæg og ændret anvendelse i de udpegede områder samt fastlæggelse af rammebestemmelser for etablering af afværgeforanstaltninger.
- Udpege områder med risiko for kysterosion med tilhørende retningslinje for etablering af afværgeforanstaltninger ved planlægning for byudvikling, særlige tekniske anlæg og ændret anvendelse i de udpegede områder samt fastlæggelse af rammebestemmelser for etablering af afværgeforanstaltninger.

Den hidtidige udvikling - befolkning og boliger

Befolkningsudvikling

Indbyggertallet i Fredericia Kommune, der 1. januar 2019 talte 51.427 personer, vokser. Gennem de sidste 12 år er befolkningen øget med ca. 180 personer årligt (Danmarks Statistik, DST). Denne vækst forventes forøget til ca. 440 personer årligt indenfor kommuneplanens 12 årige tidshorisont således, at befolkningen vil udgøre ca. 56.000 personer i 2029 (Fredericia Kommunes befolkningsprognose 2018).

Flytninger

Flyttemønstre har stor betydning for befolkningsudviklingen i en kommune. Siden 2008 har der været en gennemsnitlig tilflytning til Fredericia Kommune på 2.265 personer pr. år fra andre kommuner, mens indvandringen fra udlandet i snit har ligget på 399 personer om året. I samme periode er der i gennemsnit fraflyttet 2.253 indbyggere til andre kommuner og udvandret 241 personer årligt. Fredericia Kommune har dermed haft en nettotilflytning på gennemsnitligt 170 personer årligt, hovedsageligt skabt via indvandring (DST). Flytteaktiviteten er overvejende rettet mod nabokommunerne Vejle, Kolding og Middelfart, efterfulgt af universitetsbyerne Odense, Aarhus og København (Kontur 2018).

Alderssammensætning

I perioden 2007 til 2018 er andelen af 0-5 årige og 5-15 årige faldet en smule. Prognosen viser, at der frem til 2029 vil ske en lille stigning i andelen af små børn, mens andelen af unge fortsat vil opleve et lille fald. I reelle tal forventes antallet af 0-5 årige at stige med i alt ca. 400 børn, mens antallet af unge forbliver nogenlunde konstant.

Andelen af den erhvervsaktive aldersgruppe i alderen 15-66 år er faldet med 2,7 pct. de seneste 12 år og forventes at falde yderligere frem til 2029. I reelle tal forventes antallet af personer i den erhvervsaktive alder at vokse med ca. 2.400 frem til 2029.

Gruppen af ældre har fra 2007 og frem til 2018 oplevet en vækst i andelen fra 13,7 pct. til 18,2 pct. Denne udvikling vil fortsætte, og i 2029 forventes de ældre at udgøre 20,2 pct. af kommunens befolkning. I perioden frem til 2018 er det primært aldersgruppen 67-79 år, der har haft størst tilvækst. Denne andel vil falde en

smule frem til 2029. I stedet vil det være andelen af de 80+ årige, der vil blive forøget. I reelle tal forventes antallet af 67-79 årige at vokse med i alt ca. 400 personer og antallet af 80+ årige med knap 1.600 personer (Fredericia Kommunes befolkningsprognose 2018).

Befolkningen fordelt på aldersgrupper, andel i pct.

	2007	2018	2029
0-5 år	7,1	6,2	6,5
6-15 år	12,8	11,8	10,8
16-66 år	66,4	63,7	62,5
67-79 år	9,6	13,6	13,1
80+ årige	4,1	4,7	7,1
I alt	100,0	100,0	100,0

Kilde: Fredericia Kommunes befolkningsprognose 2018

Det stigende børnetal for 0-5 årige betyder, at efterspørgslen på dagpleje, vuggestue og børnehave vil stige. Tilsvarende kan den voksende andel af ældre få efterspørgslen på boliger og serviceydelser til at stige, bl.a. på velegnede seniorboliger og plejeboliger.

Boligudbygning

Prognosen for befolkningsudviklingen bygger bl.a. på oplysninger om den forventede boligudbygning i planperioden.

Der er i perioden 2007-2018 taget 1.335 nye boliger i brug i Fredericia Kommune. Med 46,4 pct. udgør parcelhusene den største andel af de nye boliger. Andelen af etageboliger udgør 35,3 pct., og rækkehuse 13,3 pct.

Tallene dækker over store årlige udsving, hvor perioden 2007-2010 og årene 2013 samt 2018 er kendetegnet af stor boligtilvækst på mellem 154 og 223 nye boliger. De resterende år ligger boligtilvæksten på mellem 41 og 74 boliger. Gennemsnittet i perioden er på 111 nytilflyttede boliger årligt.

En stor del af boligudbygningen de seneste 12 år har været parcel-

husområder i Ullerup samt i Taulov og Skærbæk. Også bymidten har oplevet en boligtilvækst, idet 2/3 del af kommunens nye etageboliger er etableret indenfor voldene.

I den kommende 12 årige planperiode ventes boligbyggeriet at ligge højere. I alt forventes der opført 2.543 boliger, hvilket svarer til 212 nye boliger i snit pr. år. Den største boligudbygning forventes at ske indenfor etageboliger med en andel på ca. 44 pct. Dernæst kommer nye parcelhuse og rækkehuse med en andel på hhv. ca. 29 pct. og ca. 27 pct. (Fredericia Kommunes boligprognose 2018).

Rummelighed til boliger

Rummeligheden til boliger er det antal boliger, der allerede er planlagt for, men endnu ikke er bygget. Fredericia Kommunes samlede rummelighed til boliger er opgjort til ca. 4.550 boliger i Kommuneplan 2017.

Rummeligheden er fordelt således, at der er mulighed for etablering af nye boliger i alle kommunens 8 bydele. Bydelene er følgende: Bymidten, Fredericia Nord, Fredericia Vest, Erritsø og Snoghøj, Skærbæk, Taulov og DanmarkC, Herslev, Pjedsted og Bredstrup samt Egeskov, Bøgeskov og Trelde.

Rummeligheden i områder udlagt i kommuneplanens rammer udgør ca. 2.750 boliger, fordelt på ca. 1.400 boliger via byomdannelse, 80 boliger via byfortætning og ca. 1.200 boliger på bar mark. Det vil kræve nye lokalplaner, for at disse kan realiseres.

Rummeligheden i lokalplanlagte områder udgør ca. 1.800 boliger, fordelt på ca. 800 boliger via byomdannelse, ca. 300 boliger via byfortætning og ca. 675 boliger på bar mark.

Den hidtidige udvikling – erhverv og jobs

Erhvervsjord

Med salg af 68 ha erhvervsjord i 2017, opnåede Fredericia Kommune endnu engang titlen som Danmarks mester i jordsalg. I 2018 var salget nede på 20 ha, men forventes at stige markant igen i 2019.

I samme periode er 135 ha erhvervsjord blevet taget i brug. Pr. 1. januar 2019 udgør Fredericia Kommunes rummelighed 513 ha, hvoraf hovedparten er beliggende i DanmarkC. Der er således stadig ledige arealer til rådighed i kommunens erhvervsområder (kommunens egne tal).

Arbejdspladser og beskæftigelse

Kommunen har i perioden 2014-2016 oplevet en vækst i antallet af arbejdspladser på 4,6 % og rummer godt 27.300 arbejdspladser, ultimo 2016. Med 106 arbejdspladser pr. 100 25-64 årige, er Fredericia Kommune en af de få kommuner i Region Syddanmark, der har et arbejdspladsoverskud.

Fredericia Kommune er præget af store virksomheder. Hele 51,0 pct. af kommunens arbejdspladser har mere end 50 ansatte og 22,1 pct. har mellem 20-49 ansatte. På landsplan udgør andelen hhv. 49,0 pct. og 19,1 pct.

Målt på andelen af arbejdspladser i den private sektor i hele landet, har Fredericia Kommune en høj erhvervsspecialisering indenfor transport, energi/ miljø, fødevarer og turisme.

Fredericia Kommunes gunstige lokalisering i Trekantområdet og den østjyske millionby giver adgang til et stort arbejdsmarked. I 2016 kunne man i bil nå 100.800 arbejdspladser på 30 min. og 424.000 arbejdspladser på en time (Kontur 2018).

Gennem de seneste 5 år er ledigheden i Fredericia Kommune faldet, og ligger nu på 4,8 pct. i 2017. Til sammenligning ligger ledigheden for hele landet på 4,3 pct. og 3,6 pct. for Trekantområdet som gennemsnit. Omkring 24.200 borgere i Fredericia er i beskæftigelse (DST).

Pendling

Fredericia Kommune er præget af stor ind- og udpendling. I perioden 2011-2016 er indpendlingen steget med 17,3 pct. og i 2016 varetager indpendlerne hele 47,3 pct. af det samlede antal arbejdspladser i kommunen. I samme periode er udpendlingen øget med 14,5 pct. Udpendlerne er i 2016 oppe på at udgøre hele 39,2 pct. af Fredericias beskæftigede borgere (Kontur 2018).

Samlet set er der et pendlingsoverskud på 3.600 personer i 2016, hvilket hænger naturligt sammen med det store antal arbejdspladser kommunen rummer.

Uddannelse

71 pct. af kommunens borgere mellem 25-64 år har en erhvervskompetencegivende uddannelse (erhvervsfaglig og videregående uddannelse) i 2018. Gennemsnittet for Region Syddanmark er på 73,5 pct. og 74,8 pct. for hele landet.

Andelen af erhvervsfagligt uddannede ligger 5 pct. højere end landsgennemsnittet, mens andelen af personer med lange videregående uddannelser ligger 8 pct. lavere end landsgennemsnittet.

23 pct. af Fredericias indbyggere har grundskolen som højest fuldført uddannelse hvilket er hhv. 2 pct. og 4 pct. højere end Region Syddanmark og landet som helhed. De resterende 6 pct. har gymnasiet som højest fuldført uddannelse (Kontur 2018).

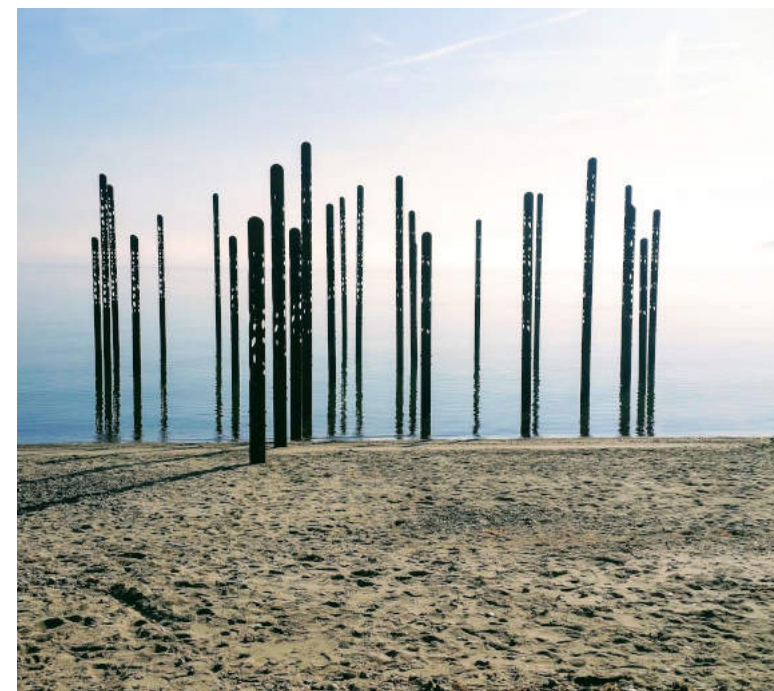
Turisme

Turismeforbruget i Fredericia Kommune ligger på 1.038 mio. kr. (2016). Til sammenligning ligger turismeforbruget i Destination Lillebælt på 3.697 mio. kr. og Region Syddanmark på 22.220 mio. kr.

Turismen i Destination Lillebælt er kendetegnet ved både danske og udenlandske turister. Danskerne står for 79 pct. af turismeomsætningen, hvilket er en noget højere andel end i Region Syddanmark (67 pct.) og landet som helhed (62 pct.). Tyskland er det største udenlandske marked for Destination Lillebælt.

Turister, der overnatter på kommercielle overnatningsformer, udgør lidt under halvdelen af det samlede turismeforbrug i Destination Lillebælt (47 pct.). En stor del af det samlede turismeforbrug (48 pct.) sker i forbindelse med erhvervsturister, både som hotelgæster og endagsturister.

Turisternes forbrug skaber jobs, hovedsageligt indenfor overnatningssteder, restauranter og værtshuse samt transport. Turismeandelen udgør knap 1.600 fuldtidsjobs, svarende til 5,8 pct. af kommunens samlede beskæftigelse (2016) (VisitDenmark for Destination Lillebælt).

Revisionsbeslutning for Fredericia Kommune

Fredericia Kommune har besluttet at lave en delvis revision af kommuneplanen.

Det indebærer, at kommuneplanen vil blive ændret indenfor de temaer, der beskrives i denne planstrategi. Resten af Kommuneplan 2017-2029 vil fortsat gælde.

Konkret følges Planstrategi 2019 op af Kommuneplan 2021-2033. Her indarbejdes planstrategiens visioner, strategier og mål i relation til fysisk planlægning, og dermed bliver Kommuneplan 2017-2029 konsekvensrettet med udgangspunkt i planstrategiens emner.

Planstrategiens forslag til konkrete mål, skal betragtes som et idékatalog. Kommunen har således ikke taget stilling til, hvornår de enkelte mål skal realiseres, eller hvordan de skal finansieres. Fredericia Kommune ser gerne, at private aktører bidrager til at realisere de konkrete mål i samarbejde med kommunen.

Planlægning siden sidst i Fredericia Kommune

Planlægning i Fredericia Kommune siden seneste revision af kommuneplanen:

Godkendte tillæg til Kommuneplan 2017-2029

Kommuneplantillæg nr. 1 - Erhvervsområde ved Prinsessens Kvarter

Kommuneplantillæg nr. 4 - Erhvervsområde ved Skærbækvej og Vejle Landevej

Kommuneplantillæg i offentlig høring, men ikke endeligt vedtaget (pr. 23. januar 2019)

Kommuneplantillæg nr. 5 - Lokalcenter ved Adelvej i Taulov

Kommuneplantillæg nr. 7 - Blandet bolig og erhverv ved Frederiks Promenade

Godkendte lokalplaner efter Kommuneplan 2017-2029

Lokalplan 355 - Erhvervsområde ved Prinsessens Kvarter

Lokalplan 326 - Boligområde, Sønderparken

Lokalplan 350 - Erhvervsområde ved Skærbækvej og Vejle Landevej

Lokalplan 353 - Boligområde, Skanseparken

Lokalplan 357 - Erhverv, Lyngsodde ved Ballesvej

Lokalplaner i høring, men ikke endeligt vedtaget (pr. 24. januar 2019)

Lokalplan 338 - Kolonihaveområde ved Egeskovvej

Lokalplan 343 - Boligområde Fuglsang Vest

Lokalplan 349 - Nyt lokalcenter i Taulov ved Adelvej

Lokalplan 362 - Boliger ved Højgård, Ullerup Nord

Lokalplan 364 - Blandet bolig og erhverv i Kanalbyen - Oldenborggadekvarteret

Aflyste lokalplaner efter Kommuneplan 2017-2029

Lokalplan 150A - Karreerne Danmarksgade, Gothersgade, Jyllandsgade og Vendersgade

Lokalplan 303 - Erhvervsområde og offentligt område til erhvervsuddannelsescenter i Erritsø ved Snaremoesevej

Lokalplan 5 - Område nord for Randalsvej - KFUM-Parken (LP5 delvis ophævelse)

Trekantområdets Planstrategi 2019

Strategi for

vækst & attraktivitet

trekantomraadet

Et nyt kapitel

Trekantområdet træder i disse år som region ind i et nyt kapitel. Historisk er vi et fællesskab skabt af en særlig infrastruktur og med rammebetingelser sat af det moderne Danmarks erhvervsudvikling. Strukturreformen ansporede kommunernes strategiske samarbejde. I disse år ændrer teknologien og globaliseringen både Danmark og Trekantområdet, og vi vælger nu et mere fokuseret, strategisk fællesskab.

Trekantområdet er et af Danmarks centrale vækstcentre. Vores styrkepositioner og den gunstige beliggenhed midt i landet, som bindeleddet mellem kontinentet og Norden, gør os til Danmarks knudepunkt. Det forpligter. Vi skaber forbindelse både nationalt og internationalt, og vi ruster Danmark til fremtiden med et fælles fokus på klog vækst og udvikling.

I flere hundrede år har vi været landets knudepunkt fra kongesæde til produktionscentrum. Det agter vi også at være i fremtiden med hundrede af tusinder af arbejdsplad-

ser, klog vækst og en infrastruktur, hvor mennesker og varer mødes fra alle fire verdenshjørner. Vi har historiske styrker, der er både kulturelle, erhvervmæssige og geografiske. Ovenpå dem skaber vi fremtidens samfund ved at udvikle viden, kompetencer og nye muligheder.

Vi repræsenterer syv forskellige kommuner med borgere og medarbejdere, hvis indsats er forudsætningen for samarbejdets potentialer. Trekantområdet er et tilvalgt fællesskab præget af fornuft og den merværdi, som samarbejde kan rumme, hvis vi giver hinanden lov og plads til selv at lykkes. Kommuner, virksomheder og borgere kan og skal vælge deres egne veje, og sammen kan vi i Trekantområdet skabe en klogere vækst gennem en skarp fokusering på de elementer, der skaber kompetencer, jobs og levekvalitet.

Denne fælles strategi for vækst og attraktivitet skal i de kommende år danne rammen for vores samarbejde.

Ib Kristensen
Borgmester i
Billund Kommune

Jacob Bjerregaard
Borgmester i
Fredericia Kommune

H. P. Geil
Borgmester i
Haderslev Kommune

Jørn Pedersen
Borgmester i
Kolding Kommune

Johannes Lundsryd
Borgmester i
Middelfart Kommune

Egon Fræhr
Borgmester i
Vejen Kommune

Jens Ejner Christensen
Borgmester i
Veje Kommune

OVERBLIK

En strategi Fire spor Syv kommuner

Vækst og attraktivitet kommer ikke af sig selv. Strategien er vores fælles svar på de fælles udfordringer. Den skaber retning og fokus – og ikke mindst rum for stærke initiativer i og på tværs af de syv kommuner.

Fire tværkommunale politiske følgegrupper har derfor formuleret fælles vision, mål og fokus for hvert sit strategiske spor: Erhvervsudvikling, Arbejdsmarked og uddannelse, Bosætning, kultur og oplevelser samt Mobilitet og forsyning.

Dyk dybere ned i strategien og læs mere i dokumentet om baggrund og indsatsområder.

Vision

- ✕ Trekantområdet er Danmarks mest attraktive business region. Vi har en ubestridt position som Danmarks Produktionscentrum med stor international konkurrencekraft gennem fortsat fokus på innovation, design og teknologi.
- ✕ Trekantområdet har Danmarks stærkeste samarbejde med erhvervslivet om uddannelse, tiltrækning, rekruttering og kompetenceudvikling af den arbejdskraft, der er nødvendig for at fastholde og styrke væksten.
- ✕ Trekantområdet er en kulturmetropol, der skaber ideelle rammer for det gode liv. Her kombineres et mangfoldigt by- og kulturliv og en rig og varieret natur med et attraktivt jobmarked.
- ✕ Trekantområdet er Danmarks trafikale centrum med en effektiv infrastruktur og høj mobilitet – med tilstrækkelig kapacitet og gode forbindelser for alle. Samtidig tilbyder vi borgere og virksomheder optimale fysiske rammer med stor vægt på bæredygtighed og forsyningssikkerhed.

Erhvervs- udvikling

Trekantområdet er Danmarks Produktionscentrum. Med mere end 37.000 jobs er beskæftigelsen i Trekantområdets produktionsvirksomheder langt større end i landets tre største byer – tilsammen.

Trekantområdets kommuner har Danmarks bedste erhvervsklima – og vi har sammen det stærkeste vækstbrand i landet: 28% af danskerne mener, Trekantområdet er bedst til at skabe vækst.

Vi har et solidt udgangspunkt – men vi vil ikke hvile på laurbærene. Den globale konkurrence udfordrer også erhvervsudviklingen i Trekantområdet – og stiller krav om mere innovation og teknologisk udvikling, stærkere specialisering og højere international attraktivitet.

Trekantområdets kommuner vil derfor sikre Danmarks bedste rammer for vækst og målrettet styrke erhvervslivets internationale konkurrenceevne. Det indebærer fortsat udvikling af specialiserede erhvervsmæssige kompetencer og styrkepositioner, der samtidig er en vigtig brik i at styrke Trekantområdets internationale attraktivitet gennem investeringsfremme og branding. Derudover vil vi fremme stærke miljøer for innovation og teknologisk udvikling – og ikke mindst en stærk entreprenant kultur.

MÅL OG FOKUS

Rammer for vækst

Vi har fokus på effektiv erhvervsservice, hurtig og imødekommende sagsbehandling samt god infrastruktur og et stærkt og fleksibelt arbejdsmarked.

- Trekantområdet vil fortsat have Danmarks mest attraktive erhvervs klima

Erhvervsmæssige styrkepositioner

Vi har fokus på samspil med nationale klynger samt understøttelse og udbygning af styrker indenfor cirkulær produktion, Industri 4.0, transport og logistik, fødevarer og turisme.

- Trekantområdet vil fremme udviklingen af erhvervsmæssige styrkepositioner med international konkurrencekraft

International attraktivitet

Vi har fokus på tiltrækning af internationale investeringer, international branding og styrket eksport.

- Trekantområdet vil fortsat være Vestdanmarks foretrukne region for internationale virksomheder og investorer

Innovation og teknologisk udvikling

Vi har fokus på tæt samarbejde med videns- og uddannelsesinstitutioner, stærke miljøer for innovation og teknologisk udvikling og entreprenørskab i uddannelserne.

- Trekantområdet vil have et stærkt miljø for innovation og teknologisk udvikling for produktionsvirksomheder
- Trekantområdet vil have Danmarks mest entreprenante kultur

Arbejds- marked og uddannelse

Trekantområdets kommuner vil samarbejde tæt med erhvervslivet om arbejdskraft og kompetencer.

Vi har et særligt fokus på at fastholde og udvikle stærke kompetencer, så vores produktionsvirksomheder kan udvikle deres konkurrencekraft og styrke væksten i Trekantområdet.

Her møder vi på tværs af kommuner de samme udfordringer: Manglen på både faglærte og højtuddannede medarbejdere med tekniske kompetencer.

Trekantområdets kommuner vil derfor skabe de bedst mulige rammebetingelser, der giver virksomhederne de bedste forudsætninger for selv at rekruttere og kompetenceudvikle medarbejdere. Det omfatter en styrkelse af de tekniske uddannelser i Trekantområdet, så vi får flere faglærte unge og mere arbejdskraft med en teknisk videregående uddannelse – og det omfatter let adgang til opkvalificering af ufaglærte produktionsmedarbejdere.

Trekantområdet skal samtidig være et attraktivt område at bo, leve og gøre karriere i – så vi kan tiltrække og fastholde højtspecialiseret arbejdskraft fra både ind- og udland.

MÅL OG FOKUS

Flere faglærte unge

Vi har fokus på at styrke samspillet med produktionserhvervet om at synliggøre industrien som attraktiv karrierevej og tage et fælles ansvar for flere faglærte unge, styrke erhvervsskolerne og deres evne til at fastholde eleverne samt på uddannelses- og karrierevejledningen i grundskolen.

- Mindst 25% af en ungdomsårgang i Trekantområdet skal i år 2021 vælge en erhvervsuddannelse
- Andelen af elever, der frafalder erhvervsuddannelser, skal nedbringes til 10% inden 2021

Kompetent ufaglært arbejdskraft

Vi har fokus på opkvalificering af medarbejdere, information og vejledning samt rekruttering.

- Virksomhederne i Trekantområdet skal fortsat have adgang til kompetent og fleksibel ufaglært arbejdskraft
- Virksomhederne i Trekantområdet skal opleve let adgang til opkvalificering af ufaglærte medarbejdere

Arbejdskraft med teknisk videregående uddannelse

Vi har fokus på at etablere ingeniøruddannelse og andre tekniske videregående uddannelser, øge optaget på de tekniske videregående uddannelser samt styrke samarbejde mellem virksomheder og videregående uddannelser.

- Udbuddet af tekniske videregående uddannelser i Trekantområdet skal øges
- Virksomhederne i Trekantområdet skal opleve let adgang til højtuddannet teknisk arbejdskraft

International arbejdskraft

Vi har fokus på at tiltrække og fastholde højt specialiseret arbejdskraft samt fastholde udenlandske studerende med relevante kompetencer.

- Trekantområdets virksomheder skal have adgang til højt specialiseret international arbejdskraft i det omfang de har behov for
- Mindst 75% af internationale studerende, på de videregående uddannelser i Trekantområdet, skal efterfølgende have job i en specialiseret funktion i området

Service til virksomhederne

Vi har fokus på branding af Trekantområdet som attraktivt karriereområde, hurtig og overskuelig virksomhedsservice samt opkvalificering og rekruttering.

- Virksomhederne i Trekantområdet skal opleve Danmarks bedste service, når det handler om arbejdskraft og kompetencer

Bosætning, kultur og oplevelser

Trekantområdet har en fantastisk beliggenhed midt i landet – med smukke landskaber og natur, levende byer med et sprudlende kulturliv og et af Danmarks mest attraktive jobmarkeder.

Trekantområdet tiltrækker derfor hvert år mange turister og mange nye borgere, der vil bo, leve og arbejde her. Til gengæld flytter mange unge til de største byer for at uddanne sig, fordi Trekantområdets uddannelsestilbud og byliv ikke kan matche mulighederne i Aarhus og København.

Vi vil derfor sammen styrke fortællingen om Trekantområdet som Danmarks bedste sted at bo, leve og besøge. Det indebærer ikke mindst at udvikle Trekantområdet som en kulturmetropol med et levende og mangfoldigt kulturliv og med markante events og oplevelser, der tiltrækker både turister og nye borgere.

MÅL OG FOKUS

Danmarks bedste sted at bo

Vi har fokus på at skabe og formidle en fælles fortælling om Trekantområdet som et godt sted at bo, og på at fastholde og tiltrække unge og erhvervsaktive.

- Trekantområdet skal opleves som Danmarks mest attraktive sted at arbejde og bosætte sig

Mangfoldigt kulturliv

Vi har fokus på at synliggøre Trekantområdets samlede kulturtilbud, udvikle Trekantområdets Festuge og samtidig fremme et levende kulturliv året rundt – samt styrke det kulturelle entreprenørskab.

- Trekantområdets kulturliv skal opfattes som et af de tre mest attraktive i Danmark
- Borgerne skal opleve Trekantområdet som en kulturmetropol med fyrtårne og mangfoldighed

Markante events

Vi har fokus på at tiltrække markante events, udvikle nye unikke events og styrke de positive effekter af events.

- Trekantområdet vil afholde markante events med national og international gennemslagskraft

En stærk destination

Vi har fokus på destinationsudvikling, branding og samspil med kultur og events.

- Trekantområdet skal være en internationalt kendt destination for børnefamilier
- Trekantområdet skal være Danmarks foretrukne destination for par uden børn uden for hovedstaden
- Trekantområdet skal være Danmarks foretrukne destination for møde- og erhvervssturisme udenfor hovedstaden

Mobilitet og forsyning

Høj mobilitet og sikre, bæredygtige forsyninger er afgørende forudsætninger for Trekantområdets vækst og attraktivitet. Og vores fælles udgangspunkt er stærkt: Vi er Danmarks trafikale knudepunkt med motorveje og jernbaner mod øst, syd, vest og nord – og vi har Danmarks næststørste lufthavn, en af landets største havne og stærkeste godsterminaler. Dertil kommer velfungerende forsynings-selskaber og -samarbejder, der sikrer bæredygtighed og høj forsyningsikkerhed.

Mange virksomheder og borgere har slået sig ned i Trekantområdet – ikke kun fordi her er dejligt og smukt at bo og arbejde, men også fordi den centrale beliggenhed og den stærke infrastruktur gør det nemt at komme til og fra.

Vi er først og fremmest udfordret af vores egen succes. Væksten i Trekantområdet indebærer, at trafikken stiger hastigt og skaber trængsel på vejene.

Trekantområdets kommuner vil derfor arbejde for fortsat udbygning af infrastrukturen og de trafikale forbindelser. Det omfatter ikke mindst udbygning af motorvejsnettet, bedre kollektiv trafikbetjening og gode vilkår for godstransporten.

Samtidig vil vi styrke samarbejdet om forsyninger for at fremme forsyningsikkerhed, bæredygtighed og nye forretningsmuligheder i den cirkulære økonomi.

MÅL OG FOKUS

Kollektiv trafik

Vi har fokus på kollektiv trafik mellem de større byer i Trekantområdet, højfrekvente tog og sammenhængende dør-til-dør trafikløsninger.

- Trekantområdets byer skal have hurtige og højfrekvente tog til København, Aarhus og Hamborg.
- Kollektiv trafik skal være et reelt alternativ til bil mellem Trekantområdets 7 hovedbyer
- Vestdanmarks internationale lufthavn i Billund skal have god kollektiv trafikbetjening

Det overordnede vejnet

Vi har fokus på udvidelse af eksisterende motorveje, parallelforbindelse over Lillebælt og ny midtjysk motorvej.

- Det overordnede vejnet i Trekantområdet skal have tilstrækkelig kapacitet
- Vestdanmarks internationale lufthavn i Billund skal være forbundet til det overordnede vejnet

Godstransportcentrum

Vi har fokus på gode muligheder for at kombinere godstransportformer, fremkommelighed på det overordnede vejnet og chaufførfaciliteter.

- I Trekantområdet skal det være muligt smidigt og effektivt at kombinere alle former for godstransport

Bæredygtig forsyning

Vi har fokus på strategisk samarbejde indenfor forsyningsområdet og cirkulær produktion.

- Trekantområdet skal være i front med opfyldelsen af de nationale målsætninger indenfor bæredygtig forsyning. Indsatsen skal tilrettelægges så den skaber udvikling, vækst og jobs i Trekantområdet

De 17 verdensmål

Kommunerne i Trekantområdet vil med den fælles strategi for vækst og attraktivitet bidrage til at realisere FN's verdensmål.

De 17 verdensmål og 169 delmål er vedtaget af verdens stats- og regeringsledere på FNs topmøde i New York i 2015, og de forpligter FN's 193 medlemslande til helt at afskaffe fattigdom og sult i verden, reducere uligheder, sikre god uddannelse og bedre sundhed til alle, anstændige jobs og mere bæredygtig økonomisk vækst. Målene skal frem mod 2030 sætte kursen mod en mere bæredygtig udvikling - både for mennesker og for den planet, vi bor på.

En række af målene relaterer sig til nationale målsætninger, mens andre kræver handling på et kommunalt niveau. Kommunerne vil i udmøntningen af strategiens mål skærpe og målrette initiativer og indsatser i forhold til, hvordan de kan medvirke til at realisere verdensmålene.

Verdensmålene rækker bredt. Trekantområdets kommuner vil med denne strategi for vækst og attraktivitet særligt fokusere på seks udvalgte mål.

MÅL OG FOKUS

4 KVALITETS-
UDDANNELSE

Verdensmål 4

Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og fremme alles muligheder for livslang læring

Trekantområdets kommuner har særligt øje for dette mål i arbejdet med arbejdsmarked & uddannelse.

7 BÆREDYGTIG
ENERGI

Verdensmål 7

Sikre at alle har adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi til en overkommelig pris

Trekantområdets kommuner har særligt øje for dette mål i arbejdet med mobilitet og forsyning.

8 ANSTÆNDIGE JOBS
OG ØKONOMISK
VÆKST

Verdensmål 8

Fremme vedvarende, inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse samt anstændigt arbejde til alle

Trekantområdets kommuner har særligt øje for dette mål i arbejdet med erhvervsudvikling samt arbejdsmarked & uddannelse.

9 INDUSTRI, INNOVATION
OG INFRASTRUKTUR

Verdensmål 9

Bygge robust infrastruktur, fremme inklusiv og bæredygtig industrialisering og understøtte innovation

Trekantområdets kommuner har særligt øje for dette mål i arbejdet med erhvervsudvikling samt mobilitet og forsyning.

11 BÆREDYGTIGE BYER
OG LOKALSAMFUND

Verdensmål 11

Gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige

Trekantområdets kommuner har særligt øje for dette mål i arbejdet med bosætning, kultur og oplevelser samt mobilitet og forsyning.

12 ANSVARLIGT
FORBRUG
OG PRODUKTION

Verdensmål 12

Sikre bæredygtigt forbrug og produktionsformer

Trekantområdets kommuner har særligt øje for dette mål i arbejdet med erhvervsudvikling samt mobilitet og forsyning.

Samarbejdet i Trekantområdet

Trekantområdets kommuner samarbejder om at styrke den kloge vækst og udvikle områdets attraktivitet. Vi er tæt forbundne og afhængige af hinanden – og ved, at den enkelte kommunes vækst og attraktivitet smitter positivt af på os alle i Trekantområdet.

SAMARBEJDET I TREKANTOMRÅDET

Samarbejdet i Trekantområdet er stærkt og mangfoldigt. Trekantområdet er en kompleks, geografisk region bestående af syv kommuner, byer med selvstændig historisk identitet og tusindvis af virksomheder, institutioner og foreninger. De mange fællesskaber skal naturligvis ikke samordnes under én snærende model. Tværtimod er vores styrke netop forskelligheden og virkelysten – at vi alle, sammen og hver for sig, bidrager på hver vores måde til at styrke væksten og attraktiviteten.

Trekantområdet er et tilvalgt fællesskab præget af fornuft og den merværdi, som samarbejdet kan rumme, når vi

giver hinanden lov og plads til at lykkes. Vi samarbejder for at skabe muligheder præget af enkelhed, fornuft og klare rollefordelinger.

Trekantområdets strategi for vækst og attraktivitet skaber fælles retning og fokus for samarbejdet. Ansvar for at leve strategien ud i livet er fælles: De syv kommuner bidrager på hver deres måde – og på en række områder arbejder vi tæt sammen, fordi vi sammen kan meget mere end hver for sig.

De syv kommuner samarbejder i foreningen Trekantområdet Danmark netop om en række definerede fælles indsats -

og det fælles sekretariat understøtter generelt samarbejdet i hele Trekantområdet om vækst og attraktivitet - uanset om det sker indenfor rammerne af foreningen eller udenfor. De tætte bånd mellem kommunerne afspejler sig også i en lang række samarbejder, der er skabt uafhængigt af det formaliserede samarbejde. Det er fx Klimaalliancen og foreningen Jazz i Trekantområdet.

Vi prioriterer det stærke og tætte samarbejde på tre områder, hvor merværdien i fællesskabet er tydeligst:

Interessevaretagelse

Trekantområdets kommuner arbejder tæt sammen om at varetage vores fælles interesser. Den fælles strategi om vækst og attraktivitet er rammen om disse fælles interesser. Det handler ikke mindst om statslige investeringer i infrastrukturen i og omkring Trekantområdet eller om udflytning af statslige arbejdspladser. Men det handler også om at tiltrække og etablere uddannelser, fx en ingeniøruddannelse, eller om at tiltrække internationale sport events. Vi har også en fælles interesse i, at vores erhvervsmæssige styrkepositioner tilgodeses i den nationale erhvervsfremme – og at vi fx kan tiltrække og etablere stærke miljøer for innovation og teknologisk udvikling.

Fælles for disse interesser er, at vi alle får glæde af, at vi lykkes. Og at der er brug for, at alle syv kommuner står sammen for at tale med vægt og sammen kunne løfte opgaven.

Branding og synlighed

Trekantområdets kommuner arbejder tæt sammen om at brande og markedsføre området for at tiltrække virksomheder, investorer, borgere og arbejdskraft. Trekantområdets image som Danmarks stærkeste vækstområde har stor betydning for alle syv kommuner – og er et solidt rygstød for fremtidens vækst og attraktivitet. Og når vi står sammen, har vi et langt stærkere, mere komplet og mangfoldigt tilbud til både borgere og erhvervsliv.

Vi vil derfor sammen synliggøre, at Trekantområdet er Danmarks bedste sted at bo, arbejde og drive virksomhed i. Det gælder både indenfor og udover landets grænser – fx for at tiltrække internationale investeringer og højt specialiseret arbejdskraft. Og det handler om såvel fælles fortællinger og markedsføring som markante oplevelser og events, fx Trekantområdets Festuge.

Strategiske initiativer

Trekantområdets kommuner arbejder tæt sammen om fælles initiativer på områder, der er vigtige for os alle sammen – og hvor det giver mening at gøre det sammen. Merværdien ved at samarbejde skal være tydelig. Det kan den være, når vi hver især ikke er store nok til at løfte vigtige opgaver – eller når vi ganske enkelt opnår bedre resultater ved at gøre det sammen. Når 1+1+1+1+1+1+1 er mere end 7.

Den fælles strategi for vækst og attraktivitet rummer en række mål og indsatsområder, der er vigtige for alle syv kommuner. Men det indebærer ikke nødvendigvis, at vi skal arbejde tæt sammen om dem alle sammen. Det afhænger i hvert enkelt tilfælde helt af, om det giver mening at gøre det sammen. Hver enkelt kommune vælger naturligvis selv, i hvor høj grad og hvordan man lokalt vil arbejde med strategiens temaer – og hvor det giver mere mening at gøre det sammen. Det kunne fx være samarbejder med universiteter eller specialiserede erhvervsindsatser overfor særlige brancher – eller det kunne være samarbejdet mellem de syv jobcentre om at rekruttere medarbejdere til virksomhederne.

Temaer for kommuneplanrevision

Trekantområdets kommuner vil gennemføre en delvis revision af den fælles kommuneplan.

Udover de overordnede temaer, der fremgår af denne strategi for vækst og attraktivitet - erhvervsudvikling, arbejdsmarked og uddannelse, bosætning, kultur og oplevelser samt mobilitet og forsyning - skal revisionen omfatte følgende specifikke temaer:

- Grøn omstilling
- Turisme
- Områder med risiko for oversvømmelse og erosion
- Områder forbeholdt produktionsvirksomheder mv. samt konsekvenszoner omkring de nævnte områder
- Potentiel natur
- Strategisk planlægning for landsbyer

Kommuneplanen ajourføres og opdateres i øvrigt i forhold til statslige planer samt ændret lovgivning. Arealudpegninger, retningslinjer, redegørelser ajourføres og evt. nye retningslinjer indføres på baggrund af erfaringer fra administrationen af Kommuneplan for Trekantområdet 2017-2029.

Trekantområdets Planstrategi 2019

Strategi for

vækst & attraktivitet

BAGGRUND OG INDSATSOMRÅDER

trekantomraadet

Overblik og indblik

Strategien

Her får du et hurtigt overblik over strategien – i form af visioner samt mål og fokus for de fire strategiske spor: Erhvervsudvikling, Arbejdsmarked og uddannelse, Bosætning, kultur og oplevelser samt Mobilitet og forsyning. Du kan også læse mere, om hvordan vi samarbejder om udmøntning af strategien.

Baggrund og indsatsområder

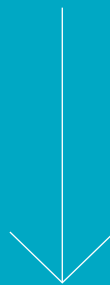
Her kan du læse om baggrunden for strategien og for samarbejdet i Trekantområdet og dykke dybere ned i de fire strategiske spor. Læs mere om Trekantområdets styrker og udfordringer – og om de fælles indsatsområder.

Den åbne, grønne storby – midt i Danmark

Siden begyndelsen af 1960'erne har der været tænkt tanker om en stærk storby - lige i hjertet af Danmark.

1994

Trekantområdet Danmark etableres som landets første 'business region'

1998

Storebæltsbroens åbning betyder stor vækst og mange nye virksomheder

2004

Trekantområdets kommuner laver Danmarks første fælles kommuneplan

2014

Danmarks Produktionscentrum lanceres som fælles erhvervs-satsning

2013

Trekantområdets første fælles vækststrategi godkendes af byrådene

2017

Fra 2014 til 2017 bliver der skabt mere end 2.500 nye job alene i industrien

2019

Ny strategi for vækst og attraktivitet

FUNKTIONEL BYREGION

Siden begyndelsen af 1960'erne har der været tænkt tanker om en stærk storby - lige i hjertet af Danmark.

Tankerne om en statslig styret storby-dannelse i Trekantområdet blev selvfølgelig ikke til noget. Til gengæld har vi taget sagen i egen hånd. Trekantområdet står nemlig aldrig stille. Vi har altid troet på, at vækst og udvikling skabes bedst af mennesker, der tager ansvar for tingene og hinanden. Derfor er der også i dag kort fra tanke til handling.

Trekantområdet er i dag det naturlige centrum i Danmark – med et stærkt erhvervsliv, levende byer, engagerede borgere og en smuk natur. Alt sammen bundet sammen af en god infrastruktur, fælles kultur og ikke mindst et fortsat tættere samarbejde.

Fundamentet for Trekantområdet er syv stærke kommuner med hver sin særlige identitet og sine styrker: Børnenes Hovedstad Billund med international lufthavn og store turistattrak-

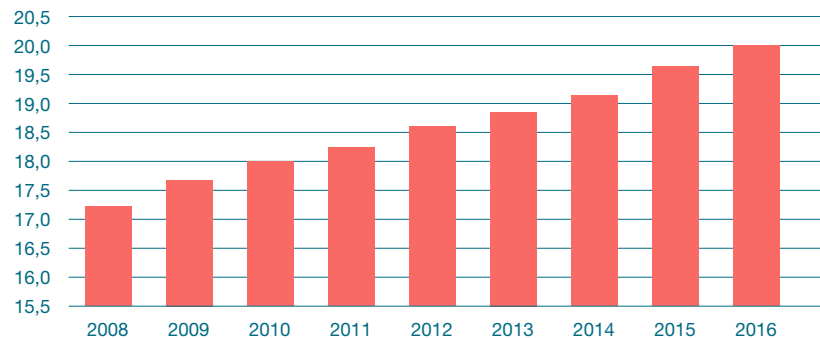
tioner – fæstningsbyen Fredericia med musical, erhvervshavn og kanalby – domkirkebyen Haderslev med flyvestation og tysk mindretal - designbyen Kolding med kongeslot og universitet - Middelfart ved Lillebælt, hvor broerne begynder - Vejen med stærke fødevarer virksomheder – og Vejle med Danmarks dåbsattest og med stærke og kreative innovationsmiljøer.

En funktionel byregion

Sammen er vi en åben, grøn storby. Vores byer ligger så tæt på hinanden – og vi er så godt forbundne med hinanden, at hverken borgere eller virksomheder bekymrer sig om kommunegrænserne. Trekantområdet er i dag en funktionel byregion – et område, som vi opfatter som vores naturlige nærområde, som vi frit bevæger os i for at arbejde, shoppe, bruge kulturtilbud eller besøge venner.

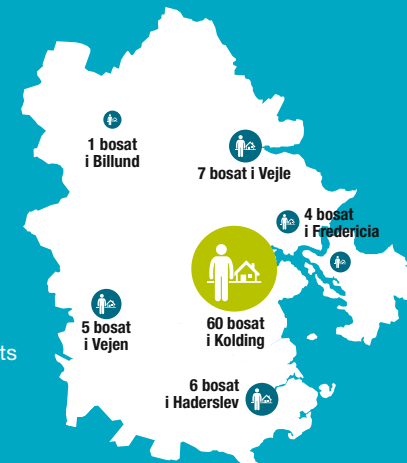
Arbejdsmarkedet i Trekantområdet er fx vævet så tæt sammen, at hver 5. borger i Trekantområdet nu krydser en kommunegrænse i Trekantområdet for at komme på job.

Andel af borgere i Trekantområdet, der arbejder i en anden kommune i Trekantområdet

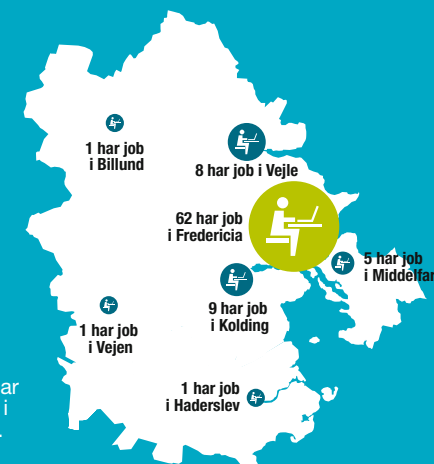
Nye arbejdspladser i én kommune gavner hele Trekantområdet

For hver 100 arbejdspladser i fx Kolding er 60 bosat i Kolding, mens 25 er bosat i Trekantområdets øvrige 6 kommuner.

Nye borgere i én kommune sikrer arbejdskraft til virksomheder i hele Trekantområdet

For hver 100 borgere i fx Fredericia har 62 job i Fredericia, mens 25 arbejder i Trekantområdets øvrige 6 kommuner.

Det betyder, at vi er forbundne på kryds og tværs – og at det kommer alle Trekantområdets kommuner til gode, når en virksomhed slår sig ned i området. Eller en ny borger kommer til.

Et stærkt fornuftsægteskab

Netop fordi kommunerne i Trekantområdet er så tæt forbundne og gensidigt afhængige, har vi en lang tradition for godt naboskab og samarbejde. Det kan godt være, at Trekantområdet ikke har en stærk fælles historie som sønderjyderne eller en naturlig geografisk afgrænsning som fynboerne. Til gengæld er der sund fornuft og godt købmandskab i vores samarbejde, fordi der er langt mere, der binder os sammen end skiller os ad. Det indebærer ikke, at der ikke kan være konkurrence mellem kommunerne – det kan og vil der naturligvis fortsat være. Det afgørende er blot, at vi på en lang række områder ser store fordele i at arbejde tæt sammen.

Derfor var vi også de første i Danmark til at etablere en 'business region'. Da Trekantområdet Danmark blev etableret i 1994, var det nemlig reelt landets første business region, der så dagens lys. Det var vi måske bare ikke helt klar over – for det var lang tid før, at business regions blev moderne. I dag er alle landets 98 kommuner således samlet i 8 business regions.

Nok er de forskellige både i størrelse og organisering. Men fælles for dem er, at de er tværkommunale samarbejder om vækst- og udviklingsindsatser, som det giver mening at løfte i fællesskab.

Trekantområdets kommuner var også de første til at lave en fælles kommuneplan. Det begyndte vi på i 2004 – og vi er stadig de eneste kommuner i Danmark, der tager konsekvensen af, at vi er så tæt forbundne, og samarbejder om den fysiske planlægning.

Fælles styrker – fælles udfordringer

Kommunerne i Trekantområdet har populært sagt et skæbnefællesskab. Når det går godt for én kommune, smitter det positivt af på de andre.

Trekantområdet er bygget på et stærkt fundament: En central beliggenhed, der gør os til Danmarks trafikale knudepunkt, en stærk tradition for politisk samarbejde samt stor vilje og evne til vækst og erhvervsudvikling. Vi lever omgivet af smukke landskaber og natur, levende byer med et sprudlende kulturliv og har et af Danmarks mest attraktive jobmarkeder. Og vi har sammen skabt et af Danmarks vigtigste vækstcentre - med flere industriarbejdspladser end i København, Aarhus og Odense tilsammen og en vækst på 10% flere jobs siden 2013.

Vi har et solidt udgangspunkt – men på tværs af de syv kommuner står vi overfor de samme grundlæggende udfordringer. Vi har lært, at væksten ikke kommer af sig selv – og at det kræver hårdt arbejde at sikre fremtidens kloge vækst baseret på mere innovation og teknologisk udvikling, kompetent arbejdskraft og stærkere specialisering. Vores centrale beliggenhed er heller ikke en garanti for, at Trekantområdet vedbliver med at være attraktivt – hvis ikke vi sikrer, at infrastrukturen udbygges og fremtidssikres. Den globale konkurrence mellem byregioner er tiltagende – og vi risikerer at tabe i kampen om de unge, om talenterne, om iværksætterne, om de dygtige medarbejdere, hvis ikke Trekantområdet er tilstrækkeligt attraktivt.

Trekantområdets strategi for vækst og attraktivitet er et fælles grundlag for de syv kommuners fremtidige indsatser – sammen og hver for sig. Fordi vi står overfor de samme fremtidige udfordringer, og fordi vi er forbundne og gensidigt afhængige, giver det mening, at vi møder fremtiden sammen.

Befolkningstal pr. 1.4.2018:

421.814

Indbyggere i de syv største byer pr. 1.1.2018:

214.839

Areal:

4.266 km²

Antal jobs:

205.000

(1. kvartal 2018)

Ledighed:

3,4%

(4. kvartal 2017)

Erhvervsudvikling

Vision

Trekantområdet er Danmarks mest attraktive business region. Vi har en ubestridt position som Danmarks Produktionscentrum med stor international konkurrencekraft gennem fortsat fokus på innovation, design og teknologi.

Vores styrker og udfordringer

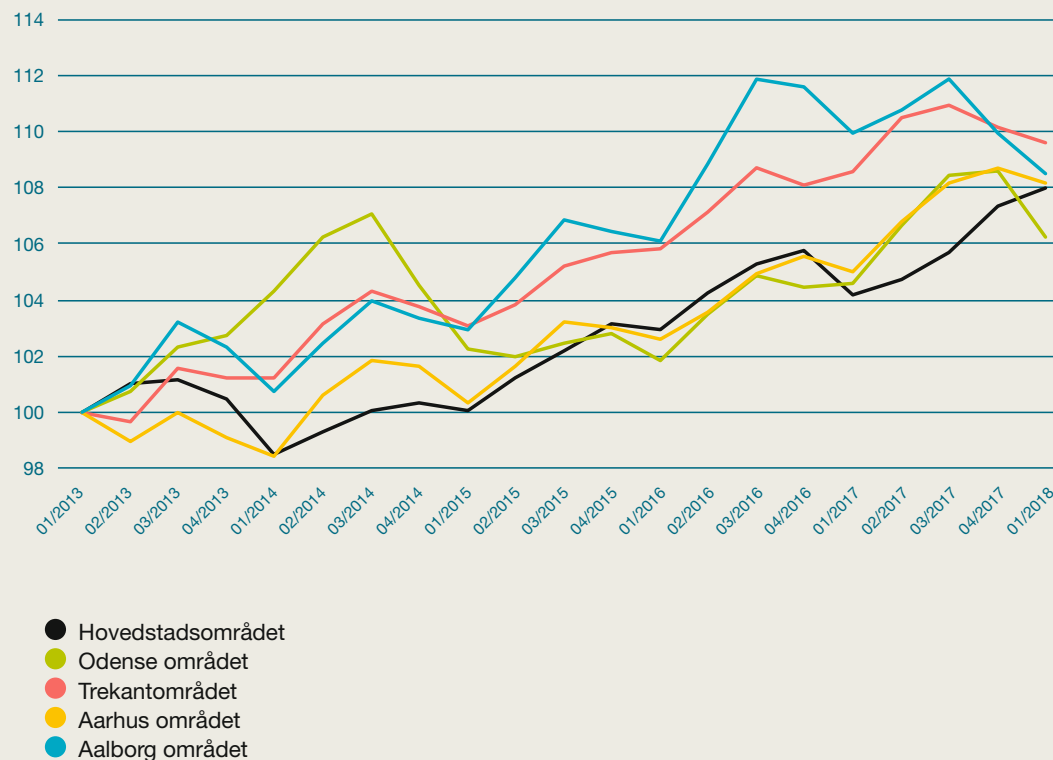

Trekantområdet har i mange årtier været Danmarks måske stærkeste industriregion. Stærke produktionserhverv, en god infrastruktur og en central beliggenhed var vigtige aktiver for Trekantområdet i kampen om investeringer, eksportmarkeder og job fra 1960-2000.

Efter finanskrisen blev Trekantområdets position udfordret. Industrien fyldte mindre og mindre i den danske økonomi og store dele af produktionen blev outsourcet til Østeuropa og Asien. Siden 2013 er der imidlertid skabt mere end 4.000 nye jobs i industrien i Trekantområdet. Det skyldes ikke mindst en underskov af højproduktive, internationaliserede små og mellemstore industrivirksomheder, der klarer sig rigtig godt. Resultatet er, at Trekantområdet i 2018 har mere end 37.000 jobs i industrien – samt tusindvis af jobs i brancher, der understøtter og er afhængige af industrien.

I dag er Trekantområdet derfor fortsat stærkt specialiseret inden for produktionserhverv. Specialiseringen ser endda ud til at stige. Det underbygger Trekantområdets position som Danmarks produktionscentrum. Men det illustrerer også vigtigheden af at sikre gode rammer for industrivirksomhederne, da de er grundlaget for en betydelig andel af områdets beskæftigelse og velstandsudvikling. Industrien i Trekantområdet klarer sig nemlig bedre end landsgennemsnittet og er en stærkt medvirkende faktor til, at vores BNP er det højeste i Danmark efter Hovedstaden.

Industriarbejdspladser i storbyregionerne

»Siden 2013 er der imidlertid skabt mere end 4.000 nye jobs i industrien i Trekantområdet. Det skyldes ikke mindst en underskov af højproduktive, internationaliserede små og mellemstore industrivirksomheder, der klarer sig rigtig godt. Resultatet er, at Trekantområdet i 2018 har mere end 37.000 jobs i industrien – samt tusindvis af jobs i brancher, der understøtter og er afhængige af industrien.«

Forudsætningen for, at Trekantområdet kan fastholde sin position som Danmarks produktionscentrum, er først og fremmest, at de grundlæggende forudsætninger for vækst og udvikling i form af et velfungerende samfund med gode rammevilkår for erhvervslivet er på plads.

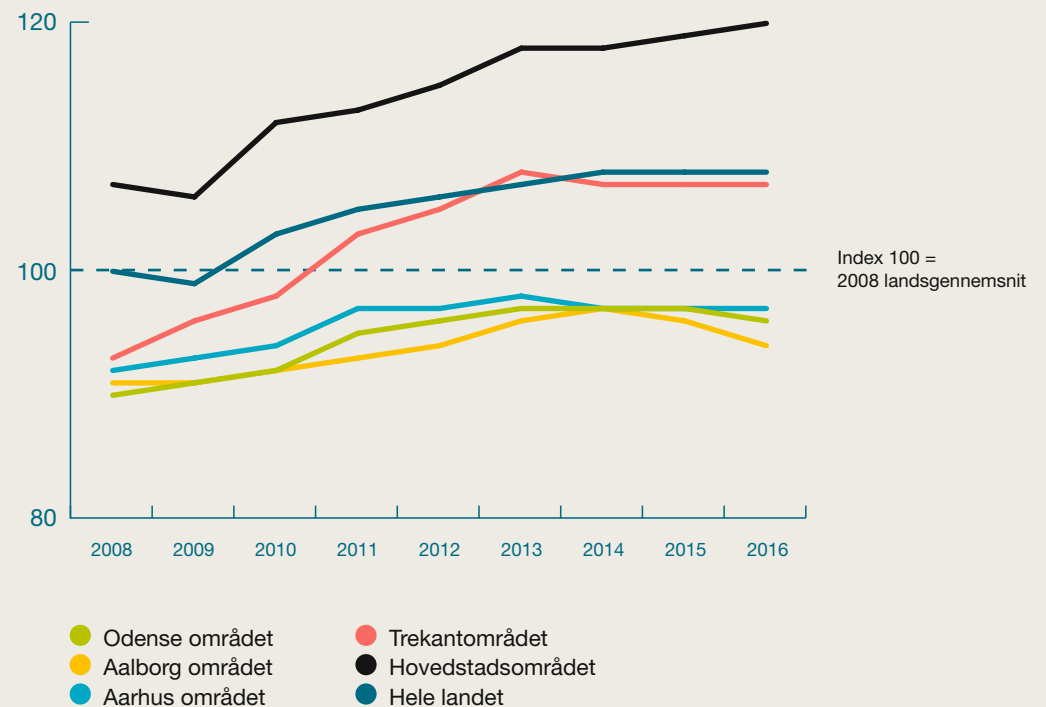
Men det er ikke nok. Fremtidens vækst vil i høj grad være betinget af, at vi udvikler stærke erhvervsmæssige kompetencer og styrkepositioner. Et stærkt samspil mellem Danmarks produktionscentrum og Trekantområdets lokale styrkepositioner er derfor afgørende for områdets internationale attraktivitet og konkurrencekraft.

Internationalisering styrker virksomhedernes produktivitet. Årsagen er blandt andet, at internationalisering bidrager til innovation og forretningsudvikling – samt giver adgang til større markeder og mulighed for mere specialisering og udnyttelse af stordriftsfordele. Trekantområdet er i dag den region i Danmark, der udenfor hovedstaden har flest internationale arbejdspladser. Den globale konkurrence om tiltrækning af virksomheder, investorer, viden og talenter er imidlertid hård – og skaber behov for en fælles international positionering af styrkepositioner og virksomhedsmuligheder.

Der sker et kraftigt udskilningsløb i mange af de erhverv, der præger Trekantområdet. Kvalitet og effektivitet er ikke længere nok i den globale konkurrence. Det er derfor en udfordring, at Trekantområdet i høj grad mangler forsknings-, test- og demonstrationsfaciliteter samt længerevarende tekniske uddannelser – og at virksomhederne har en stagnerende innovationskraft. Det er derfor afgørende at skabe stærkere miljøer for innovation og teknologisk udvikling.

Produktivitet i storbyregionerne

BNP pr. beskæftiget med arbejdssted i landets 5 storbyregioner

Kilde: Danmarks Statistik, Trekantområdet Danmark

Rammer for vækst

Indsatsområder

Danmarks bedste erhvervsservice

Konkurrencedygtige virksomheder er en afgørende forudsætning for væksten i Trekantområdet. Erhvervslivet skal derfor have adgang til kompetent vejledning med fokus på afdækning af behov og udfordringer, der kan styrke virksomhedernes innovation og produktivitet.

Trekantområdets kommuner vil derfor sikre, at virksomhederne har en enkel og effektiv adgang til relevante tilbud og aktører i hele erhvervsfremmesystemet

Hurtig og imødekomende sagsbehandling

En hurtig og smidig sagsbehandling i kommunerne har stor betydning for, at det er nemt og attraktivt for virksomheder at udvide eller etablere sig i Trekantområdet.

Trekantområdets kommuner vil derfor sikre en bedre, hurtigere og mere fleksibel myndighedssagsbehandling inden for eksempelvis byggesagsbehandling og miljøgodkendelser.

Effektiv infrastruktur og høj mobilitet

Trekantområdets centrale placering har stor betydning for mange af vores virksomheder. Derfor er en god infrastruktur, lav trængsel og velfungerende kollektiv trafik samt velplacerede og effektive godsterminaler vigtige forudsætninger for fortsat vækst i Trekantområdet.

Trekantområdets kommuner vil arbejde for fortsat udbygning af infrastrukturen og gode trafikale løsninger (se nærmere herom i afsnittet om Mobilitet og forsyning).

Et stærkt og fleksibelt arbejdsmarked

Adgangen til kompetent arbejdskraft er en altafgørende forudsætning for fortsat vækst i Trekantområdet. Mange virksomheder i Trekantområdet har i dag desværre store udfordringer med at skaffe den nødvendige kvalificerede arbejdskraft.

Trekantområdets kommuner vil derfor udvikle Danmarks stærkeste samarbejde med erhvervslivet om uddannelse, tiltrækning, rekruttering og kompetenceudvikling af den arbejdskraft, der er nødvendig for at fastholde og styrke væksten (se nærmere herom i afsnittet om Arbejdsmarked og uddannelse).

Mål

Trekantområdet vil fortsat have Danmarks mest attraktive erhvervs klima

Indikator

- Trekantområdets placering i DIs erhvervs klima-undersøgelse sammenlignet med øvrige storbyregioner.

Erhvervsmæssige styrkepositioner

Indsatsområder

Samspil med nationale klynger

På landsplan bliver der i de kommende år defineret 10-12 nationale styrkepositioner – med det formål at skabe stærke, sammenhængende erhvervsklynger. Trekantområdet vil som Danmarks Produktionscentrum være en naturlig og stærk samarbejdspartner for de fleste klynger – fordi netop samspelet mellem en stærk erhvervsmæssig specialisering og den industrielle skala, der er i Trekantområdet, skaber konkurrencekraft.

Trekantområdets kommuner vil derfor fremme et tæt samarbejde med alle relevante nationale klynger – og tiltrække og etablere hubs og regionale knudepunkter.

Internationalt kraftcenter for cirkulær produktion

Produktion er ikke i sig selv en stærk erhvervsmæssig styrkeposition – i et internationalt perspektiv. Det er derfor god grund til at understøtte udviklingen af mere fokuserede industrielle styrker i Trekantområdet. Cirkulær økonomi rummer oplagte muligheder for at positionere og ikke mindst differentiere Danmarks Produktionscentrum. Der er et solidt udgangspunkt for cirkulær produktion i Trekantområdet med stærke kompetencer indenfor energi, logistik, design og købmandskab – og med store internationale virksomheder med rod fæste i Trekantområdet, der har cirkulær økonomi på dagsordenen.

Trekantområdet har derfor naturlige forudsætninger for at blive et internationalt kraftcenter for cirkulær produktion. Det kan fx omfatte offentligt-private innova-

tionssamarbejder, cirkulære forretningsmodeller i virksomhederne, udvikling af cirkulære værdikædesamarbejder/industriel symbiose m.m.

Trekantområdets kommuner vil derfor fremme samarbejder mellem erhvervsliv, borgere, kommuner, forsyningsvirksomheder og uddannelses- og forskningsinstitutioner, der kan styrke den erhvervsmæssige specialisering indenfor cirkulær produktion.

Turisme

Turismen er i dag et centralt erhverv i Trekantområdet med mere end 4,3 mio. overnatninger, en samlet omsætning på ca. 7,5 mia. kr. og mere end 8.000 jobs. Trekantområdet har stærke attraktioner – med ikke mindst to UNESCO-sites og Legoland, der er Danmarks tredjestørste attraktion, samt Naturpark Lillebælt,

Mål

Trekantområdet vil fremme udviklingen af erhvervsmæssige styrkepositioner med international konkurrencekraft

Indikatorer

- Udvikling i produktivitet i Trekantområdet sammenlignet med øvrige storbyregioner.
- Udvikling i industribeskæftigelse i Trekantområdet sammenlignet med storbyregioner.
- Udvikling i andel af eksportvirksomheder i Trekantområdet sammenlignet med øvrige storbyregioner.

der er Danmarks største. Trekantområdet har samtidig en stor hotel- og konferencekapacitet og er Danmarks næststørste mødedestination.

Trekantområdets kommuner vil styrke turismeerhvervet gennem fortsat destinationsudvikling og markedsføring. Det gælder både erhvervs- og mødeturisme samt ferieturisme.

Industri 4.0

Vi står populært sagt overfor den fjerde industrielle revolution, hvor digitalisering og automatisering skaber helt nye måder at drive forretning på. Det handler bl.a. om robotter og automatisering, om 'Internet of Things', der giver helt nye muligheder for at indsamle data og styre og optimere processer på, samt om 3D-print, der radikalt ændrer rammerne for selve produktionsprocessen. Samlet set giver Industri 4.0 nye muligheder for innovative og omstillingsparate virksomheder – men stiller også nye krav til kompetencer, teknologioverførsel og virksomhedssamarbejder.

Trekantområdets kommuner vil styrke produktionserhvervets muligheder for at styrke deres konkurrencekraft gennem digitale teknologier og forretningsmodeller.

Danmarks transport- og logistikcentrum

Transport og logistik er nødvendige støtteerhverv for - og centrale funktioner i – Trekantområdets produktionsvirksomheder. Trekantområdet har en ideel placering med tre erhvervshavne, en af landets største kombi-terminaler i Taulov samt landets næst største lufthavn i Billund. Kombineret med motorveje i alle retninger har mange transport og distributionsvirksomheder derfor etableret sig i Trekantområdet. Positionen som et af landets stærkeste transport- og logistikområder skal fastholdes og udbygges yderligere – til gavn for såvel transport- og logistikbranchen som produktionsvirksomhederne. Det kræver en målrettet indsats for at styrke erhvervets konkurrencekraft og innovationsevne i en tid med øget fokus på f.eks. digitalisering, automatisering, ændrede forbrugsvaner og transportmønstre mm.

Trekantområdets kommuner vil derfor udvikle og markedsføre Trekantområdet som Danmarks transport- og logistikcentrum.

Styrkelse af fødevarerhvervet

Mere end hvert femte job i Trekantområdets industri er i fødevarerhvervet. Trekantområdet er det naturlige fødevarercentrum i Region Syddanmark med den højeste specialiseringsgrad og flest jobs – 26.000 - indenfor fødevarerhvervet.

Trekantområdets kommuner vil styrke fødevarerhvervet gennem klyngedannelse, kompetenceudvikling og fokuserede tiltag indenfor fx innovation og internationalisering.

International attraktivitet

Indsatsområder

Tiltrækning af internationale investeringer

Der er skarp global konkurrence om tiltrækning af investeringer, og Trekantområdet er i konkurrence med stærke byregioner over hele verden. For at være tilstrækkeligt attraktiv over for internationale investorer er det i mange tilfælde nødvendigt at kunne trække på alle Trekantområdets styrker og muligheder i form af bl.a. uddannelses- og innovationsmiljøer, kompetent arbejdskraft, værdikæder og virksomheder mv.

Trekantområdets kommuner vil styrke tiltrækningen af internationale investeringer.

International branding

En fælles brandingindsats med positive fortællinger om Trekantområdets styrker kan bidrage til, at der internationalt bliver tegnet en mere klar profil af Trekantområdet.

Trekantområdets kommuner vil brande- og markedsføre Trekantområdet overfor internationale virksomheder, investorer og talenter

Styrket eksport

En styrket eksportandel har stor betydning for den generelle vækst i Trekantområdet. Samtidig oplever virksomheder, der udsætter sig selv for den globale konkurrence på eksportmarkederne, en betydelig forbedring af deres produktivitet.

Trekantområdets kommuner vil derfor motivere og understøtte virksomheder i at øge deres eksportandel.

Mål

Trekantområdet vil fortsat være Vestdanmarks foretrukne region for internationale virksomheder og investorer.

Indikator

- Andelen af udenlandsk ejede arbejdssteder i Trekantområdet sammenlignet med øvrige vstdanske storbyregioner.

Innovation og teknologisk udvikling

Indsatsområder

Tæt samarbejde med videns- og uddannelsesinstitutioner

Samarbejder mellem erhvervslivet og vidensinstitutioner kan på mange måder fremme innovationskraften i virksomhederne. Det kan fx ske i form af projektsamarbejder, praktik eller egentlig forskningsbaseret innovation.

Trekantområdets kommuner vil fremme samarbejder mellem virksomheder og videns- og uddannelsesinstitutioner.

Designrevet innovation

Design er en effektiv metode til forretningsudvikling og innovation – og Trekantområdet har stærke forudsætninger for netop at arbejde med designrevet innovation

Trekantområdets kommuner vil fremme udbredelsen af designmetoder til forretningsudvikling i erhvervslivet.

Stærke miljøer for innovation og teknologisk udvikling

Gode fysiske rammer for udvikling og afprøvning af teknologier kombineret med stærke vidensmiljøer har stor betydning for virksomhedernes innovation og produktudvikling.

Trekantområdets kommuner vil derfor udvikle og tiltrække viden-, teknologi- og innovationscentre samt forskning og uddannelse (herunder en ingeniøruddannelse), der kan styrke virksomhedernes muligheder for at udnytte og indarbejde nye teknologier i deres forretningsmodeller.

Entreprenørskab i uddannelserne

Virksomhedernes evne til innovation – og iværksætteres evne til at skabe nye konkurrencedygtige virksomheder – afhænger i høj grad af entreprenurielle kompetencer og kultur. Derfor er entreprenørskab, fore-

tagsomhed og innovation helt afgørende kompetencer at styrke i alle uddannelser. Det skaber grobund for ikke blot flere iværksættere, men også innovative medarbejdere og handlekraftige medborgere.

Trekantområdets kommuner vil sikre, at entreprenørskab er en central del af undervisningen fra grundskolen og op.

Mål

Trekantområdet vil have et stærkt miljø for innovation og teknologisk udvikling for produktionsvirksomheder.

Indikatorer

- Udvikling i andel af virksomheder, der anvender innovation sammenlignet med øvrige storbyregioner
- Udvikling i andel af virksomheder, der samarbejder med andre virksomheder om innovation sammenlignet med øvrige storbyregioner
- Udvikling i andel af virksomheder, der samarbejder med vidensinstitutioner om innovation sammenlignet med øvrige storbyregioner

Mål

Trekantområdet vil have Danmarks mest entreprenante kultur

Indikatorer

- Udvikling i antallet af nye virksomheder sammenlignet med øvrige storbyregioner
- Undervisning i entreprenørskab sammenlignet med øvrige storbyregioner

Arbejdsmarked og uddannelse

Vision

Trekantområdet har Danmarks stærkeste samarbejde med erhvervslivet om uddannelse, tiltrækning, rekruttering og kompetenceudvikling af den arbejdskraft, der er nødvendig for at fastholde og styrke væksten.

Vores styrker og udfordringer

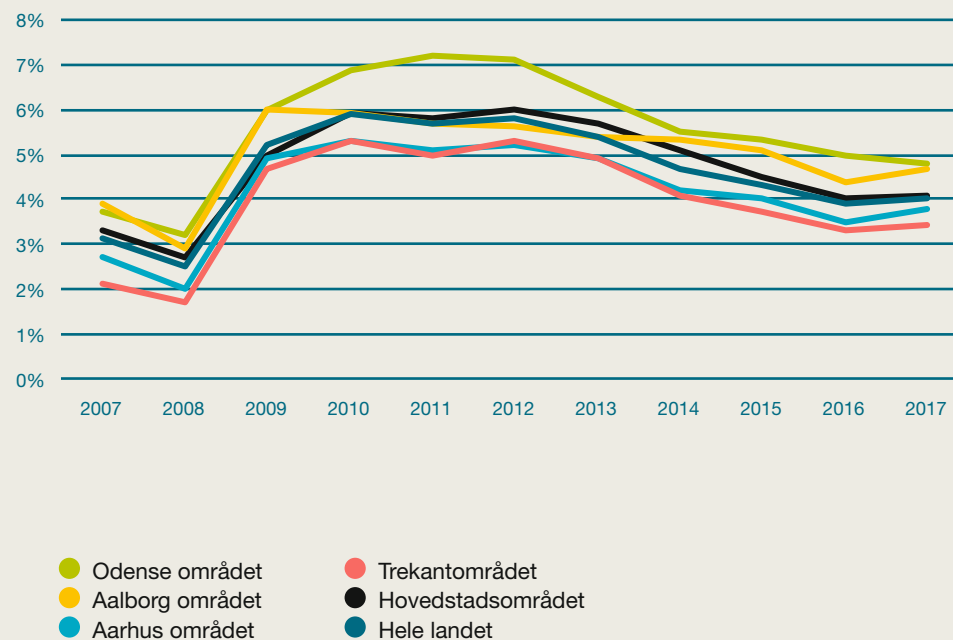
Kompetent arbejdskraft har altafgørende betydning for virksomhedernes fremtidige muligheder for vækst – og dermed for beskæftigelse og udviklingsmuligheder i Trekantområdet.

Mange virksomheder i Trekantområdet oplever i dag store udfordringer med at skaffe den nødvendige kvalificerede arbejdskraft. I oktober 2017 var bruttoledigheden i Trekantområdet nede på 3,4% - væsentligt under landsgennemsnittet på 4,0.

Trekantområdet har et relativt lavere uddannelsesniveau end andre vækstområder i Danmark. Vi har relativt færre højtuddannede og flere ufaglærte. Til gengæld har vi en meget høj andel af faglærte.

Arbejdsløshed i storbyregionerne

Pct. andel af arbejdsstyrken i landets 5 storbyregioner der er ledige (august året)

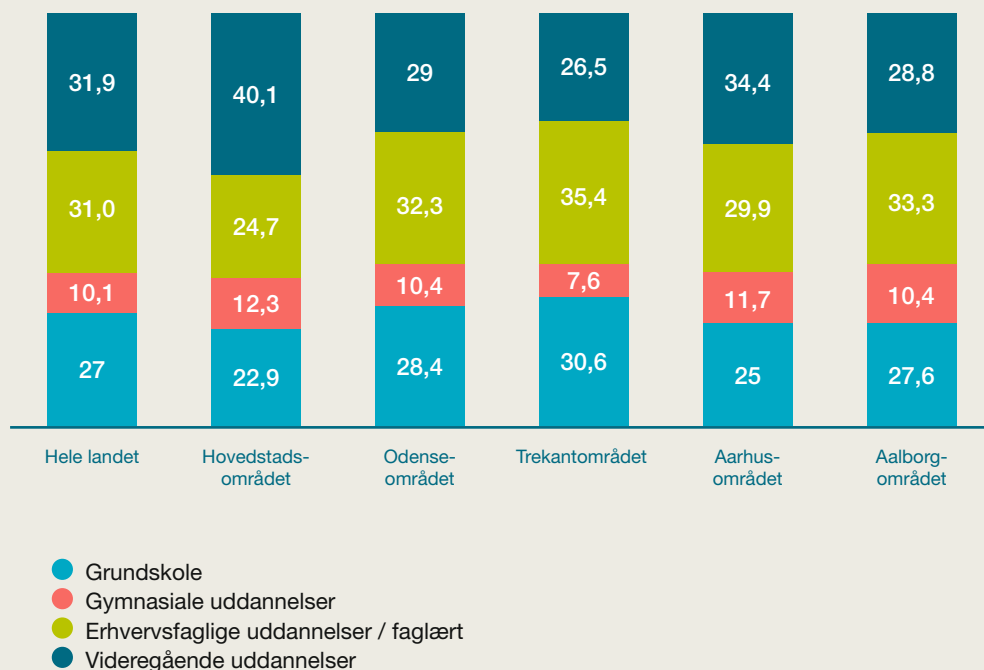
Kilde: Danmarks Statistik, Trekantområdet Danmark

»Mange virksomheder i Trekantområdet oplever i dag store udfordringer med at skaffe den nødvendige kvalificerede arbejdskraft. I oktober 2017 var bruttoledigheden i Trekantområdet nede på 3,4% – væsentligt under landsgennemsnittet på 4,0«

15-69 åriges uddannelsesniveau

Højest gennemførte uddannelse 2017

Trekantområdet har som Danmarks Produktionscentrum et særligt behov for industrielle kompetencer. Industrien bliver mere og mere specialiseret og teknologisk baseret. Det indebærer et stigende behov for mere uddannet og kompetent arbejdskraft – med erhvervsfaglige og videregående uddannelser.

Manglen på faglært arbejdskraft stiger i de kommende år. Det skyldes, at der ganske enkelt kommer færre unge ud fra erhvervsskolerne, end der går på pension i den anden ende af arbejdslivet. Der er derfor behov for at øge optaget af unge på de erhvervsfaglige uddannelser.

Samtidig spiller den ufaglærte arbejdskraft fortsat en væsentlig rolle i at sikre virksomhederne vækst og opretholdelse af driften. Det er derfor vigtigt at vedligeholde og udvikle alle medarbejders kompetencer – og særligt sikre et kompetenceløft til de ufaglærte produktionsmedarbejdere.

Andelen af medarbejdere med en teknisk videregående uddannelse, fx ingeniør, er markant lavere i Trekantområdet end i andre storbyregioner. Det skyldes ikke mindst, at der kun er ganske få relevante uddannelsesmuligheder i området. Det er derfor vigtigt at

tiltrække og uddanne mere arbejdskraft med en teknisk videregående uddannelse.

I dag er der knap 30.000 udenlandske arbejdstagere i Trekantområdet, og tallet er stigende. Langt størstedelen arbejder inden for industrien – og for mange produktionsvirksomheder er udenlandsk arbejdskraft en vigtig og afgørende ressource i at sikre vækst i virksomhederne og fortsat fastholde produktion og arbejdspladser i Danmark. Det stiller store krav om at kunne tiltrække og fastholde højt specialiseret arbejdskraft.

Udfordringen med at sikre den nødvendige arbejdskraft med de rette kompetencer er et fælles ansvar for det offentlige og det private. Trekantområdets kommuner varetager først og fremmest dette ansvar ved at skabe de bedst mulige rammebetingelser for virksomhederne – både i form af lokale uddannelser, og i form af områdets generelle attraktivitet, der gør det nemmere at rekruttere arbejdskraft. Job7 er det formaliserede, stærke og centrale samarbejdsforum, hvor kommunernes udvalgsformænd på beskæftigelsesområdet og jobcentrene arbejder tæt sammen om fælles tiltag på området.

Flere faglærte unge

Indsatsområder

Styrket samspil med produktionserhvervet

Kendskabet til produktionserhvervet og ikke mindst de attraktive karrieremuligheder i industrien er i dag meget begrænset – ikke mindst blandt unge og deres forældre. Et større kendskab og en tættere kontakt til produktionserhvervet er afgørende for at skabe større interesse for en karriere i industrien – og for en erhvervsfaglig, teknisk uddannelse.

Trekantområdets kommuner vil derfor styrke samspillet med produktionserhvervet med det klare formål at synliggøre industrien som attraktiv karrierevej og tage et fælles ansvar for flere faglærte unge. Ikke mindst i grundskolen er det vigtigt, at elevernes kendskab til produktionserhvervet modsvarer den betydning, industrien har for Trekantområdet. Samarbejdet kan udspilles på mange måder fx som en del af den åbne skole – gennem virksomhedsbesøg, gæstelærere, længere adoptionsforløb, projektsamarbejder og meget mere.

Øget fokus på erhvervsuddannelsernes attraktivitet

Trekantområdet har særdeles kompetente erhvervsskoler. Alligevel vælger flere og

flere unge gymnasiet til og erhvervsskolerne fra – og det påvirker både skolernes økonomi og image.

Trekantområdets kommuner vil derfor samarbejde med områdets erhvervsskoler om tiltag, der kan styrke skolernes attraktivitet med det formål at tiltrække flere unge – både de mere ressourcestærke – men også bogligt svage unge, der kan have brug for et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb. Det kan fx omfatte et tættere samarbejde med virksomheder, samarbejder om praktikpladsgaranti på særligt prioriterede uddannelser, understøttelse af opbygning af teknologcentre, gode transportmuligheder for unge under uddannelse og bedre geografisk dækning i Trekantområdet af erhvervsskoler, fx via satellitter.

Øget kvalitet i uddannelses- og karrierevejledningen

Den uddannelses- og karrierevejledning, grundskolen kan tilbyde eleverne, spiller en afgørende rolle for både at skabe bedre kendskab til produktionserhvervet og tale erhvervsskolerne op. Lærere og vejledere har som udgangspunkt en gymnasial baggrund – og derfor kræver det en særlig

indsats at sikre, at erhvervsuddannelser og produktionserhvervet præsenteres som ligeværdige og attraktive uddannelses- og karriereveje.

Trekantområdets kommuner vil derfor styrke den erhvervsrettede uddannelses- og karrierevejledning i grundskolen, så den bygger på reel indsigt i og viden om industriens karrieremuligheder. Det kan fx omfatte tættere samarbejde mellem vejledere, lærere og produktionserhvervet.

Øget fastholdelse af elever på erhvervsskolerne

Frafaldet på erhvervsuddannelserne er betydeligt større end frafaldet på de gymnasiale uddannelser, hvor næsten 90 pct. i dag gennemfører. Dette kan skyldes flere faktorer, herunder også eksterne forhold som manglende praktikpladser, generel skoletræthed og sociale anliggender udenfor skolen.

Trekantområdet kommuner vil styrke erhvervsskolernes grundlag for at fastholde eleverne. Dette kan blandt andet omfatte fælles analyser, erfaringsudveksling og videndeling på tværs.

Mål

Mindst 25% af en ungdomsårgang i Trekantområdet skal i år 2021 have en erhvervsuddannelse

Indikator

- Procentandel af en ungdomsårgang, der optages på en erhvervsuddannelse

Mål

Trekantområdet vil have Danmarks mest entreprenante kultur

Indikator

- Udvikling i andel af virksomheder, der samarbejder med vidensinstitutioner om innovation sammenlignet med øvrige storbyregioner

Kompetent ufaglært arbejdskraft

Indsatsområder

Øget adgang til opkvalificering af medarbejdere

Den øgede fremtidige konkurrence vil stille stadigt højere krav til virksomhederne og dermed til deres medarbejdere. Medarbejdere med de rette kompetencer er afgørende for at fastholde og styrke væksten i områdets virksomheder.

Trekantområdets kommuner vil derfor styrke virksomhedernes muligheder for, og adgang til, opkvalificering af egne medarbejdere. Dette kan fx ske gennem øget kendskab og samarbejde imellem områdets arbejdsmarkedsuddannelser og virksomheder.

Rekrutteringsservice til virksomheder

Trekantområdets kommuner vil arbejde for at sikre virksomhederne et fleksibelt rekrutteringsgrundlag af kvalificerede, motiverede og mobile kandidater. Dette kan fx ske igennem det i forvejen veletablerede

samarbejde Job7, hvor de syv jobcentre i Trekantområdet, giver virksomhederne et udvidet geografisk rekrutteringsgrundlag. Dette samarbejde kan med fordel videreføres og udvikles, så det fortsat styrker erhvervslivets muligheder for hurtigt og nemt at få adgang til de rigtige medarbejdere.

Opkvalificering af arbejdsstyrken

Trekantområdets kommuner vil styrke virksomhedernes muligheder for, og adgang til den rette arbejdskraft. Dette kan fx ske igennem opkvalificering. De syv jobcentre, Job7, samarbejder allerede med stor succes om at styrke opkvalificeringsindsatsen for, at sikre fremdriften for erhvervslivet i området på tværs af kommunegrænser. Dette samarbejde kan med fordel videreføres og udvikles, så det effektivt styrker erhvervslivets mulighederne for hurtigt og nemt at få adgang til de rigtige medarbejdere.

Information og vejledning om opkvalificering til medarbejdere

For fortsat at sikre at medarbejderne har de rette kompetencer til fremtidens arbejdsfunktioner, er det væsentligt, at den enkelte medarbejder har adgang til den rette information og vejledning om efter- og videreuddannelsesmuligheder.

Trekantområdets kommuner vil derfor styrke medarbejdernes kendskab til opkvalificeringsmuligheder i samarbejde med relevante interessenter, herunder fx tillidsmænd, lokale uddannelsesudvalg og lignende.

Mål

Virksomhederne i Trekantområdet skal fortsat have adgang til kompetent og fleksibel ufaglært arbejdskraft

Indikator

- Job7 vurderer hvilken analyseform, der skal danne grundlag for indikatorerne for dette mål

Mål

Virksomhederne i Trekantområdet skal opleve let adgang til opkvalificering af ufaglærte medarbejdere.

Indikator

- Andelen af etablerede voksenlærlingepladser og nye mesterlærepladser

Arbejdskraft med teknisk videregående uddannelse

Indsatsområder

Etablering af en ingeniøruddannelse i Trekantområdet

Der er i dag ikke en ingeniøruddannelse i Trekantområdet. Det stiller umiddelbart Trekantområdets virksomheder dårligere i konkurrencen om at rekruttere ingeniører.

Trekantområdets kommuner vil derfor arbejde for at etablere en ingeniøruddannelse i Trekantområdet. Sideløbende hermed kan der udvikles nye samarbejder med eksisterende ingeniøruddannelser, der allerede på den korte bane kan sikre stærkere tilknytning af studerende til Trekantområdet og gøre det nemmere at rekruttere kandidater.

Tiltrækning/etablering af andre tekniske videregående uddannelser til Trekantområdet

Erhvervslivets behov for medarbejdere med avancerede tekniske kompetencer er bredere end – og kan ikke alene dækkes af ingeniører. Der er derfor behov for at tiltrække og etablere andre tekniske videregående

uddannelser i Trekantområdet – som det f. eks. allerede er sket med etableringen af en industriel specialiseringsmulighed på Fredericia Maskinmesterskole.

Trekantområdets kommuner vil derfor samarbejde med alle relevante videregående uddannelsesinstitutioner om at etablere nye tekniske videregående uddannelser i Trekantområdet.

Samarbejde mellem virksomheder og videregående uddannelser

Virksomhedernes adgang til den nyeste viden er af afgørende betydning for, at de fortsat kan være konkurrencedygtige på det globale marked. Det er derfor væsentligt at styrke virksomhedernes rekrutteringskanal til højt specialiseret arbejdskraft.

Trekantområdets kommuner vil derfor fremme samarbejdet mellem virksomheder og videregående uddannelser. Det kan blandt andet styrkes igennem et øget samarbej-

de med studerende på de videregående uddannelser i og udenfor Trekantområdet. Samarbejder kan fx være i form af praktik-, projekt- og studieforløb eller branchespecifikke efter- og videre-uddannelsesforløb.

Øget optag på de teknisk videregående uddannelser i Trekantområdet

For at sikre virksomhedernes fortsatte adgang til højt kvalificerede tekniske medarbejdere er det vigtigt fortsat at øge optaget på de teknisk videregående uddannelser i Trekantområdet.

Trekantområdets kommuner vil derfor samarbejde med områdets uddannelsesinstitutioner om tiltag, der kan synliggøre de attraktive karrieremuligheder uddannelserne giver, samt arbejde for at skabe stærkere uddannelsesmiljøer.

Mål

Udbuddet af tekniske videregående uddannelser i Trekantområdet skal øges.

Indikatorer

- Udvikling i antallet af udbudte tekniske videregående uddannelsesretninger i Trekantområdet
- Samlet optag på de teknisk videregående uddannelser

Mål

Virksomhederne i Trekantområdet skal opleve let adgang til højtuddannet teknisk arbejdskraft.

Indikator

- Job7 vurderer hvilken analyseform, der skal danne grundlag for indikatorerne for dette mål

International arbejdskraft

Indsatsområder

Tiltrækning af højt specialiseret arbejdskraft

Højt specialiseret arbejdskraft vil fremtidigt fortsat være af stor betydning for Trekantområdets virksomheder i deres evne til at innovere og vækste. Det er derfor vigtigt, at virksomhederne har gode muligheder for kunne rekruttere kompetent arbejdskraft i udlandet, hvis den ikke er tilgængelig i Danmark.

Trekantområdets kommuner vil understøtte erhvervslivets adgang til højt specialiseret, international arbejdskraft. Det kan fx ske gennem international branding og synliggørelse af Trekantområdet som et særdeles attraktivt område at bo, leve og gøre karriere i – og en håndholdt og imødekomende modtagelse af internationale medarbejdere.

Fastholdelse af højt specialiseret arbejdskraft

Det er ikke kun i Danmark, der er lav ledighed. Også i vores nabolande, hvor den største andel af udenlandsk arbejdskraft kommer fra, er der stor efterspørgsel på højt specialiseret arbejdskraft – og i flere østeuropæiske lande er lønniveauet stigende. Der er med andre ord stor konkurrence om talenterne.

Trekantområdets kommuner vil arbejde for, at de højt specialiserede, internationale medarbejdere bliver i området, så længe der er brug for deres arbejdskraft. Det kan fx indebære fleksible muligheder for danskundervisning og en håndholdt indsats, der også omfatter medfølgende ægtefæller og familie – bl.a. i form af kulturforståelse, sociale netværk og jobs.

Fastholdelse af udenlandske studerende med relevante kompetencer

De videregående uddannelsesinstitutioner i Trekantområdet har sammen mere end 600 udenlandske studerende. Et år efter endt uddannelse er mindre end halvdelen tilbage. Det indebærer et potentielt spild af en uddannelse finansieret af danske skattekrone, hvis de udenlandske studerendes kompetencer i stedet kunne bruges i Trekantområdet.

Trekantområdets kommuner vil fremme, at erhvervslivet får bedre muligheder for at rekruttere udenlandske studerende, inden de rejser hjem. Det kunne indbefatte, at studerende og virksomheder på et tidligt tidspunkt i uddannelsesforløbet knyttes tættere sammen igennem flere samarbejder fx i form af praktikforløb, projektopgaver, studiejob mm. samt at de studerende har fleksible muligheder for danskundervisning.

Mål

Trekantområdets virksomheder skal have adgang til højt specialiseret international arbejdskraft i det omfang de har behov for.

Indikator

- Job7 vurderer hvilken analyseform, der skal danne grundlag for indikatorerne for dette mål

Mål

Mindst 75% af internationale studerende, på de videregående uddannelser i Trekantområdet, skal efterfølgende have job i en specialiseret funktion i området.

Indikator

- Procentandel af internationale dimmitter fra Trekantområdets videregående uddannelser, der 3 år efter dimission er bosiddende i Danmark

Service til virksomhederne

Indsatsområder

Branding af Trekantområdet som et attraktivt karriereområde

Trekantområdets kommuner vil synliggøre og brande Trekantområdet som et af Danmarks mest attraktive områder med mange karrieremuligheder, specielt indenfor produktionserhvervet.

Hurtig og overskuelig virksomhedsservice

Trekantområdets kommuner vil tilbyde erhvervslivet en hurtig og overskuelig virksomhedsservice med fokus på afdækning af deres kompetencebehov og vejledning i opkvalificering af egne medarbejdere. Målet er et gnidningsfrit samspil mellem jobcentre, erhvervscentre og uddannelsesinstitutioner, så virksomhederne oplever let adgang til den rette arbejdskraft og kompetencer på en effektiv og smidig måde, uanset hvem de er i dialog med.

Rekrutteringsservice til virksomheder

Trekantområdets kommuner vil arbejde for at sikre virksomhederne et fleksibelt rekrutteringsgrundlag af kvalificerede, motiverede og mobile kandidater. Dette kan fx ske igennem det i forvejen veletablerede samarbejde Job7, hvor de syv jobcentre i Trekantområdet, giver virksomhederne et udvidet geografisk rekrutteringsgrundlag. Dette samarbejde kan med fordel videreføres og udvikles, så det fortsat styrker erhvervslivets muligheder for hurtigt og nemt at få adgang til de rigtige medarbejdere.

Opkvalificering af arbejdsstyrken

Trekantområdets kommuner vil styrke virksomhedernes muligheder for, og adgang til den rette arbejdskraft. Dette kan fx ske igennem opkvalificering. De syv jobcentre, Job7, samarbejder allerede med stor succes om at styrke opkvalificeringsindsatsen

for, at sikre fremdriften for erhvervslivet i området på tværs af kommunegrænser. Dette samarbejde kan med fordel videreføres og udvikles, så det effektivt styrker erhvervslivets muligheder for hurtigt og nemt at få adgang til de rigtige medarbejdere.

Mål

Virksomhederne i Trekantområdet skal opleve Danmarks bedste service, når det handler om arbejdskraft og kompetencer.

Indikator

- Placering på DIs erhvervs-klimaundersøgelse i kategorien arbejdskraft, der måler kommunernes indsats for at udfylde virksomhedernes behov for kvalificerede medarbejdere samt jobcentrenes samarbejde med virksomhederne

Bosætning, kultur og oplevelser

Vision

Trekantområdet er en kulturmetropol, der skaber ideelle rammer for det gode liv. Her kombineres et mangfoldigt by- og kulturliv og en rig og varieret natur med et attraktivt jobmarked.

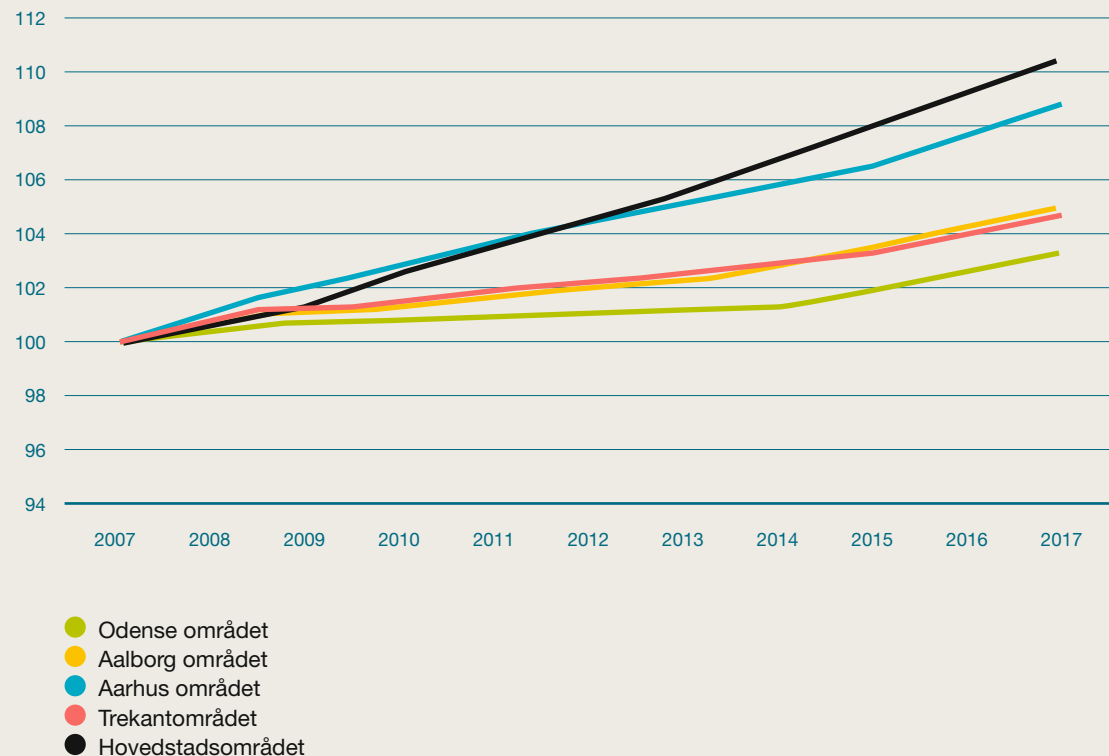

Vores styrker og udfordringer

I 2018 bor der 421.000 indbyggere i Trekantområdet. I det seneste årti har Trekantområdet haft en stabil befolkningsudvikling med en samlet tilvækst på 4% - nogenlunde svarende til landsgennemsnittet.

Trekantområdets image som bosætningsområde er forholdsvis godt: Langt bedre end Odense og Aalborg, men ikke så godt som Aarhus og København. Det afspejles også tydeligt i befolkningsudviklingen, hvor Trekantområdet har en jævnt stigende befolkningsudvikling på niveau med Odense og Aalborg, mens Aarhus og København har en befolkningsudvikling, der langt overstiger Trekantområdets.

Befolkningsudvikling 2007-17

»På den ene side flytter knap 2.000 unge hvert år fra Trekantområdet for at tage en uddannelse i de fire store universitetsbyer. På den anden side er Trekantområdet en magnet for de erhvervsaktive: Som den eneste storbyregion har Trekantområdet positiv nettotilflytning af 25-69 årige – nemlig godt 1.000 om året.«

Den stabile udvikling i Trekantområdet dækker dog over to modsatrettede tendenser: På den ene side flytter knap 2.000 unge hvert år fra Trekantområdet for at tage en uddannelse i de fire store universitetsbyer. På den anden side er Trekantområdet en magnet for de erhvervsaktive: Som den eneste storbyregion har Trekantområdet positiv nettotilflytning af 25-69 årige – nemlig godt 1.000 om året.

Den udvikling demonstrerer tydeligt, at Trekantområdet ikke er attraktivt nok til at fastholde og tiltrække unge – men at vi til gengæld er et meget attraktivt område at bo og arbejde i. Det skyldes ikke mindst, at Trekantområdet har et af Danmarks mest attraktive jobmarkeder. Der er behov for netop styrke fortællingen om Trekantområdet som det mest attraktive sted at bosætte sig i Danmark.

Når mange unge flytter væk fra Trekantområdet skyldes det først og fremmest, at uddannelsesmulighederne er langt større i de største byer. Men det skyldes også, at mange, og især unge, efterspørger urbane kvaliteter – i betydningen

et spændende og varieret byliv med masser af tilbud indenfor kultur, shopping, caféliv, restauranter – og måske også i betydningen mere skæve kulturer og oplevelser. I forhold til især København og Aarhus har selv Trekantområdets største byer betydeligt færre urbane kvaliteter.

Ikke desto mindre har Trekantområdet samlet set et mangfoldigt kulturliv, der matcher de største byer i Danmark. Tilsammen er vi en kulturmetropol, hvor hver kommune bidrager med deres styrker og forcer og i fællesskab tilbyder et kulturliv, der rager højt op i landskabet. Ved at udvikle kulturlivet i fællesskab kan vi øge den kritiske masse af professionelle og frivillige kulturaktører, talenter indenfor mange forskellige grene af kulturlivet og ikke mindst de aktive kulturbrugere.

Netop et aktivt og mangfoldigt kulturliv kan styrke Trekantområdet i konkurrencen med andre bosætningsområder og dermed influere positivt på tiltrækning og fastholdelse af borgere.

Hovedparten af de danske byer forsøger i dag at markere sig med events – med det formål at synliggøre og brande sig. Markante events er med til at skabe synlighed og kan påvirke oplevelsen af, at Trekantområdet er attraktivt. Derfor er events naturligvis også interessante som virkemiddel, når det handler om at tiltrække borgere og gæster.

Konkurrencen er som sagt hård – og derfor er det helt afgørende, at Trekantområdet skaber sig en unik position som eventdestination, hvis det for alvor skal styrke områdets attraktivitet. Trekantområdet har med sin centrale beliggenhed, en stor hotelkapacitet og en fantastisk natur stærke forudsætninger – men det kræver en vedvarende fokuseret indsats at opbygge en kritisk masse af events, der har tilstrækkelig gennemslagskraft til at gøre en større forskel i oplevelsen af Trekantområdets attraktivitet.

Danmarks bedste sted at bo

Indsatsområder

Fælles fortælling om Trekantområdet som et godt sted at bo

De syv kommuner i Trekantområdet har hver deres styrker og særkender som bosætningskommuner. Men det er ikke mindst nærheden til og samspillet med de andre kommuner i Trekantområdet, der gør området attraktivt: Det samlede jobmarked, mangfoldigheden af kulturtilbud, samspillet mellem land og by, den centrale beliggenhed midt i landet og meget mere.

Trekantområdets kommuner vil derfor udvikle og synliggøre en fælles fortælling om Trekantområdet som det mest attraktive sted at bosætte sig i Danmark.

Tiltrækning og fastholdelse af unge

Trekantområdet skal være så attraktivt som muligt for unge. Det sikrer vi med gode uddannelsesmuligheder og attraktive rammer om ungdomslivet. Vores område rummer mange gode uddannelses tilbud, og et særligt kendetegn er den korte afstand mellem uddannelser og erhvervsliv. Selvom uddannelserne i Trekantområdet er mere geografisk spredt, kan vi stå stærkere ved at synliggøre dem fælles.

Trekantområdets kommuner vil styrke fortællingen om Trekantområdets attraktivitet, så de unge bliver gode ambassadører og ønsker at vende tilbage, hvis de vælger at uddanne sig udenfor Trekantområdet.

Tiltrækning af erhvervsaktive

Trekantområdet har allerede i dag en stærk position, når det handler om at tiltrække erhvervsaktive. Den position kan styrkes yderligere – ved både at synliggøre det attraktive jobmarked, den centrale beliggenhed og de mange herlighedsværdier og gode tilbud, der er i Trekantområdet.

Trekantområdets kommuner vil derfor aktivt arbejde for at tiltrække erhvervsaktive.

Mål

Trekantområdet skal opleves som Danmarks mest attraktive sted at arbejde og bosætte sig

Indikatorer

- Andelen af danskere, der mener, der er gode muligheder for at få et attraktivt job i Trekantområdet sammenlignet med andre storbyregioner
- Andelen af danskere, der mener, der vurderer, at Trekantområdet er det mest attraktive område at flytte til i forhold til andre storbyregioner
- Den årlige nettotilflytning til Trekantområdet

Mangfoldigt kulturliv

Indsatsområder

Synliggørelse af Trekantområdets samlede kulturtilbud

Styrken i Trekantområdet som kulturmetropol er betinget af, at borgerne kan anvende det samlede kulturudbud. Derfor er det vigtigt, at borgerne kan navigere i kulturudbuddene.

Trekantområdets kommuner vil synliggøre det samlede kulturtilbud og inspirere både områdets borgere og ikke mindst gæster udefra til at deltage.

Trekantområdets Festuge

Festugen er et fælles fyrtårn for Trekantområdet og har siden 2013 udviklet sig til en af Danmarks store kulturbegivenheder. År for år øges festugens værdi som en begivenhed, der samler området og giver stor synlighed.

Trekantområdets kommuner vil i de kommende år udvikle festugen, så den kan tiltrække endnu mere opmærksomhed og gæster udefra.

Levende kulturliv året rundt

Samarbejdet mellem Trekantområdets kulturaktører skal øges med fokus på at skabe et levende og mangfoldigt kulturliv året rundt.

Trekantområdets kommuner vil fremme tværgående indsats på kulturområdet og understøtte hinandens fyrtårne, så vi kan skabe endnu flere gode oplevelser til borgerne, og Trekantområdet kan rage højere op i landskabet.

Styrket kulturelt entreprenørskab

Både etablerede kulturinstitutioner, det ikke organiserede kulturliv og ikke mindst nye kulturtalenter skal opleve, at det i Trekantområdet er nemt at komme fra tanke til handling og realisere nye ideer.

Trekantområdets kommuner vil øge det kulturelle entreprenørskab ved at skabe gode rammer for dem, der vil være med til at udvikle kulturlivet.

Mål

Trekantområdets kulturliv skal opfattes som et af de tre mest attraktive i Danmark

Indikator

- Andelen af danskere, der rangerer Trekantområdet blandt de tre mest attraktive by- og kulturliv

Mål

Borgerne skal opleve Trekantområdet som en kulturmetropol med fyrtårne og mangfoldighed

Indikatorer

- Andelen af borgere i Trekantområdet, der kender Trekantområdets kulturelle fyrtårne
- Andelen af borgere i Trekantområdet, der er tilfredse med Trekantområdets kulturudbud.

Markante events

Indsatsområder

Tiltrækning af markante events

Vi vil være attraktive som eventdestination. Gennem professionel gennemførelse af events, vil vi sikre vores position på eventmarkedet, og dermed tiltrække endnu flere markante events. Vores events skal være unikke og anderledes – og ikke mindst spille på og sammen med Trekantområdets særlige karakteristika.

Trekantområdets kommuner vil arbejde målrettet på at tiltrække markante events, der skaber størst mulig positiv opmærksomhed på områdets attraktivitet i ind- og udland.

Udvikling af nye unikke events

Trekantområdet skal være i front, når det gælder udviklingen af nye events. Her har vi mulighed for at opdyrke særlige niches i eventmarkedet og dermed stå stærkere i konkurrencen på eventmarkedet. Vi vil udvikle nye events med udgangspunkt i områdets særlige kendetegn og de ressourcer, der findes i kultur- og foreningslivet.

Trekantområdets kommuner vil arbejde for at fremme de gode ideer til nye events, og dermed øge innovationskraften i området.

Stærkere effekter af events

Trekantområdets kommuner vil arbejde fokuseret på at udnytte potentialer og styrke de positive effekter af events mest muligt. Det kan fx handle om aktiv synliggørelse og branding, men det kan også handle om samspil med områdets foreninger og borgerne i form af f.eks. sideevents. Det kan også handle om at koble events med erhvervsinteresser – fx i form af internationale samarbejdsrelationer.

Mål

Trekantområdet skal være vært for markante events med national og international gennemslagskraft

Indikatorer

- Andelen af borgere, der oplever, at området tilbyder store kulturoplevelser
- Andel af markante sport-events med over 1000 involverede, der er tiltrukket til Trekantområdet

En stærk destination

Indsatsområder

Fastholdelse og udvikling af markedsføring overfor børnefamilier

Legoland er kendt af børnefamilier over hele verden. Med Legoland som fyrtårn og med udgangspunkt i det allerede eksisterende markedsføringssamarbejde, skal hele Trekantområdets oplevelser for børnefamilier udvikles og markedsføres.

Trekantområdets kommuner vil videreføre det tætte samarbejde med attraktioner og virksomheder og sammen udvikle en stærk destination, der kan videreføre og -udvikle markedsføringen overfor børnefamilier.

Udvikling af fælles destination og markedsføring overfor par uden børn

Trekantområdet har en lang række stærke attraktioner, overnatningssteder og oplevelsestilbud rettet mod 'Det Gode Liv'- segmentet – par uden børn. Det gælder f.eks. UNESCO sites, kunst, kultur og byliv, underholdning og action, sport events, kulinariske oplevelser samt store naturoplevelser. Med så mange oplevelser til par uden børn på så lille et område, står Trekantområdet stærkt, og der er potentiale for at vækste.

Trekantområdets kommuner vil sammen med attraktioner og virksomheder udvikle en sammenhængende destination, udvikle nye produkter og styrke den samlede markedsføring af destinationen overfor par uden børn.

Styrket markedsføring og samarbejde om møde- og erhvervsturisme

Trekantområdet har med sin store hotelkapacitet de bedste rammer for erhvervsturismen. Vi er centralt beliggende i landet, hvilket giver større virksomheder et naturligt mødested for deres medarbejdere fordelt i afdelinger rundt omkring i Danmark. Området har kapaciteten til at konkurrere med Aarhus og København på kvalitet og pris.

Trekantområdets kommuner vil arbejde tæt sammen med virksomhederne om udvikling af sammenhængende produkter og fælles målrettet markedsføring.

Mål

Trekantområdet skal være en internationalt kendt destination for børnefamilier

Trekantområdet skal være Danmarks foretrukne destination for par uden børn uden for hovedstaden

Trekantområdet skal være Danmarks foretrukne destination for møde- og erhvervsturisme uden for hovedstaden

Mobilitet og forsyning

Vision

Trekantområdet er Danmarks trafikale centrum med en effektiv infrastruktur og høj mobilitet – med tilstrækkelig kapacitet og gode forbindelser for alle. Samtidig tilbyder vi borgere og virksomheder optimale fysiske rammer med stor vægt på bæredygtighed og forsyningsikkerhed.

Vores styrker og udfordringer

Mobilitet og forsyninger er to afgørende forudsætninger for, at Trekantområdet er attraktivt og fortsat kan skabe vækst

Tilstrækkelig mobilitet betyder, at virksomheder har bedre mulighed for at tiltrække den nødvendige arbejdskraft, og at områdets unge har bedre mulighed for at tage den nødvendige uddannelse. Gode muligheder for mobilitet i forhold til arbejde og uddannelse er derudover et vigtigt element ved beslutning om, hvor man bosætter sig. For godstransport betyder mobilitet, at virksomheder kan modtage deres forsyninger og få deres produkter frem til kunderne i rette tid.

Tilsvarende er tilstedeværelsen af den nødvendige forsyningsikkerhed indenfor de offentlige forsyningsområder som el, varme, vand, spildevand og affald en altafgørende forudsætning for Trekantområdets vækst og attraktivitet, både for virksomheder og for borgere.

Biltrafikken står stærkt i Trekantområdet. Vi har relativt flere biler og kører relativt længere end på landsplan. Et veludbygget vejnet med høj fremkommelighed er derfor vigtigt for at sikre høj mobilitet og undgå trængsel – både for borgere og virksomhederne.

Det overordnede motorvejsnet, der mødes i Trekantområdet, sikrer gode forbindelser både internt og til omverdenen. Trafikken er imidlertid i stærk vækst - på motorvejene i Trekantområdet er trafikken de seneste 5 år i gennemsnit

vokset 4-5 % om året – og stigningen ser ud til at fortsætte. Det indebærer, at vi hastigt nærmer os kritisk trængsel på E45 ved Vejle og Kolding samt på E20 over Lillebælt.

Samtidig er der huller i infrastrukturen. Det gælder ikke mindst Billund, der med international lufthavn, store turistattraktioner og vigtig industri ikke er koblet op på motorvejs- og banenettet.

Godstransporten spiller en afgørende rolle for mange virksomheders lokalisering. Vi har en ideel placering med tre erhvervshavne, en af landets største kombiterminaler samt landets næststørste flygods lufthavn i Billund. Kombineret med motorveje i alle retninger har mange transport og distributionsvirksomheder derfor etableret sig i Trekantområdet. Der er behov for at fastholde og udbygge denne position med god infrastruktur og velplacerede og effektive terminaler.

Den kollektive trafik – busser og tog – står kun for 7% af trafikken i Trekantområdet. Det skyldes først og fremmest by-strukturen i Trekantområdet - vi har ikke den store tætte by, hvor kollektiv trafik er det oplagte valg pga. korte afstande og trængsel. Det betyder fx også, at der er langt færre stationsnære boliger og arbejdspladser – og det har stor betydning for, at kun relativt få vælger at tage toget til arbejde. Konsekvensen er, at der uden for de større byer reelt ikke er noget alternativ til bilen.

Når det handler om de kollektive trafikforbindelser mellem Trekantområdet og andre større byområder er der i dag gode direkte togforbindelser mod København og Aarhus, mens forbindelserne mod Hamburg både med hensyn til frekvens og rejsetid er mindre gode.

Disse udfordringer er afspejlet i de tre prioriteringer, som Region Syddanmark og de 22 syddanske kommuner sammen har udstukket på infrastrukturområdet:

- En styrkelse af timemodellen i det store H med ét stop i Trekantområdet
- En ny hærvejsmotorvej, der kan aflaste E45 og knytte an til Billund lufthavn
- En parallel forbindelse over Lillebælt

Trekantområdet er generelt begunstiget af velfungerende og bæredygtige forsyninger. Det gælder fx på energiområdet, hvor der er et tæt samarbejde mellem kommunerne - og Trekantområdet har også en af Danmarks bedste bredbåndsdækninger.

Udover at medvirke til attraktive rammevilkår for erhvervslivet og i forhold til bosætning, skal forsyningsområdet bidrage til Trekantområdets grønne omstilling og bidrage til øvrige virksomheders grønne omstilling og udvikling af nye kommercielle muligheder indenfor cirkulær økonomi.

”

»Trafikken er imidlertid i stærk vækst – på motorvejene i Trekantområdet er trafikken de seneste 5 år i gennemsnit vokset 4-5 % om året – og stigningen ser ud til at fortsætte. Det indebærer, at vi hastigt nærmer os kritisk trængsel...«

Kollektiv trafik

Indsatsområder

Højfrekvent betjening af Trekantområdets største byer med hurtige tog

Den politiske aftale om 'Timemodellen' indebærer, at der på landsplan investeres massivt i nye baneanlæg, der skal binde København, Odense, Aarhus og Aalborg sammen med højst en times togtur mellem hver af byerne. Trekantområdet skal som et Danmarks stærkeste vækstcentre naturligvis betjenes på lige fod med de øvrige store byområder.

Trekantområdets kommuner vil derfor arbejde for, at Trekantområdets tre største byer også i fremtiden skal betjenes med hurtige og hyppige direkte togforbindelser mod København og Aarhus. I fremtiden skal der tillige være en tilsvarende betjening mod Hamburg.

Hyppige og hurtige kollektive forbindelser mellem byerne i Trekantområdet

Effektiv kollektiv trafikbetjening mellem Trekantområdets byer er vigtig for at sikre høj mobilitet til gavn for både borgere og virksomheder.

Trekantområdets kommuner vil arbejde for, at de eksisterende baner i Trekantområdet udnyttes bedre og sikrer mindst ½-times drift. Samtidig skal mulighederne for statsligt finansierede udvidelser til væsentlige trafikmål understøttes. På de strækninger mellem byerne, herunder til Vestdanmarks internationale lufthavn i Billund fra Vejle og Kolding, hvor der ikke pt. er baneforbindelse, skal der tilsvarende være mindst ½-times busdrift. Busbetjeningen mellem Kolding og Vestdanmarks internationale lufthavn i Billund skal overvejes udvidet mod Haderslev, Aabenraa og Flensborg.

Sammenhængende dør-til-dør trafikløsninger

Trekantområdets kommuner vil arbejde for, at der udvikles sammenhængende, økonomisk bæredygtige mobilitetsløsninger udenfor byerne – tilpasset borgernes daglige behov, der kan indgå i Sydtrafiks og FynBus kommende trafikudbud. Det kan indebære brug af kombinationer af eksisterende kollektive løsninger og nye teknologier, som fx flextrafik og samkørsel.

Mål

Trekantområdets byer skal have hurtige og højfrekvente tog til København, Aarhus og Hamborg.

Indikator

- Dagligt antal lyntog (el lign) med stop i Trekantområdet mod København, Aarhus og Hamborg

Mål

Kollektiv trafik skal være et reelt alternativ til bil mellem Trekantområdets 7 hovedbyer

Indikatorer

- Relativ kollektiv/bil rejsetid i de vigtigste rejserelationer mellem bymidterne i Trekantområdets 7 hovedbyer i myldretiden
- Antal kollektive rejser med bus over kommunegrænserne i Trekantområdet i forhold til samlet antal pendlere på tværs af kommunegrænser
- Antal kollektive togafgange dagligt på hovedstrækningerne mellem Trekantområdets hovedbyer

Mål

Vestdanmarks internationale lufthavn i Billund skal have god kollektiv trafikbetjening

Indikator

- Samlet antal daglige bus-afgange til/fra Billund Lufthavn

Det overordnede vejnet

Indsatsområder

Udvidelse af E20/E45 rundt om Kolding til 6/8 spor

Motorvejen rundt om Kolding er - når E20 over Vestfyn er udvidet - den mest belastede motorvejsstrækning i Trekantområdet. Trafikken på strækningen har allerede overskredet niveauet for kritisk trængsel, med hyppige køer og trafiknedbrud til følge. Der er gennemført VVM for en udvidelse til 6/8 spor på strækningen.

Trekantområdets kommuner vil arbejde for, at der hurtigst muligt sker en udvidelse af E20/E45 rundt om Kolding til 6/8 spor.

Udvidelse af E45 nord for Vejle til 6 spor

Med den netop igangsatte udbygning til 6 spor af strækningen Skanderborg S - Aarhus Syd vil strækningen Hornstrup-Skanderborg S meget snart blive en flaskehals. Udarbejdelsen af en VVM for strækningen er igangsat med færdiggørelse i 2020.

Trekantområdets kommuner vil arbejde for, at der hurtigst muligt sker en udvidelse af E45 nord for Vejle til 6 spor.

Etablering af parallelforbindelse (E20) over Lillebælt

Trafikken over Lillebælt stiger væsentlig hurtigere end hidtil antaget - og allerede omkring 2025 vil der være kritisk trængsel med hyppig kødannelse og trafiknedbrud. En ny parallel forbindelse ved siden af den Nye Lillebæltsbro er den trafikalt, økonomisk og natur- og miljømæssigt mest hensigtsmæssige måde at løse trængslen omkring Lillebælt på.

Trekantområdets kommuner vil derfor arbejde for, at der hurtigst muligt bliver igangsat en forundersøgelse/VVM, så der kan træffes beslutning om etableringen af en parallelforbindelse over Lillebælt.

Etablering af ny midtjysk motorvej Haderslev-Billund-Hobro, inkl. tværforbindelse

Vestdanmarks internationale lufthavn i Billund er ikke forbundet til det overordnede vejnet. Samtidig er Vejlefyordbroen og motorvejen rundt om Kolding trængselsmæssig stærkt udfordret. Siden 2010 er trafikken på Vejlefyordbroen steget med næsten 50 %, og niveauet for kritisk

trængsel, med hyppige køer og trafiknedbrud, forventes nået i 2018-19.

Kun en ny midtjysk motorvej, hele vejen fra Haderslev til Hobro, inkl. tværforbindelse til E20 motorvejen mod Fyn/Sjælland, er en effektiv langsigtet løsning på begge udfordringer. Der forventes i 2019 at være færdiggjort VVM for strækningen Haderslev-Give og forundersøgelse af strækningen Give-Hobro.

Trekantområdets kommuner vil arbejde for, at etableringen af en ny midtjysk motorvej hele vejen fra Haderslev over Billund til Hobro igangsættes hurtigst muligt - og at der etableres en tværforbindelse til E20.

Mål

Det overordnede vejnet i Trekantområdet skal have tilstrækkelig kapacitet

Indikator

- Udvikling i antal kilometer motorvej, hvor der er kritisk trængsel

Mål

Vestdanmarks internationale lufthavn i Billund skal være forbundet til det overordnede vejnet

Indikator

- Fremdrift i proces for anlæg af motorvej til Billund Lufthavn

Godstransportcentrum

Indsatsområder

Gode muligheder for at kombinere godstransportformer

Trekantområdets kommuner vil arbejde for gode interne transportforbindelser mellem de forskellige typer af godstransportterminaler – herunder gode sporforbindelser mellem havne, kombiterminal og logistikcentre samt udbygning for modulvogntog til alle relevante erhvervsområder.

Faciliteter til brug for chaufførerne i forbindelse med køre- og hviletidsbestemmelser

Regulerede og ordnede forhold for chaufførerne og deres køretøjer i forbindelse med overholdelse af køre- og hviletidsbestemmelser er afgørende for at sikre optimale vilkår for logistik- og transportvirksomheder i Trekantområder.

Trekantområdets kommuner vil derfor arbejde for, at staten eller private aktører

anlægger det nødvendige antal brugerfinansierede sikrede parkeringspladser med tilhørende velfærdsforanstaltninger for chauffører.

Fremkommelighed på det overordnede vejnet

Jfr. mål og indsatsområder for 'Det overordnede vejnet'

Mål

I Trekantområdet skal det være muligt smidigt og effektivt at kombinere alle former for godstransport

Indikatorer

- Antal multimodale terminaler
- Havnenes godsomsætning
- Baneterminalernes godsomsætning

Bæredygtig forsyning

Indsatsområder

Strategisk samarbejde indenfor forsyningsområdet

Allerede i dag samarbejder Trekantområdets kommuner og områdets varmeforsyningselskaber gennem Energialliancen om strategisk energiplanlægning. Et sådant samarbejde kan med fordel udbredes til andre forsyningsområder, specielt vand og affaldshåndtering.

Trekantområdets kommuner vil udvikle det strategiske samarbejde gennem indgåelse af samarbejdsaftaler kommunerne imel-

lem, der kan sikre et strategisk fokus på at opfylde nationale politiske målsætninger, samt udvikle, igangsætte og gennemføre konkrete projekter på tværs af kommunegrænserne.

Internationalt kraftcenter for cirkulær produktion

Ambitiøse klima- og miljømål indenfor fx genanvendelse og brug af sekundære råstoffer kan sammen med øgede krav ved bl.a. kommunale indkøb udvikle et reelt

marked for genanvendte ressourcer og dermed skabe et grundlag for udvikling af cirkulære løsninger.

Trekantområdet skal gennem et samarbejde mellem erhvervsliv, borgere, kommuner, forsyningsvirksomheder og uddannelses- og forskningsinstitutioner være en frontløber indenfor cirkulær økonomi.

Mål

Trekantområdet skal være i front med opfyldelsen af de nationale målsætninger indenfor bæredygtig forsyning. Indsatsen skal tilrettelægges så den skaber udvikling, vækst og jobs i Trekantområdet.

Indikatorer

- Udvikling i andel af affald i Trekantområder, der genanvendes
- Udvikling i andel af anvendt energi i Trekantområdet, der stammer fra vedvarende energikilder
- Udvikling i samlet CO₂ udledning i Trekantområdet